

Glasiło Mestne občine Ljubljana, letnik XV, številka 7, oktober 2010, ISSN 1318-797X

Ljubljana

2, 4

Pomoč poplavljenim
in odprava škode
po septembrskih
poplavah

9, 16

Preporod podobe
Ljubljane

22

Volilni programi
kandidatov za
župana, mestne in
četrtnе svetnike

49

Sezona 2010/2011
v Slovenskem
mladinskem
gledališču

SVETOVNA
PRESTOLNICA
KNJIGE
WORLD
BOOK
CAPITAL
LJUBLJANA 2010

Fotografije: Dunja Wedam

POMOČ PRI ODPRAVLJANJU POSLEDIC SEPTEMBRSKIH POPLAV

Pri odpravljanju posledic na območju poplav JP Snaga organizira izreden odvoz kosovnih odpadkov, ki je za občane brezplačen. Občane prosijo, da kosovne odpadke postavijo na prevzemna mesta za odvoz mešanih komunalnih odpadkov in o lokaciji obvestijo Snago na telefonsko številko 01/ 477 96 67, še posebej, če bi pri odvozu kosovnih odpadkov prišlo do zamude. Snaga bo preusmerila kapacitete za čiščenje ulic iz rednega programa čiščenja na območja, ki so ga prizadele poplave, in javne površine očistila nemudoma. Snaga bo pomagala tudi pri čiščenju dovoznih cest in dvorišč, vsepovsod, kjer bo to mogoče. Pokličite na telefonsko številko 01/ 477 96 32. - Odpadke lahko občani oddajo tudi na zbirnem centru Barje vsak delavnik in soboto med 6.00 in 20.00 uro.

Občani poplavljenega območja lahko pokličejo za pomoč pri odstranjevanju posledic poplav v objektih in ob njih Slovensko vojsko. Prebivalci Črne vasi, Lip in Ižanske ceste lahko zaprosijo za pomoč pri odstranjevanju posledic poplav v objektih in ob njih na telefonsko številko 031/ 279-273, Slovenska vojska - usklajevalni center Črna vas.

PRIJAVA ŠKODE PO POPLAVAH

Uprava RS za zaščito in reševanje je sprejela Sklep o začetku ocenjevanja škode na stvareh zaradi posledic poplav v času med 16. in 20. septembrom 2010. Na podlagi tega sklepa so občine dolžne pisno obvestiti pristojno Izpostavo Uprave RS za zaščito in reševanje o nastanku naravne nesreče, pripraviti predloge za odpravo posledic naravnih nesreč in usmerjanje priprav varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter oceniti delno škodo na objektih. Naloga občanov je, da najprej prijavijo škodo za državni popis. Občanom MOL je to omogočeno prek spletne strani, lahko pa škodo prijavijo tudi osebno, po telefonu ali e-pošti na sedežih četrtnih skupnosti.

MESTNA OBČINA ZBIRA PRIJAVE ŠKODE NA NASLEDNJIH NASLOVIH ČETRTNIH SKUPNOSTI:

- ČS Vič, Tbilisijaska 22 a, 1000 Ljubljana, tel: 01/ 256 37 29, faks: 01/ 257 65 16, e-naslov: mol.vic
- ČS Rožnik, Viška cesta 38, 1000 Ljubljana, tel: 01/ 256 23 12, faks: 01 256 23 13, e-naslov: mol.roznik@ljubljana.si
- ČS Rudnik, Pot k ribniku 20, 1000 Ljubljana, tel: 01/ 428 03 45, faks: 01 427 33 07, e-naslov: mol.rudnik@ljubljana.si

- ČS Trnovo, Devinska 1b, 1000 Ljubljana, tel: 01 429 16 13, faks: 01 429 74 82, e-naslov: mol.trnovo@ljubljana.si
- ČS Golovec, Litijaska cesta 38, 1000 Ljubljana, tel: 01 548 02 82, faks: 01 548 02 83, e-naslov: mol.golovec@ljubljana.si
- ČS Sostro, Cesta II. grupe odredov 43, 1000 Ljubljana, tel: 01 542 86 21, faks: 01 542 86 22, e-naslov: mol.sostro@ljubljana.si
- ČS Moste, Ob Ljubljani 36a, 1000 Ljubljana, tel: 01 544 23 75, faks 01 544 23 76, e-naslov: mol.moste@ljubljana.si

Popis škode od 23. septembra izvajajo popisne komisije. Pred prihodom komisije je treba pripraviti naslednje podatke: • tloris objekta z vpisanimi merami vseh poplavljenih prostorov (dolžina, širina, višina) ali kopijo zapisnika zavarovalnice. • parcelna številka in katastrska občina parcele, na kateri je objekt • davčna številka oškodovanca • EMŠO oškodovanca • fotografijo poplavljenega objekta oziroma prostora (eno ali več).

Ljubljana

Ljubljana v časovni dimenziji lepote

Odpravljanje posledic septembrskih poplav	2, 4
Mirsad Begić: Ljubljana v časovni dimenziji lepote	3
Milček Komelj: Spomenik Ivanu Hribarju	6
Vladimir Braco Mušič: Preporod podobe Ljubljane	9
Trubarjeva hiša literature odprta	12
Uršula Cetinski: Ljubljanska kulturna politika	15
Mestne preobrazbe 2006 – 2010	16
Volilni programi kandidat in kandidatov za župana ali županjo MOL	22
Volilni programi političnih strank in kandidatnih list za izvolitev v Mestni svet in četrtne svete MOL	25
Dr. Alenka Gril: Družbeno udejstvovanje mladih	28
Starosti prijazna Ljubljana	29
Evropski teden mobilnosti 2010	30
Skrb za vodne vire	32
Regionalni center za ravnanje z odpadki	33
Vrtičkarstvo v Ljubljani	34
Nagrajena fotografija Ajde Grm	35
Pregled dela v ČS Center, ČS Bežigrad, ČS Črnuče, ČS Vič, ČS Jarše, ČS Moste	36
Stanovanjske novogradnje, II. del	40
Ljubljanske novice	44
Okoljske meritve	48
Sezona 2010/11 v Slovenskem mladinskem gledališču	49

Fotografije na naslovnici:

Zgoraj: Spomeniška skulptura županu Ivanu Hribarju, foto: Dunja Wedam

Spodaj: Nova ureditev Špice, foto: Dunja Wedam

Portretna fotografija Mirsada Begića, foto: Egon Kaše

Avtorica nepodpisanih besedil je odgovorna urednica Nada Šumi.

Izdajatelj: Mestni svet
Mestne občine Ljubljana,
Mestni trg 1. Zanj:
župan Zoran Janković.
Uredniški odbor: Mitja
Meršol (predsednik),
Vesna Kos - Bleiweis, dr.
Jožef Kunič, Eva Strmljan
Kreslin, Marija Šterbenc.
Odgovorna urednica
in lektorica: Nada Šumi,
kontakt: 041/737 863,
glasilo.ljubljana@ljubljana.
si. Avtorica logotipa:
Petra Černe Oven,
Studio ID, Oblikovalska
zasnova: Miljenko Licul.
Naslov uredništva:
Glasilo Ljubljana,
Dalmatinova 1, Ljubljana.
Tisk: Set d.o.o., Grafična
priprava: Lupa design.
Naklada: 118.000 izvodov.
Natisnjeno na okolju
prijaznem papirju. Glasilo
brezplačno prejme vsako
gospodinjstvo v Mestni
občini Ljubljana.

Podobno kot me je šokiral in fasciniral župan Ivan Hribar, katerega spomeniško plastiko sem ustvaril, me je fasciniral tudi naš župan Zoran Janković, ki je prepoznal potrebo, da tej izjemni osebnosti, ikoni slovenskega naroda, postavi spomenik. S tem je pokazal redko občuljivost, ki šteje za moralno dolžnost, da kot državljan, kot Ljubljančan, meščan umesti enkratno, neponovljivo osebnost v prostor kot kolos. Zame je bil Hribar najbolj inspirativen v tem, da je dal postaviti Prešernov spomenik, spomenik Primoža Trubarja pa celo s svojim denarjem. S tem dejanjem je v avstro-ogrski monarhiji kot kozmopolit in kot zaveden Slovenec širokih obzorij naredil veliko za samozavest, za higieno duše. Prevzel me je njegov profinjen občutek za lasten narod s tako veličastnim poslanstvom. Seveda je bil to čas panslavizma in izjemnega nelagodja in predusem za majhen narod zelo težak čas. Hribar je vse to breme vizionarstvo vzel nase. Njegova moralna drža izjemnega intelektualca in odločitev, da se častno poslovi, ovit v slovensko zastavo, ko je fašistična oblast prevzela Ljubljano, je bila neizmerno dostojanstvena.

Hribarjevo delovanje in držo je župan Zoran Janković prepoznal kot temelj za vse naslednje župane. Temelj, ki gradi na tem, da mora vsak župan iztisniti iz sebe svojo ustvarjalnost in vizionarstvo evropskega pojmovanja metropole. Župan večkrat omenja, da se Ljubljana lahko kosa s Parizom, Londonom in Berlinom, prav o tem pa je sanjal njegov znameniti predhodnik, ko je hotel videti v Ljubljani Prago in Dunaj. Bal se je skisanega provincializma in neverjetno je, kako je ne glede na skromna sredstva naredil vse, kar je Ljubljana danes, ko diha s polnimi pljuči in ima širino življenja in duha.

Ta vizija, ki se s sedanjim županom stopnjuje, je samo dokaz, da lahko velike osebnosti dejansko naredijo premik in prispevajo svoj del v mozaiku, mozaik pa s tem dobiva najpomembnejše: prijetno ošabnost v dejanjih. Ta izraz je za Ljubljano nekoliko tuj, ker Ljubljana te vloge dolgo ni hotela sprejeti, zdaj pa jo zavestno suvereno nosi kot metropola s karakterjem, ki se lahko brez kakršnega koli nelagodja primerja z vsemi evropskimi metropolami. Še več: Ljubljana je postala ambiciozna in ima svetu kaj povedati. Ne le s svojo mitologijo o Jazonu in Argonavtih in zgodovinskimi plastmi srednjeveške, baročne, secesijske in Plečnikove Ljubljane, ampak nič manj tudi s sedanjo preobrazbo z nepogrešljivim modernim stadionom, z ureditvami nabrežij Ljubljanice in predvsem z novimi mostovi in spominskimi obeležji.

Če opazujem dogajanje v mestu s prijetne distance, nosi Ljubljana mogoče prvič v zgodovini svojo vlogo prestolnice suvereno. Ker stanujem v centru, opazujem, kako se spreminja, raste in senzibilizira staro jedro, kako se meščani, ki živijo v tem jedru, veselijo in so zelo ponosni. Prvič se dogaja, da se Ljubljana pred našimi očmi spreminja v metamorfozo lepote. Ta lepota je posebnost Ljubljane. Neponovljiva zgodba so večerne luči pozimi, ulice v starem jedru, po katerih se sprehajamo kot v nekih pravljicnih sanjah. V kratkem času se je zgodil neverjeten premik v estetiki in celotni urbanistični ureditvi mesta.

Naenkrat je po desetletjih prenavljanja zaživel Grad, ki je dobil izjemno energijo novega majhnega mesteca, kjer je mogoče doživeti ogromno kulturnih manifestacij in umetniških dogodkov različnih zvrsti in se srečati z zgodovino in kulturo slovenskega naroda, hkrati pa okušati prvovrstno kulinariko z vrhunskimi slovenskimi vini. Turist, ki pride v mestno jedro in na Grad, ima kaj videti in doživeti čudež, da je ta narod obstal.

Ljubljana kot metropola pridobiva tisto, kar je zame v tem prostoru zelo pomembno: svetovljansko moralno, etiko in širino. V mestu je zavel fluid, prepil, brez katerega ni ustvarjalnega zagona. Ljubljana s to svojo etiko, širino, prepilom samo nadaljuje poslanstvo, ki ga je imela v nekdanji Jugoslaviji, ko je bila vedno kot okence, skozi katero je pihljal svež veter tudi takrat, ko je bil svet razdeljen blokovsko in ideološko.

To je novo pojmovanje, širina pogleda, v kateri lahko vsak doda kamenček in iztisne iz sebe biserček, osebni pečat, to je kot nekakšna nova časovna dimenzija. Zoran Janković kot župan nosi in želi to širino, ki se navezuje na Hribarjevo poslanstvo. Namesto zaprtosti se končno uresničuje poslanstvo širine duha in vzpostavlja ravnovesje med duhovno in materialno blaginjo, vzpostavljeno je novo merilo. Ljubljana je v kratkem času zažarela in stoji kot metropola s svojo neizprosno ambicijo na novem začetku, a na začetku, ki je tako močan, da gre v kontekst z ambicijo Londona, Pariza in drugih metropol. Tu ni več zatohlosti, hermetičnega lokalizma, vse je postalo bolj široko, globoko, zračno in svetovljansko.

Mirsad Begić

Hitro ukrepanje in solidarna pomoč ob septembrskih poplavah

Od 17. do 19. septembra je močno jesensko deževje povzročilo veliko naravno nesrečo, ko je poplavelo velik del Ljubljane in Slovenije. Ob napovedi nevarnosti je mestna uprava meščane nemudoma pozvala k zaščitnim ukrepom, ob poplavi pa so takoj ukrepali gasilci poklicne gasilske brigade ter prostovoljnih gasilcev iz Ljubljane in vse Slovenije, pa tudi redarji, policisti, Slovenska vojska, delavci mestnih gospodarskih družb (VO-KA, Snaga) ter pogodbenih organizacij (KPL). V tem obdobju je bilo razdeljenih 150.000 protipoplavnih vreč in porabljenih 1.200 ton peska. Poplavlenci si bili deležni tudi solidarne pomoči Rdečega križa, svojih sosedov in someščanov. Člani štaba Civilne zaščite Mestne občine Ljubljana na čelu s poveljnikom Civilne zaščite MOL Janijem Mödendorferjem in njegovim namestnikom mag. Robertom Kusom so bili na delu vse dni do 28. septembra, ker je deževalo tudi ob koncu tedna 25. in 26. septembra. Na željo poplavljenih so k sorodnikom in prijateljem prepeljali 100 ljudi, v nadomestne prostore v Logatcu pa 11. Po koncu nujnih intervencij so na poplavljeni območja prišli delavci javnih podjetij Snage in Vo-Ka ter (do 28. septembra) odpeljali 800 ton kosovnih odpadkov in očistili kanalizacijo. Za odstranjevanje posledic poplav je bilo doslej porabljenih 341.000 evrov.

Foto: Dunja Wedam

17. september na Ljubljanskem barju. Mestna občina Ljubljana oškodovanim v Ljubljani namenja 3 milijone evrov, skupaj z zbranimi donacijami podjetij pa jih bo razdelila po enakem ključu kot država, zato zdaj intenzivno poteka popis škode. Občinsko premoženje je bilo protipoplavno zavarovano, zato škoda na mestnih stavbah občine ne bo bremenila.

Po ukinutvi nekdanjih vodnih skupnosti, v primeru Ljubljane Vodne skupnosti Sava-Ljubljana, je za vzdrževanje vodotokov odgovorna vlada, ki je oškodovanim v Ljubljani in po državi namenila pomoč v višini 18 milijonov evrov. Še bolj kot doslej se je izkazala nujnost, da vlada sprejme državni prostorski načrt, v katerega bo vgrajen protipoplavni režim, kot je že vgrajen v Občinski prostorski načrt Mestne občine Ljubljana. Gre za protipoplavni režim do leta 2027, ki je predvidel 500-letne vode. To pomeni tudi začetek uresničevanja vseh tistih protipoplavnih ukrepov, za katere je župan Zoran Janković v času svojega prvega mandata pri treh ministrih za okolje opozarjal, kako nujno jih je izvesti, pa je zanje vsakokrat zmanjkalo denarja. Vmes je posegel tudi polhograjski referendum, ki je preprečil gradnjo zadrževalnika v Razorih in Dobrovi. Po mnenju strokovnjakov za vode bi pravočasni ukrepi državo stali 20 milijonov evrov, medtem ko je zdaj škoda neprimerno večja, čeprav dokončnih ocen še ni, ker še vedno poteka popis.

JP Vodovod-Kanalizacija je celotno kanalizacijsko omrežje redno čistilo enkrat na tri leta, medtem ko so najbolj obremenjeni deli redno čiščeni in vzdrževani, vendar je bila tokratna količina padavin prevelika, da bi samo ta ukrep lahko preprečil posledice te velike naravne nesreče. Ker je Mestna uprava na začetku tega mandata zavarovala celotno mestno premoženje, bo škodo na objektih v svoji lasti – poplavljeni so bile med drugim 3 enote vrtca Viški gaj – dobila povrnjeno.

Ob močnem deževju 17. septembra je najprej poplavela Glinščica in se pri bokalskem jezu začela razliviati po območju Vrhovcev. Združila sta se dva poplavna tokova, tako da se je voda nabrala med železnico in med Brdom, potem je dosegla Koprsko cesto ter območje Gerbičeve in Mestnega loga. Iz struge Gradaščice se je del vode izlil proti Curnovcu.

Poplave so bile najboljšežnejše v nedeljo, 19. septembra. Glinščica je dosegla višji nivo kot leta 1928, poplavelo je Rožno dolino, Ulico Malči Beličeve, Ižansko cesto in Jurčkovo cesto. Dokler voda ni začela upadati, je bilo prečrpavanje vode neuspešno. Največja nevarnost ob poplavah so bila izlitja nevarnih snovi, predvsem olja iz kleti, pesticidi in žveplo, tako da so gasilci posredovali na 39 mestih, kjer je prišlo do nevarnih razlitij, in porabili ogromno zaščitnih in absorpcijskih sredstev (4000 kosov pivnikov, 170 absorpcijskih čreves, 1000 kg absorbentov, 400 l snovi za razgradnjo naftnih derivatov).

Na kraje poplav je v vsem tem času prispelo več kot 3000 reševalcev – poleg poklicnih gasilcev Gasilske brigade Ljubljana in prostovoljnih gasilcev Rdečega križa, redarjev in delavcev podjetja Snaga, Vo-Ka, KPL, so solidarno pomagali reševati ljudi in premoženje tudi pripadniki Slovenske vojske, Policije, gasilci iz vse Slovenije. Predstavniki Rdečega križa, Karitasa, zaposleni Centra za socialno delo Vič Rudnik. Reševalci so s čolni vozili ljudem pitno vodo in hrano, jim pomagali pri reševanju ljudi in premoženja in jih bodrili. Na prizadetih območjih je bil navzoč tudi župan Zoran Janković. Pripravljena je bila možnost zagotovitve časne nastanitve stanovalcev poplavljenih hiš v nadomestnih prostorih v Logatcu. Štab CZ MOL je na osnovi klincev ljudi in informacij iz terena ocenil, da bo potrebovalo začasno nastanitev okoli 400 prebivalcev. Ko pa so opravili pogovor s prebivalci, so ugotovili, da je na tem območju 229 stanovalcev, od teh jih je bilo prvi dan le 8 pripravljenih zapustiti svoj dom, pozneje pa le dva, čeprav so bila ležišča zagotovljena v Logatcu. Ker se stanje dolgo ni izboljšalo, so se nekateri umaknili k sorodnikom in prijateljem, 11 pa v Logatec.

Delavci Snage so preventivno čistili in pometali s 5 pometalnimi stroji in nesnago izpirali s cisternami ter

sproti odvažali naplavljeni material. 5 vozil z dvigali je odpeljalo 300 m³ oz. 70 ton materiala, obenem pa so dali na voljo 8 vozil z dvigalom za posredovanje na klice občanov. Hidrotehnika je v tem času delovala na Glinščici v Črni vasi, 5 nadzornikov je opravljalo popis škode na infrastrukturi. Od prvega trenutka so bili na terenu tudi delavci javnega podjetja Vo-Ka in poskrbeli za dezinfekcijo vode. Poplavilo je vodarno Brest, zato je podjetje zagotovilo vodo iz nadomestnih virov, prekuhavati so jo morali le na Igu. Zdaj je vodarna že sanirana.

Za oškodovane v poplavah je Mestna občina Ljubljana namenila 3 milijone evrov, na pobudo BTC-ja, ki je daroval 100.000 evrov, pa občina zbira tudi donacije podjetij. Pomoč bo razdeljena po enakem ključu in sočasno z državo. Ker so vode upadle, krizni štab ni več potreben, vlada pa bo takoj začela izvajati kratkoročne protipoplavne ukrepe.

Za zagotavljanje poplavne varnosti je po zakonu pristojno Ministrstvo za okolje in prostor, ki je odgovorno tudi za izdajo opozorila o bližajočih se poplavah, občina pa sprejme odločitev o evakuaciji z določenega območja, poskrbi za zasilno namestitvev (telovadnice, dvorane), predvsem pa s svojo javno gasilsko službo nudi prebivalcem pomoč pri evakuaciji z ogroženega in prizadetega območja in reševanju ljudi iz vode, izvaja zaščito občinskih objektov in, kolikor je to mogoče, nudi pomoč pri zaščiti individualnih objektov. Za preprečevanje in blažitev posledic poplav na svojem objektu ter za osebno in vzajemno zaščito je pristojen in odgovoren lastnik, upravljavec oziroma uporabnik objekta. Štab CZ MOL na spletnih straneh sproti obvešča tudi o tem, kako varovati življenje in premoženje ob poplavi.

Legendarni župan na Bregu

Ob 100-letnici izteka županskega mandata legendarnega župana Ivana Hribarja, ki je Ljubljano vodil med letoma 1896 in 1910, je slovenska prestolnica 30. avgusta na prenovljenem Bregu dobila skulpturo, ki jo je po zmagovalni natečajni zamisli ustvaril eden vodilnih kiparjev na Slovenskem in izjemen kiparski portretist Mirsad Begić. Mesto se je s postavitvijo spomenika znamenitemu županu poklonilo tudi kot politiku, gospodarstveniku - podjetniku, pisatelju, prevajalcu, publicistu in nestorju slovenskega bančništva. Kot je znano, je Ljubljana je v obdobju Hribarjevega županovanja dosegla evropski življenjski standard: odprta je bila mestna elektrarna, po mestnih ulicah je zapeljal tramvaj, takrat imenovan električna mestna železnica, k boljšemu življenju v mestu pa so bistveno pripomogli tudi nova kanalizacija, vodovod in dela za izsuševanje Ljubljanskega barja, mesto je odkupilo Ljubljanski grad, dobilo je Prešernov in Trubarjev spomenik, ob tem pa še celo vrsto drugih nepogrešljivih infrastrukturnih pridobitev. Hribar je spodbujal slovensko podjetništvo, pomagal ustanoviti Mestno hranilnico Ljubljansko in Ljubljansko kreditno banko. Posebno skrb je namenjal šolskim in vzgojnim ustanovam in se zavzemal za ustanovitev slovenske akademije znanosti in umetnosti in univerze. Posebej velja spomniti na njegovo pogumno uvedbo slovenščine v dotlej nemški uradovni jezik, pa tudi na njegovo pisateljsko in prevajalsko delo. Slovesnost ob odkritju kipa je vodila in zanjo pripravila scenarij novinarka Televizije Slovenija Živa Rogelj, skupaj z ddr. Igorjem Grdinom tudi soscenaristka dokumentarnega filma o Ivanu Hribarju, nastopila pa sta Ženski pevski zbor Slovenske filharmonije s pesmima Gustava Ipavca Slovensko dekle in Planinska, dramski igralec Uroš Smolej v vlogi Ivana Hribarja z odlomkoma iz njegovih Spominov in odlomkom iz La Fontainove basni Smrt in drvar, popolnoma nepozabno doživetje pa je bilo sonce, ki je četrte ure pred slovesnostjo po močno deževnem dnevu obsijalo kip in številne navdušene udeležence, med njimi častne meščane in politike. Kdor je bil tistega posebnega prazničnega dne navzoč, prav tako ne bo mogel pozabiti navdih, s katerim je župan Zoran Janković opisoval vizionarsko in živo obličje svojega slavnega županskega predhodnika, po zgledu sijajne dediščine katerega je sam s svojo zmagovalno ekipo velikopotezno deloval že v celotnem prvem mandatu.

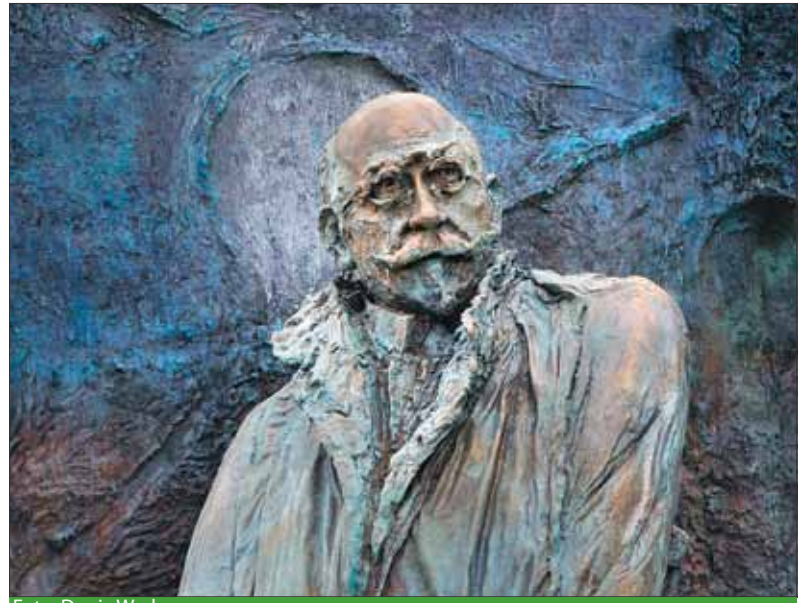

Foto: Dunja Wedam

Doprnski del spomeniške skulpture župana Ljubljane Ivana Hribarja, ki je Ljubljano vodil v letih 1896 do 1910, na Bregu. Po zmagoviti natečajni zamisli je monumentalno umetniško delo ustvaril kipar Mirsad Begić, Mestna občina Ljubljana pa je dala kip postaviti ob 100-letnici izteka Hribarjevega županskega mandata.

Kipar Mirsad Begić, ki je bil prvi deležen pohvale svoje spomeniške umetnine, ko ga je župan Zoran Janković obiskal v ateljeju ob zadnjem patiniranju na predvečer odkritja spomenika, o tem poroča: »Osebnostno moram reči, da me je župan Zoran Janković presenetil, ko je prišel pogledat spomenik. Zdel se je skoraj v šoku, ko je zagledal kompozicijo in mi rekel: 'Ali je to mogoče, da je kot živ!' In dodal še nekaj besed, da sem bil izjemno počaščen, ker je župan prepoznal tisto, kar je najtežje, da spomenik žari, živi, nagovarja s svojim sporočilom. Temu njegovemu otroškemu navdušenju nad živostjo kipa se nisem mogel načuditi. Ko sva še pol ure kramljala, sem bil deležen samih superlativov in to je bilo tako iskreno in iz globine duše, da sem bil prav ganjen. Pokazal je tudi interes za mojstre in delavce, imel sem občutek, kot da bodo dobili nekakšno nagrado, tako jih je pohvalil in jim dal vedeti, da so naredili nekaj, kar je presežek v družbi. Zapisal je imena vseh sodelavcev, od livarja naprej. Neverjetna je županova intuicija, da zna videti, ne le gledati, in prepoznati ustvarjalnost. Izjemen talent župana, ki želi samo dobro in v vsakem delavcu, ustvarjalcu, intelektualcu vidi potencial, ki je prispeval k temu mozaiku svoj kamenček.«

Mestna svetnica prof. dr. Milena Mileva Blažič je pred nedavnim v Nuku odkrila Hribarjev roman Gospod Izidor Fučec v 26 zvezkih in predstavila njegovo literarno zapuščino v Hribarjevem zborniku, za katerega je bila tudi pobudnica in ga je izdala Založba ZRC, Inštitut za kulturno zgodovino ZRC SAZU. V Hribarjevem zborniku, katerega izdajo je omogočila Mestna občina Ljubljana, so poleg prispevka prof. Blažičeve o Hribarjevi literaturi objavljene še naslednje študije: ddr. Igor Grdina - Ivan Hribar, »jediní resnični radikalec slovenski«, Poskus gesla v biografskem leksikonu, dr. Andrej Rahten - Hribar parlamentarec, dr. Stjepan Matković - Ivan Hribar i Hrvati, dr. Žarko Lazarević - Gospodarski vidiki delovanja Ivana Hribarja, dr. Pavlina Bobič: Ivan Hribar med prvo svetovno vojno, dr. Petra Testen: Hribarjev svetovni nazor, dr. Helena Dobrovoljc: Hribarjevi jezikovni nazori in njegova razprava o elkanju. Razprava ddr. Igorja Grdine je, opremljena z znanstvenim aparatom in bogatim slikovnim gradivom, izšla tudi v samostojni publikaciji.

Oživelil župan Ivan Hribar – spomeniška mojstrovina Mirsada Begića

Prof. dr. Milček Komelj

Kipar Mirsad Begić si je zamislil spomenik Ivana Hribarja kot podobo znamenitega župana, ki se mu je na pleča zgrnila skrb za obnovo popotresne Ljubljane, a ga ni potrla, marveč ga je v času velike stiske napolnila z novo odgovornostjo in nezaslišano energijo. Zato ga je upodobil skrajno energičnega, kot navznoter docela razburkano osebnost, a jasno prepoznavnega tudi navzven, z več kot izrazito fiziognomijo, v do tal dolgem plašču in diagonalno stoječega v zanosnem ritmu, kot bi se vanj zaganjal vihar, on pa mu kljubuje z odločno razkoračeno stoji in z živo vznemirjenim, v prihodnost usmerjenim pogledom. Ritem njegove notranje in zunanje dinamike poudarja še plamteča kretnja rok, v katerih drži v svitek zvit dokument (bodisi načrte za prenavo mesta bodisi, po kiparjevem poznejšem komentiranju, cesarsko pismo podpore).

Monumentalna figura se dviga pred bronasto steno, ki zarisuje potresne ruševine, še posebej z odlomljenim stebrom na robu in z bronastimi deskami ob straneh kot znamenji za popotresne oporne trame. Za županovim obličjem pa je umetnik v steno vrisal simboličen krog z nekaj žarki, ki v kip priklicuje sonce in se ujema z obličjem tudi v svetniški nimb, vsekakor pa s svojo sklenjeno formo nakazuje popolnost in vzbuja zaupanje, kakršno izžareva tudi ognjevita zavzetost, vtisnjena v celotno županovo podobo.

Z znamenji razritega mesta pa je župan povezan tudi dobesedno, kajti med njim in ozadjem ni predaha, marveč je organsko nerazdružno, življenjsko prijeto z mestom, ki ga podpira. Prav to ozadje mu pomeni likovno in pomensko polno arhitektonsko oporo, ki daje stoječi figuri ustvarjalno kiparsko zaledje in jo postavlja v odprt, z njo simbolično definiran prostor.

V masivni povezavi med postavo in zidom se razpenjajo fantastično slikovite arhitektonske »inscenacije«

z ruševinastimi votlinami, pravimi podzemnimi razbitinami, v katere je umetnik vtisnil tudi pečat svojega notranjega nemira. Več kot razvidno je, da se je z županovim zanosom tako identificiral, da je opustil svojo značilno ikonografijo z lobanjami in večnimi stražarji, pa tudi predstavo o človeku kot zgolj premišljevalcu nad izročilom starodavnosti, ter se ves prepustil Hribarjevi izjemno dejavni ustvarjalni predanosti, že kar zamaknjenosti.

Spomin na svojo meditacijo o minljivosti, o tem, da vse raste na izročilu ljudi, ki so že mrtvi in ždijo med zemeljskimi plastmi koščeni življenjskih usedlin kot čakajoči stražarji ali zakopane lobanje, pa je kipar z mehko zadržanostjo subtilno vtisnil v plitvo razčlenjeni relief na hrbtini strani arhitektonske opore in jo tako zaznamoval tudi s svojim prikritim osebnim podpisom. Na njenem robu pa je »zasadil« simbolično bronasto drevesce, ki izza podzemne strani spomenika z vejicami poševno izzveneva še v zračni, dihu prihodnosti prepuščen prostor.

Foto: Dunja Wedam

Spomeniška skulptura znamenitega župana Ljubljane Ivana Hribarja v umetniški upodobitvi kiparja Mirsada Begića.

Krhka, a duhovno nadvse mogočna Hribarjeva figura na vzvišenem podestu nad obrežjem Ljubljane je videti kot resnično živa. (Sedanji župan Zoran Janković je ob odkritju spomenika duhovito dejal, da samo še čakamo, kdaj nam bo najboljši župan v svoji izrazitosti tudi spregovoril.) Kip je zgovoren z vseh strani, pogledi med obhodom pa nam razodevajo tudi čisto kiparski razmah, ki v temelju nemirni učinek figure samo še stopnjuje ter celoto dramatičira v notranje razgibano kiparsko kreacijo, ki je podrejenost zadani nalogi in priporočilom razpisne komisije ni zadušila, marveč ji je dala celo ustvarjalna krila, saj spomenik izpričuje, da je »htonični« (podzemski) Begić lahko ustvaril celo – vsaj za svoje pojme – izrazito vitalističen, četudi usodno s potresnim »podzemljem« zaznamovan kip. V takem položaju pa Hribar ne more biti zgolj preprosto in brezskrbno veselo oznanjevalski, kaj šele elegantno salonski, kakršnega poznamo z reprezentativnih slikarskih upodobitev, marveč je kljub velikanskemu zanosu brez sledu prazne

optimistične retorike ter docela prežet z veliko notranjo napetostjo, že malone antično tragiko, ki ji je majhni veliki mož v Begićevih ustvarjalnih očeh kljuboval s stopnjevano nadčloveško energijo že kot skorajda mitična svetopisemska postava. (Vendar je umetnik s prirejenimi anatomskimi razmerji dosegel, da Hribar kljub heroični monumentalnosti ni videti tudi fizični velikan.)

Kakor je imenitni upodobljenec docela prepoznaven, pa nikakor ni izdelan le akademsko korektno, kaj šele likovno suhoparno, marveč je umetnikova klasična realistična osnova zavestno preokrojena (»deformirana«) v zelo močno ekspresijo (razvidno zlasti iz ritmizirane dinamike in razlomljene krčovitosti), ki se bliža celo ponotranjenemu patosu in je ponekod še posebej izrazita iz bolj oglato priostrenih stranskih pogledov proti županovi postavi. Zajeta pa je tudi v ritmičnem potenciranju proporcev (zanosnem loku hote podaljšanih rok) ter vseskozi tudi v sami nemirnosti površin, ki jih je umetnik raznoliko oživil

ter diferenciral tudi s patiniranjem. S tem pa je celotno gmoto haptično in hkrati slikovito povezal v izrazito kompleksno, arhitektonsko-organsko ter figuralno-abstraktno, strastno nemirno in živo prepričevalno ustvarjalno sporočilo.

Spomenik je tako v resnici portretno izjemno prepričljiv, polnovredno pa zaživi tudi kot povsem umetniški pojav, mojstrsko oživiljen z avtorjevo inventivnostjo, zato nikakor ni le akademsko pohlevna ter »dolžnostno« spominska, kaj šele poljubna skulptura, ki bi bila županu samo posvečena, ampak v njem prepoznavamo resničnega legendarnega župana, ki je pred ljubljanske meščane dobesedno ponovno stopil, silovito navdihnjen z zanosom vizionarskega duha.

Na svojem nizkem podstavku je obstal med Ljubljančani sredi zanosnega koraka in iz svoje preteklosti živo zre po mestu, ki mu je z dejavno zavzetostjo vtisnil najboljši in neizbrisljiv pečat. Z njim je povezan v pogledih proti Hribarjevemu nabrežju in ljubljanskemu središču s Prešernovim spomenikom, ki ga je bil dal postaviti, pa tudi navzgor proti Gradu, ki ga je bil odkupil za meščane, kar je bilo vse lepo povedano že ob samem slovesnem, domoljubno uglasbenem odkritju, ko je prizorišče z oživiljenim županom po tematskem deževnem dnevu nenadoma intenzivno obsijalo večerno sonce, očitno Hribarju in Begiču na čast. Že takoj po odkritju pa je novi spomenik vzbudil izrazito odobravanje ter pohvalne pripombe, pa tudi vprašanja in aluzije ter upoštevanja vredne predloge, naj bi v njegovi bližini postavili nosilce za zastave, ki bi jih razobešali ob praznikih, sam podstavek pa čaka še na nujno informativno napisno tablo. Med komentarji pa je izstopilo opažanje, da nosi nemirna Hribarjeva figura na sebi celo nekaj prvobitno ruskega.

Tako občutenje lahko sproža upodobljenec morda že s samo opravo, zlasti s širokim razmahanim plaščem, in s stoji na planem, pred slikovito zverženimi razdrtinami porušeni podpodij in kavernastih nadstropij ter z njimi povezanih nevidnih usod, na fragmentarno razjedenih tleh, ki ne zaznamujejo parketa, marveč se mu pod nogami pogrezajo v ogolelost in blatno razritost, v trpko popotresno resničnost.

Hribar, ki je že kot dijak obiskoval rusofilskega Janeza Trdino in pozneje prevajal Puškina, v načitanem Begičevem pogledu morda v resnici spominja na ekstatične osebnosti iz psihološko poglobljene klasične ruske literature; v njegovem spoju poduhovljenosti in vroči

ekstatičnosti pa je mogoče še širše in zato morda zanesljiveje občutiti vsaj nekaj ponotranjeno slovanskega, s čimer bi bil župan, ki je skušal iz Ljubljane ustvariti slovensko kulturno Prago (ter ki je umetnost vsestransko spremljal in tudi sam ustvarjal), zagotovo zelo zadovoljen. Sicer pa se v njegovem izrazu ter celopostavni figuralnosti ohranja zlasti pridih Hribarjevega narodno prebudnega časa, ko smo Slovenci postavljali prve tovrstne javne spomenike, in tedanjega zanosnega, v moderno umetnost zazrtega, v fin de siècle ukoreninjenega svetovljansko ustvarjalnega duha cukrarniške in groharjevske »moderne«, v katere svetlobi se prebujajo reliefni trepet mehkeje drhtečih površin ter slikovitega ozadja potresne stene. Ob pogledu na kljubovalnega moža sredi ruševin, strmečega na rodno gorenjsko stran, pa se nam lahko v spominu obudijo tudi verzi iz ponarodele, v njegovem času in še posebej v dneh italijanske okupacije med drugo svetovno vojno močno popularne Semrajčeve pesmi o slovenski zgodovini Triglav: »Vse je vihar razdjal; - / Narod je zmiraj stal...«

Skozi apostrofirano misel na potresno nesrečo, zazrto v tragičnost kot »srečno« izhodišče za nov razcvet, ki ga je s svojo silno voljo in sposobnostjo spodbudil Ivan Hribar, pa je v spomeniku enako izrazito kot spomin na ljubljansko in slovensko »potresno« zgodovino zaživel tudi pečat večne, tudi današnje človeške vznemirjenosti, vtisnjen v ustvarjalno prenovo našega prelomnega kulturnega izročila z močjo živega in umetniško suverenega sodobnega ustvarjalca, ki je dojemljiv za človekovo dušo, hkrati pa že po svojem temeljnem instinktu tudi za ohranjanje ter obujanje nenehnih človeških sanj, kakršne nam je izjemno agilni Ivan Hribar s svojim županovanjem tudi udejanjal.

Begičev spomenik županu Hribarju pomeni novo znamenje ljubezni do mesta na prsih prenavljajočega se jedra starodavne Ljubljane, ki se vije ob Ljubljani, spokojno potujoči pod starimi Plečnikovimi in drugimi mostovi, pod najnovejšima več kot imenitnima pesniško zasnovanima Prometejevim in Žitnim mostom ter pod lirično prosojnim novim sprehajališčem pod pristaniškim Bregom, ki je poklonilo duši Ljubljane povsem novo lepoto in intimnost. Na takem očarljivem prizorišču vzbujajo dramatično oživel spomin na junaškega Hribarja novo upanje za naprej. Pa tudi vprašanje, kateri spomenik se nam še obeta pod današnjim najboljšim županom v »najlepšem mestu na svetu«.

Breg z novo podobo in energijo

Staša Cafuta

Odkar je zaprt promet na Bregu, se lahko v miru sprehodimo od Petkovškovega nabrežja do zdaj prav tako prenovljene Špice. S soncem obsijane nove kamnite terase, dodatno stopnišče ter sprehajalna pot ob Ljubljani privabljajo mimoidoče. Nekateri posedajo, drugi se sprehajajo, vsi pa budno opazujejo novost, ki je Ljubljani prinesla novo podobo in energijo, še posebej ob postavitvi Hribarjevega spomenika in vodnjaka. Mlajši so bili tokrat zgovornejši, starejši so večinoma želeli ostati anonimni. So pa med drugim komentirali: »Prejšnji župani so samo govorili, Jankovič pa je to, kar je obljubil, tudi naredil.«

Mojca Jug: Zelo mi je všeč nova ureditev Brega, saj daje občutek odprtosti in pretočnosti. Je bolj prijazna do pešcev. Za kolesarje še nisem čisto prepričana, če je res dovoljeno vsepovsod s kolesom. Všeč mi je tudi to, da so postavljena stojala za kolesa. Postavitev boljšaka ter umetniške tržnice na zgornji del Brega se mi tudi zdi primerna, saj je ves čas s soncem ožarjen, v Stari Ljubljani tega ni. Hribarjev spomenik je lep in pozorno gleda »svoj del« mesta. Ljubljana je z ureditvijo tega dela dobila novo podobo in energijo.

Dejan Sluga: Urejanje nabrežij, ki se jih je po »planu 22« lotila sedanja občinska ekipa, se mi zdi eden od uspešnejših projektov. Kot sem seznanjen, naj bi bili načrti ureditve tudi dokaj zvesti Plečnikovim zamislim. Zlasti na Bregu je sprememba zelo opazna;

Fotografije: Staša Cafuta

Mojca Jug, programerka Stare mestne elektrarne in festivala Mladi Levi.

Dejan Sluga, umetnostni zgodovinar in vodja galerije Photon.

Wing Lau, turistka iz Hong Konga.

Eva Možina, študentka.

Egon Kaše, fotografski mojster.

BESEDA – SVET Mitje Meršola

Emi Vega

pozitivno je vključevanje javne plastike v celoten projekt, na Bregu je to Hribarjev spomenik, ki po odkritju sicer zbujajo precejšnje polemike ... Malo v šali pa moram v kontekstu »javne plastike« kritično omeniti ureditev smetnjakov, ki se mi zdijo veliko preočitni! Vsekakor se je z ureditvijo Brega in oživitvijo Križevniške ulice vzpostavila dinamična povezava v tem delu starega mestnega jedra, kar se odraža tudi na obisku naše galerije Photon.

Wing Lau: Ravnokar smo prispeli v Ljubljano. Breg je najina prva točka, ki si jo ogledujemo. Moram priznati, da je kip zbudil mojo pozornost, zato sva se s soprogom tudi ustavila tukaj. Ne vem kdo je ta oseba, saj ni nobene razlage ob njem. Stavbe, ki obdajajo ta del, so prečudovite, saj so zame zelo klasične.

Eva Možina: Odkar študiram, sem več v stari Ljubljani. Bila sem tudi na otvoritvi Hribarjevega spomenika. Zdi se mi ful v redu. Tudi nova plaža je super. Slišala sem, da bo baje pod Hribarjem tudi lokalček, upam, da res. Vidim, da se ljudje veliko gibljejo po Bregu, odkar je cesta zaprta za avtomobile. Pa tudi nobene kritike še nisem slišala, kar je kul!

Egon Kaše: Ljubljana prej ni imela tako fantastičnega prostora, kot je zdaj po obnovi Brega. Odprla se je nova točka, kjer se zbirajo ljudje. Občutek imam, da je boljša, kot je Tromostovje pri Prešernu. Lepša za pogled na Grad in na obrežje Ljubljane. Fantastična je. Ko bo še dokončan vodnjak in bodo ozelenela drevesa, bo ta del zagotovo eden prvih motivov Ljubljane. Navdušen sem tudi nad spomeniki, mostovi, ki so zadnje čase nastali. Če bi bilo še več skulptur, bi mesto še samo pridobilo. Zasluga za vse spremembe gre dejansko zdajšnjemu županu, ki je ideje uresničil in mi je zaradi tega zelo všeč. Z delom je dokazal, da je dejansko nekaj naredil za Ljubljano - tako kot nekdanji župan Hribar.

Naslovnica najnovejše knjige spominskih esejev *Beseda – svet* mestnega svetnika Mitje Meršola, ki jo je izdala Študentska založba

Prvi utrinek: nostalgija. Medtem ko Graham Greene še na moč vznemirljivo razstira dimenzije sveta ob dimenzijah življenj iz prve polovice prejšnjega stoletja, se v resničnostni plan drenja sodobna oblika raziskovanj – le še ena od gospodarskih panog potrošniške družbe. Nekoč so bili posamezniki, posebneži, zanimiveži, pomembneži, odličneži, pa tudi dimenzije časa, ki utegnejo zaplesti, razstreti in razplesti. Mitja Meršol, avtor knjige *Beseda – svet*, na 359 straneh razgrinja osupljiv kalejdoskop gibljevih slik, ki kažejo podobe sveta iz druge polovice minulega stoletja in med njimi obraze ljudi, ki so oblikovali čas, v katerem živimo.

Vse od podobe dečka, ki v temnih žametnih hlačah in dokolenkah, pa v bluzi in žametnem boleru negotovo vstopa v prvi šolski dan, Meršolova spominska kamera marljivo odstira in beleži. Tule je že četverica pobalinov, ki v gmajnici pri Grobljah s prikrojenimi konzervami na glavah osvaja borilne veščine, ob tem pa Mitja odkriva čar zvena violine »četrtinke«, ki mu jo je podaril stric. Do prvega objavljenega prispevka v Pionirju ni več daleč, pa tudi ne do prvega intervjuja in prve reportaže. Opazujemo vsesplošno radoznalost, ki učenca Mitjo pripelje v radijsko oddajo *Spoznavajmo svet in domovino*. Nato, že bežigrskega gimnazijca, srečamo v foyerju ljubljanske Drame in to med stojali, na katerih Mladinska knjiga ponuja svoje besede. Zaradi domislice o predstavi Časopisnih stihov Mitja osebno spozna Janeza Menarta, pa tudi pisateljski bife – kasnejši Pen klub, prvič od znotraj. Med študentskimi leti v Ljubljani je sodelovanje s *Tribuno* in *Mladino* že utrjeno. Spremljajo ga znani obrazi: Taras Kermauner, Svetlana Makarovič, Miško Kranjec, Ivo Svetina ... Nato nas preseneti vratolomni zasuk, kakršnega priskrbi domžalska »štrukelj fakulteta«. Ampak ta naj ostane skrivnost. Samo na uho – nekaj v zvezi s študijem. In ZDA. Vmes se vrstijo portreti. Leon Štukelj, naš znameniti olimpijonec. Arthur Morgan – inovativni šolnik, ki je z nekaj potezami spremenil način študija na Antiochu in sprožil osupljivo razvejanost prevladujoče odličnih učinkov. Aleksander Kerensky – predsednik zadnje ruske vlade pred nastopom Lenina in boljševizma. Averell Harriman ali »leteči ambasador«; legenda ameriške diplomacije. Pa Jacques Yves Cousteau, ko je na Calypsu priplul v Split, da bi raziskal oblike onesnaženosti Jadranskega morja. Pa Mike Vucelic, ameriški znanstvenik hrvaškega rodu, eden od konstruktorjev vesoljske ladje Apollo. Pa tudi matematik in astrofizik Stephen Hawking. Med portreti so vtakane podobe časa. Demonstracija proti vojni v Vietnamu. *New York Times* iz perspektive nočnega deska, pa tudi skozi padce in vzpone. Znamenita

avtocesta Route 66; nekoč in danes. Komuna bratov Bismarck odslaka delček Berlina iz šestdesetih let. Sedemdeseta leta pa že opazujemo s krova Liburnije; od tod sledimo krokijem iz Tunisa, Maroka, Mavretanije, Gambije, Liberije, Dahomeja, Ekvatorialne Gvineje, Nigerije, Slonokoščene obale in še po reki Kongo navznoter, v celino ... Potem za drugi vratolomni zasuk v življenju avtorja poskrbi princesa Margareta. Mi pa si zato lahko ogledamo življenje znamenitega BBC-ja od znotraj, ob tem pa še nekaj portretov. Kako Peter Ustinov na jugoslovanski ambasadi ob Kensingtonskem parku pleše kolo. Kako v lobiju hotela Savoy hollywoodski igralec David Niven pripoveduje o svoji knjigi Luna je balon, pa tudi o svojem dickensovskem otroštvu. Za Simonom Wiesentahlom se pojavi še drzni sovjetski vohun Leopold Trepper – »rdeči dirigent rdečega orkestra«, ali jasneje: šef stotnije sovjetskih obveščevalcev, ki so v Franciji, Belgiji, Nemčiji in na Nizozemskem zbirali podatke o nakanah nacistov. Ko smo že pri zadevah druge svetovne vojne ... V Imperialnem vojnem muzeju v londonskem Lambertu se bo nekoliko razstrla zagonetka o »fifty : fifty« scenariju za Jugoslavijo, kakršnega si je zamislil Churchill. Pa tudi o tem, da je bil izid vendarle bistveno boljši, kar dobrih 90 : 10, to pa zato, ker je nekdo spretno taktiziral. Toliko za okus. Na koncu pa samo še tole: Kolaž podob sveta in obrazov, kakršnih na ulicah in trgih naše bele Ljubljane ne srečamo, postopoma razstira življenjsko zgodbo domala grahamovskih dimenzij. Vznemirljivo in osupljivo. Iz zornega kota današnjih zaposlenih in brezposelnih novinarjev je videti kot sanje. Mitja Meršol pa vendarle vse to strne v štiri besede. »Povsod tujec, povsod doma.« Na začetku tujec, je bila beseda. In beseda je utirala pot v širni svet. On pa, brezkompromisno zvest, tokrat k izjemno bogati dopisniški, poročevalski, esejistični in knjižni beri dodaja še novo knjigo, o kateri govorimo: BESEDA – SVET.

Preporod podobe Ljubljane

Prof. mag. Vladimir Braco Mušič

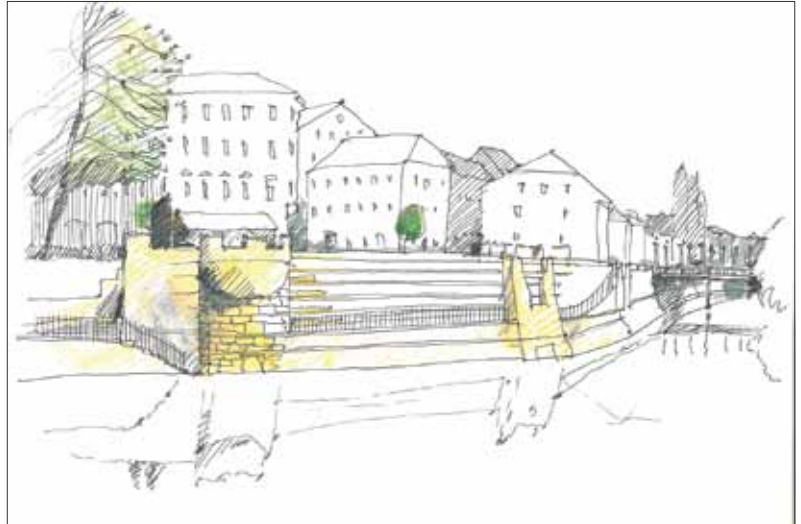
Mislím, da ni mogoče spregledati uspešnega napredovanja prenove in posodobitve našega glavnega mesta in pogumnega ter domiselnega vodenja urbanističnega načrtovanja in mestne graditve v zadnjih štirih letih. V teh zadnjih letih, ko smo lahko videli tudi posledice nedorečenosti prostorske zakonodaje, drobitev občin, zamujanje vzpostavitve regij, kaos v zemljiškem gospodarstvu, surovo sebičnost kapitala in še veliko drugih težav. V svojem prvem mandatu, ki se letos izteka, je sedanje županstvo Ljubljane uspelo obuditi »stare projekte« in zastaviti nove. Vse to se je dogajalo v zelo težkih razmerah globalne gospodarske krize in brezobzirnega stopnjevanja nasprotovanja manjšine v Mestnem svetu ter nekooperativnosti državne uprave. Le-ta se je npr. odločila prenesti pomemben del infrastrukture za predsednikovanje Evropski uniji na periferijo funkcionalne mestne regije (Brdo pri Kranju), blokirala finančna sredstva, designirana za izgradnjo objektov, za katere so že bili pripravljene (skoraj) vsi načrti in opravljene (skoraj) vse strokovne uskladitve urbanističnih, komunalnih idr. vidikov kompleksne mestne graditve in uravnoteženega regionalnega razvoja ...

Povedal bom svoje mnenje o nekaterih pridobitvah za meščane in njihovo mesto. Pri tem se ne bom izogibal pogledu na kontinuiteto in diskontinuiteto urbanizma, za katerega sem v mestu odgovarjal med letoma 1980 in 1986 (kot predsednik Mestnega komiteja za urbanizem in varstvo okolja) in od leta 1987 do 1989 (kot podpredsednik Skupščine mesta Ljubljane – danes bi rekli podžupan). Še prej pa bi bilo treba ugotoviti stopnje soglasja in nesoglasja o poglavitnih urbanističnih problemih mesta. Kot urbanistične probleme bom obravnaval nekatere probleme v različnih strokovnih in upravno organizacijskih vidikih, tj. stanovanjski, prometni, komunalno gospodarski itd. Za urbanistične probleme je značilno, da so med seboj soodvisni ... Zakaj je to pomembno? Zato, ker delne rešitve na posameznih področjih lahko poslabšajo razmere na drugih področjih. Mimogrede: take težave poznajo v vseh približno primerljivih deželah in družbenopolitičnih sistemih.

Državna prometna politika in stihijna motorizacija

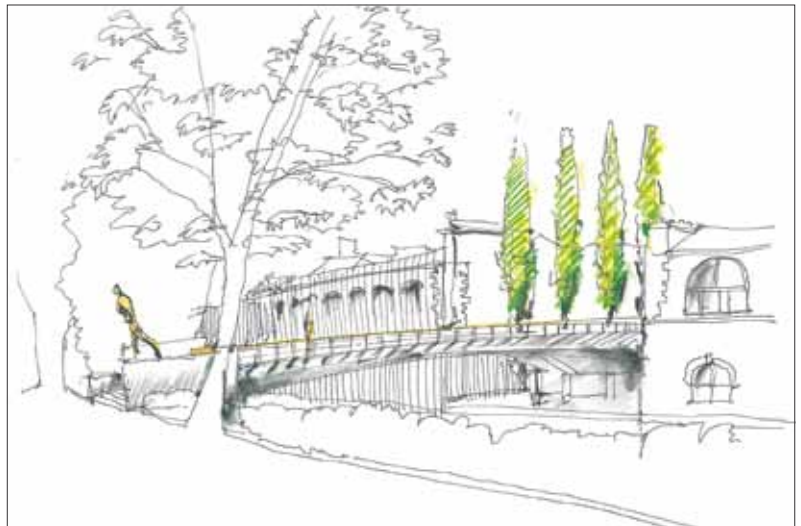
Soglasje imamo npr. o obsegu in teži prometnih problemov, vendar hkrati dopuščamo zelo različne ukrepe in ne vedno najboljše ali najbolj strokovno utemeljene. Od prevrata 1990/91 sem bili priče ali celo sodelavci pri formuliranju dokumenta o bodoči prometni politiki Republike Slovenije. Le-ta naj ne bi zajel le notornega avtocestnega križa z razvejanji, ki so bila nujna zaradi interesov sosednjih držav ali perifernih slovenskih regij, temveč naj bi izoblikoval prednosti med glavnimi regionalnimi povezavami, vključeval naj bi »renesanso železnice«, vsekakor pa tudi problematiko javnega prevoza in javnega mestnega in obmestnega prometa. Zakaj je Peterletova vlada zaustavila začeto delo, odslovila zanimiv team izkušenih (in tudi v tujini uveljavljenih) strokovnjakov ter prepustila to nujno nalogo zaslužni aktivistki desne politične naravnosti, ne vem. Vem pa, da je odsotnost ustreznega strokovnega dokumenta, ki bi nudil podlago za domiselno in pogumno prometno strategijo, kakršno so že imele številne evropske države, pomenila obvladovanje prometnega kaosa, ki danes duši naša mesta in naše funkcionalne urbane regije. Pri tem pa naj še zapišem, da smo vse to videli že nekaj let prej v sosednjih evropskih državah, da o ZDA kot o domovini »fordistične« proizvodnje avtomobilov sploh ne govorim. ZDA so tudi domovina »love affairs« z avtomobili, avtomobilov kot statusnega simbola in podobnih bolezenskih pojavov novih časov.

Menim, da je prav, da sem najprej omenil promet in prometne probleme, ki izvirajo v stihijski motorizaciji, nesorazmerno velikem deležu osebnih avtomobilov in uporabi le-teh za dnevne migracije zaposlenih, študentov in dijakov ter porabnikov, ki iščejo posebne storitve in usluge, kakršne lahko ponudi le veliko mesto ... Je pa še en razlog, da omenjam promet najprej. V mislih imam kar številne prometne študije in projekte obmestnega in mestnega tirnega prometa, ki smo jih bili izdelali že pred 20 in več leti, tudi v sodelovanju z uglednimi tujimi konzulentii (npr. Karlsruhe) in v dogovoru z dvema vodilnima evropskima razvojnima bankama. Zadeve so bile videti prepričljive in finančno obvladljive, a so bile odložene *ad calendas grecas* ... Zanimivo je, da se v zadnjem času znova pojavljajo okruški nekoč že začrtanih zasnov – kot hitri vlaki med središčem mesta, letališčem in Krivcem, ki naj bi postali igrišče za turistične playboye ... Pa šalo na stran! V tujih učbenikih beremo opozorilo v zvezi s pomenom prometa v mestih. Tu naj bi na 20 odstotkov cestnega omrežja države imeli kar

Risbe Gašperja Habjaniča

Pod spomenikom župana Hribarja se stopnice spuščajo proti rečni gladini in s tem obiskovalce približajo reki.

Trg in most. Na Mesarskem mostu mnogi postanejo in občudujejo rečne bregove Ljubljane.

Dom starejših občanov Trnovo na južni vpadnici v mesto.

Enako kot most v Trnovem v vlogi povezave je pomembna tudi ureditev pod njim. Je kraj, kjer se približamo potoku Gradaščici.

80 odstotkov vsega prometa države! Že zelo zgodnje prometne (ciljno - izvorne) študije Ljubljane kot središča Slovenije so pokazale, da imamo v Ljubljani in tudi drugih večjih mestih v prometnih tokovih v glavnem ciljni in izvorni promet in presenetljivo malo čistega tranzita. Tega naj bi bilo le okrog 10 odstotkov. V takih razmerah je jasno, da moramo imeti hud pritisk na parkirne površine in »kapilarno« cestno omrežje, ki omogoča prometno dostopnost prav vseh stanovanjskih hiš, delovnih mest in rekreacijskih površin ... In mimogrede: bil je tudi čas, ko smo zlahka dobivali ugodna posojila za nakup avtomobila. Za gradnjo garaže pa ne. Bili so tudi čudni časi prepovedi investiranja v storitve v času, ko se je že kazalo upadanje pomena industrializacije.

Novi Občinski prostorski načrt posveča prometu posebno pozornost

V interakcijah prometa in drugih urbanih dejavnosti in še posebej v vplivih prometa na okolje, na formiranje oblik zazidave in končno na človeka se v zadnjih letih pojavljajo v ospredju nekateri vplivi, ki so jim avtorji Občinskega prostorskega načrta (OPN) morali posvetiti posebno pozornost. Na tem mestu je treba dati izdelovalcem OPN priznanje za pozornost, ki so jo namenili diferenciaciji prometa v mestu, poudarek, ki so ga dali pospešeni izgradnji parkirnih garaž na strateških lokacijah mesta: na robu pešcem namenjenih površin, v bližini generatorjev urbanih dejavnosti, na obrobju zgodovinskega jedra mesta, ob Tržnici (ali pod njo) itd. OPN in tudi že vsakdanja praksa v mestu je izpopolnitev sistema P+R (parkiraj in se odpelji), sistema, ki je začel nastajati spontano že pred desetletji in je bil (v delovnem času) dobro viden ob železniških postajah, npr. v Litiji, Mirni peči, v Zasavju in drugod.

Poglobitev železnice je lahko le državni in evropski projekt, nikakor pa ne le mestni projekt

Desetletje, ki je pred nami, naj bi, skladno z vizijo in strateškimi opredelitvami OPN, videlo nadaljevanje (!) končnih priprav za posodobitev javnega prometa ali potniških prevozov. Nadaljevali in dokončali bodo opredelitev za tirni promet in ustrezno valorizirali »nemške« in domače študije, ki so bile pripravljene že v času *Projekta Ljubljana 2000* ... O dinamiki priprav za izgradnjo nove osrednje železniške in avtobusne postaje ter o dilemah glede skoraj sto let stare poglobitve železnice skozi del mesta to pot ne bi govoril. Kot aktivni udeleženci zadnjih razprav o tem vprašanju v zgodnjih 60. letih, sem bil s svojimi stališči poražen in sem se za dolgo vrsto let sprijaznil z vlogo poraženca. Vendar pa je treba omeniti, da pri poglobitvi železnice in nanjo vezanih projektih govorimo lahko le o državnem in ne le mestnem projektu, po možnosti pa tudi o pomoči Evropske unije. Izdelovalci Občinskega prostorskega načrta in mestna uprava so tu povsem upravičeno zadržani in zaenkrat govorijo le o smotni razporeditvi etap izgradnje tega in takega »projekta stoletja«.

Občinski prostorski načrt je naravnan okoljsko

Prednost, ki jo dajemo prometnim vprašanjem, je razumljiva zaradi sklopa okoljskih problemov in spoznanj, ki so od včeraj, od danes in od jutri, o čemer smo veliko pisali in govorili v organizacijskih in v pravnih okvirih mestnih in občinskih uprav pa tudi v okvirih civilnih pobud, ki postajajo vedno bolj številne in na žalost, včasih prav ekskluzivistične do šolanih strokovnjakov in nekonstruktivne (da, celo destruktivne) v odnosih do služb občine oz. mesta. V obeh okvirih, uradno urbanističnem in civilnodružbenem, se odpirajo novi poudarki v makroklimatskih (globalnih) razsežnostih, na področju varčevanja z energijo, vplivanja ozona, onesnaževanja voda itd. Ljubljanski OPN smotno nadaljuje z ekološko naravnostjo večjih in manjših načrtov, naravnostjo, ki smo ji sledili že sredi 70. let prejšnjega stoletja, upoštevaje stockholmske in še

Novi prostori Waldorfske šole pod Gradom razveseljujejo mnoge učence in dijake.

bolj urbano specifične vancouverse smernice. Okoljski problemi in spoznanja o mestu (in mestih) pridobivajo težo zaradi okoliščine, da živi v mestih že več kot polovica svetovnega prebivalstva. V naših prostorskih pogojih pa je značilen in po svoje nevaren pojav neurbaniziranega, a hkrati deagrariziranega prebivalstva. Tu je Slovenija evropski fenomen, tako kot je fenomen v deležu površin kmetijskih zemljišč in številu traktorjev na glavo kmeta in are, ne hektarje, njegovih obdelovalnih zemljišč ...

Očitki mestnim urbanistom, da preveč posegajo v kmetijske površine, ne upoštevajo procesov preobrazbe prostora v ožjem in širšem okviru funkcionalne urbane regije

Očitki ljubljanskim urbanistom, da preveč posegajo v kakovostne obdelovalne površine »mestnega agrara«, sodijo v nesmiselne kverulantske stereotipe značilnih diskurzantov, ki ne priznajo stvarnosti in vzrokov za razvojne procese v širšem prostoru Ljubljane. V gradivu Občinskega prostorskega načrta sem našel dovolj dokazov za težnjo po intenzifikaciji rabe prostora znotraj avtocestnega obroča, vendar pa premalo dokumentiranja in vrednotenja procesov preobrazbe prostora v ožjem in širšem okviru funkcionalne urbane regije, kjer obroč obmestnih občin razvija svojo predstavo bodočih prostorskih vzorcev. Pri tem mislim na občine, kakršne so Trzin in Mengeš, Vodice in Komenda, Brezovica in Ig, Škofljica in še katere, ki vladajo ljubljanskemu predmestju in so ovrednotile svoje prednosti in strežejo apetitom po nezasluzenem dohodku (ali profitu) iz sprememb namembnosti zemljišč.

V novih urbanistično operativnih razsežnostih Mestne občine Ljubljana je stavbnozemeljska in kmetijskozemeljska ekonomika v velikih težavah, ker nimamo ustreznih meril, ki bi izhajala iz zakonskih opredelitev urbano-funkcijskih soodvisnosti. Tu vidimo potrebo po krepitvi države in njene vloge v urbanizmu. Morda ne bo odveč, če na tem mestu citiram dvoje izjav, ki že sodita v zgodovino. Sir Winston Churchill je 17. julija 1909 (!) govoril v Edinburghu, v takratnem škotskem parlamentu:

Zemlja, ki je nujnost vse človekove eksistence, ki je originalni vir vsega bogastva, ki je striktno omejena v obsegu, ki je fiksirana v geografskem položaju – zemlja, pravim, se razlikuje od vseh drugih oblik lastnine v teh primarnih in fundamentalnih pogojih ...

Vidimo zlo, vidimo vsiljevanje javnosti in vidimo posledice v prenaseljenih mestnih četrtih, v ovirah gospodarstvu, v napačno usmerjenem ali oviranem razvoju in v prenaseljenih središčih prebivalstva ... in pravimo tu in zdaj zemljiškemu monopolistu ... 'obdavčiti vas morajo po resnični prodajni vrednosti' ...

Iz **Vancouversega akcijskega načrta**, Priporočila za nacionalno akcijo (1976) s konference, ki slovi kot rojstvo Programa Združenih narodov o človeških naseljih:

Zemlja, zaradi svoje enkratne narave in ključne vloge, ki jo ima v človeških naseljih, ne more biti obravnavana kot navadna dobrina, ki jo nadzorujejo posamezniki in je predmet ugodja in neučinkovitosti trga. Zasebna zemljiška lastnina je tudi glavni instrument akumulacije in koncentracije bogastva in tako prispeva k socialnim krivicam; če je ne obvladujemo, lahko postane poglavitna ovira v načrtovanju in implementaciji razvojnih zasnov. Socialno pravičnost, prenovo in izgradnjo mest, zagotavljanje dostojnih stanovanj in zdravih pogojev bivanja za ljudi lahko dosežemo le tako, da je raba zemlje skladna z interesi družbe kot celote.

Ne smemo pozabiti, da so bili vsi zaključni dokumenti vancouversega Habitata ratificirani v Zvezni skupščini SFRJ, osamosvojena Slovenija pa je prevzela vse

Pogled na Wolfovo ulico.

Brv čez Ljubljanico na kraju nekdanjega žitnega trga. Še ena od mnogih novih povezav, ki združujejo strani mesta na obeh bregovih Ljubljane.

ratifikacije zveznega parlamenta oz. mednarodne obveznosti. Na 2. Habitatu v Carigradu (1996) pa smo skladno s temi obveznostmi podali poročilo naše vlade. Ekskurz v zgornja citata se mi je zdel potreben, ker kot osamosvojena in nova zasebno kapitalistična (?) država pozabljamo, da je še vedno aktualna razprava o prvih socializaciji prostora in o manj anarholiberalističnem značaju posegov vanj. Vedno znova si moramo dopovedovati, da je prostor dokončno omejena dobrina, ki mora biti podvržena strogemu družbenemu nadzoru, ki lahko zagotovi vzdržen in sonaraven razvoj ...

Prožne in pravične tržne odnose v stanovanjskem gospodarstvu zagotavlja šele določen višek praznih stanovanj

Med problemskimi sklopi novega Občinskega prostorskega načrta, ki si zaslužijo posebno pozornost in trajnostno skrb, so nedvomno stanovanja – vsekakor v teoretičnih in praktičnih pristopih, ki temeljijo na konceptu enot sosesk in na načelih socialne pravičnosti v sobivanju starih in mladih ter tujerodnih prebivalcev. Mesta so, gledana tudi zgodovinski, fizični in duhovni prostor družbene integracije – zibelka civilizacije, v kateri so enakovredno (in stimulatívno) prisotni vsi pogoji za razvoj znanstvene in umetnostne kulture v inovacijskih projektih in v stalni skrbi za razvoj identitete. Novi ljubljanski prostorski načrt odraža veliko novih možnosti za razmah ustvarjalnosti, tudi s prestrukturiranjem mestnih območij, ki so bila prvotno namenjena industriji, logistiki in še čemu, kar je povozil čas. Novi prostorski načrt pa tudi povzema skrb za neprofitni sektor stanovanjskega gospodarstva, zavedajoč se, da je stanovanjski trg nepopoln trg in da prožne in pravične tržne odnose v stanovanjskem gospodarstvu zagotavlja šele določen višek praznih stanovanj (po ameriških izkušnjah 5 do 7 odstotkov). V Ljubljani so v okoli 30 letih nastale nekatere velike stanovanjske soseske, ki še danes zbujajo pozornost strokovnih poznavalcev in arhitekturnih kritikov. V več (ali v vseh) primerih razmere niso omogočale izgradnje zadostnega števila parkirnih in garažnih mest. V kompleksni prenovi, ki jo pripravlja in tudi že izvaja stanovanjski sektor Mestne občine Ljubljana, bo treba zgraditi ali dograditi opuščene garaže v Litostrojskem naselju, v soseski Ruski car (zlasti v območju Glinškove ploščadi), v soseski BS 3 in še kje. Pri tem pa ne smejo biti razvrednotene zelene površine v skupni rabi.

Širitev in ureditev znamenitih zelenih klinov

Novi prostorski načrt prepričljivo kaže širitev in ureditev znamenitih zelenih klinov in (zares ter končno) vključevanje, zaokroževanje in (celo) programsko tematiziranje novih mestnih parkov. Ni več mogoče in prav prezreti novega Severnega parka z integriranim Navjem, velike nove, parkovno urejene zelene površine med Plečnikovimi Žalami in Šmartinko, cesto, ki išče in dobiva novo urbano identiteto in povezuje *Edge City* (ali 'robno mesto') - BTC in klasično središče mesta. Še bolj izrazit poseg v ustvarjanje ali nadaljevanje velikih mestnih potez je nova Titova cesta, ki bo pravzaprav velika nova vpadnica med Šmartinko in Žalami na južni strani in veličastnim novim športnim centrom v Stožicah. Pri tem ne gre prezreti solokacije Hipodroma in že nakazanega pomestenja Vrbovja ob Savi, med Črnuškim mostom in Tomačevskim prodom (historično »Brodom«) ...

Načrtno prestrukturiranje vrtičkov in samovoljno degradiranih površin

V prostorih, o katerih sem pisal zgoraj, je v duhu novega ljubljanskega urbanizma in v slogu energičnega in brezkompromisnega župana Zorana Jankovića začeta akcija načrtnega prestrukturiranja vrtičkov in samovoljno degradiranih površin. Tu je stihija premagala spontanost in še sprejemljivo kontinuiteto, ki mora biti rešena na ravni prostorskega načrta kot iskanje sprejemljivega prepleta planskih (vezanih) in raščenih (nevezanih) struktur urbane rabe prostora.

Središče mesta najbolj zgovorno priča o učinkovitosti sedanjega županstva

Središče mesta, v katerem se prepleta izročilo srednjeveškega urbanizma z vlogo historicizma 19. stoletja in močnih odmevov secesije ter značilne funkcionalistične zazidave iz časa med obema svetovnjima vojnoma, je bilo in ostaja tudi Plečnikova, Fabianijeva, Vurnikova in še kakšna kakovostna dediščina. Na primer tudi Šubičeva, Sivčeva, Costaperarijeva in še kakšna dediščina, v katero je dodal močno sled Ravnika, predvsem s Trgom republike, pa tudi z ambientni posameznih stanovanjskih zgradb. In za njim arhitektura nekaterih njegovih učencev do najmlajše generacije, ki se spogleduje s trendi in prakso v velikem svetu. To središče mesta najbolj zgovorno priča o rezultatih sedanjega županstva, predvsem o njegovi učinkovitosti, ki je bistveno pospešila obnovo zanemarjenih fasad, ki smo jo bili začeli v zgodnjih 80. letih z akcijo *Ljubljana - moje mesto* (povezano z organizacijo svetovnega kongresa industrijskih oblikovalcev). Presenetljiva je dalje hitrost in kakovost izgradnje Mesarskega in Žitnega mostu, posegov v nesrečno korito Ljubljane vse do Špice ... Eden glavnih novih in dragocenih motivov je preureditev na dnu Novega trga in okolja Hribarjevega spomenika ...

O zaviranju izgradnje prepotrebne garažne hiše na robu srednjeveškega mesta pa največ pove verz predvojnega gostilniškega kupleta Treba ni, treba ni ...

To pot ne bi želel podrobneje komentirati akcije »civilne pobude«, ki pod lažnim geslom *Tržnice ne damo* zavira izgradnjo prepotrebne garažne hiše ob prvem uličnem obroču in na robu srednjeveškega mesta. To pa tudi zato ne, ker ne bi želel ponavljati kritike absurdnega projekta garaž v grajskem hribu ...

Naj zaključim z odlomkom kupleta, ki so ga v 30. letih preteklega stoletja prepevali po ljubljanskih gostilnah in zabavnih prireditvah:

Tromostovje je odveč ...

Pride kmetič pod Prešerna
in povpraša stražnika
Naj povejo mož postaven
k'teri most tu čez pelja ...
Treba ni, treba ni
me' v Ljubljani moste tri,
saj bi čez en'ga čez pršli ...

Po spominu pok. arh. Mitje Jernejca zapisal avtor leta 1993.

Preporod podobe Ljubljane je stvarnost in je stremljenje, ki ju ne moreta in ne smeta prizadeti ozkoglednost dedičev zgoraj zabeleženega kupleta in še manj politične delitve, ki pomenijo, da tisto, kar ena roka gradi, druga roka podira.

Gašper Habjanič skuša skozi risbo razmišljati o prostoru. Že od srednje šole se je posvečal risanju, po vpisu na študij krajinske arhitekture v Ljubljani pa je odkril nove razsežnosti risbe in skice. Meni, da risba lahko pove več kot fotografija, saj ni le posnetek stvarnosti, ampak je v njej vtakano avtorjevo razmišljanje. Risba lahko posamezne stvari izpostavi ali poudari in s tem pove neko zgodbo. Kot Ljubljančan se je odzval na prostorske novice v središču mesta ter jih upodobil na vrsti skic, ki jih je opremil tudi s komentarji. Vsaka skica pripoveduje delček zgodbe, ki jo danes doživlja obiskovalec, ko se sprehaja po ulicah Ljubljane.

Trubarjeva hiša literature živi

Fotografije: Miha Fras

Slovesno otvoritev Trubarjeve hiše na Ribjem trgu 2 z vhodom na Stritarjevi ulici 7 je počastil tudi tržaški župan Roberto Dipiazza.

Po celodnevnih kulturnih dogodkih na Stritarjevi ulici ob otvoritvi Trubarjeve hiše literature sta na večerni slovesnosti nastopila tudi dramski igralec Polde Bibič, ki je upodobil Trubarja v Jančarjevi televizijski nadaljevanki, in nekdanja mestna štipendistka, uveljavljena operna pevka Irena Preda.

Od 2. septembra je Ljubljana bogatejša za Trubarjevo hišo literature, trajno sled Ljubljane - svetovne prestolnice knjige 2010, novo točko na literarnem zemljevidu Ljubljane in največjo letošnjo naložbo v kulturi. V strogem središču mesta smo dobili muzejsko-knjižnični prostor, čitalnico, prostor za različne pedagoške dejavnosti in intelektualne razprave. Ljubljana se s svojo hišo literature uvršča ob bok evropskim prestolnicam, ki tovrstna kulturna prizorišča poznajo že od 80. let prejšnjega stoletja, ko je svoja vrata v letu 1986 odprla berlinska literarna hiša. Če so evropske hiše v Münchnu, na Dunaju, v Hamburgu, Salzburgu, Frankfurtu, Leipzigu, Kölnu, Københavnu, Oslu in drugod večje, pa je naša zagotovo nekaj posebnega: ne le zato, ker je ena najstarejših stavb v mestu, ampak predvsem zato, ker je v njej stanoval utemeljitelj slovenskega knjižnega jezika Primož Trubar. S tem želi mesto tudi primerno ustrezno zaščititi Trubarjevo dediščino in jo odpreti za javnost. »Trubarjeva hiša literature bo svojo mednarodno prepoznavnost gradila na povezovanju književnosti z drugimi umetniškimi izrazi in sodobnimi praksami ter na odprtosti do različnih literarnih, umetniških in intelektualnih pogledov in pristopov – vse z močnim mednarodnim predznakom ter poudarkom na vrhunski kakovosti. V tem smislu bo programsko povezana z literarnimi hišami in sorodnimi kulturnimi ustanovami po vsem svetu,« je ob otvoritvi zapisal načelnik dr. Uroš Grilc.

Renesančna hiša na Ribjem trgu 2 je bila zgrajena leta 1524 za veletrgovca Wolfganga Boscha. Zgodovinarji si niso enotni, kako dolgo je Trubar stanoval v njej, trdna je letnica 1562, ko se je drugič vrnil v Ljubljano kot evangeličanski superintendent. Vhod v Trubarjevo hišo literature je s Stritarjeve ulice 7; nanj opozarja zastava svetovne prestolnice knjige. Prostorji za branje in druženje ob knjigah so urejeni intimno gosposko: tukaj je spominska soba, posvečena Trubarju, svetlobna instalacija Alessandra Luppija, ki upodablja Trubarja, mehansko-svetlobna instalacija Žige Lebarja, dve čitalnici in večji prostor, kjer so se že ves september dogajali najrazličnejši kulturni dogodki. Na ogled je multimedijska predstavitev Trubarjevega bivanja v Ljubljani z naslovom *Primus* avtorjev Irene Žmuc in Jožeta Pintarja in 20-minutni film avtorja Davorja Buinjca, ki mu je bila programska zasnova hiše zaupana v okviru Oddelka za kulturo. Pomembna programska partnerica pa je tudi Mestna knjižnica Ljubljana. Do konca projekta Ljubljana - svetovna prestolnica knjige 2010 (23. aprila 2011) bo programski koordinator dogodkov v Trubarjevi hiši literature Oddelk za kulturo. Mestna knjižnica Ljubljana koordinira dejavnosti v čitalnici,

medtem ko del programa nastaja z gostovanji drugih izvajalcev. Del programskih sodelavcev je bil izbran na podlagi javnega povabila k sodelovanju pri izvajanju programa Trubarjeve hiše literature, ki ga je Oddelk za kulturo objavil 2. julija 2010. Povabilu se je odzvalo 33 kandidatov, izbranih pa je bilo 18 programskih sodelavcev. Program izvajajo programske skupine po posameznih tematikah: proza, poezija, teorija, program za otroke itn., tudi drugi izvajalci (založbe, literarne skupine in revije, kulturna društva itn.) pa imajo možnost, da predstavijo svoje literarne in umetniške stvaritve, organizirajo delavnice in okrogle mize ter na druge načine promovirajo svojo dejavnost.

Obnova prostora je upoštevala spomeniškovarstveni vidik celotne hiše in je potekala pod nadzorom arhitektov Mihe Dobrina in Eve Matjašič (Arhitekti Dobrin d.o.o.). Gradbeno-obrtniška dela je izvedlo podjetje Gradnje Lamut d.o.o. Vrednost celotne investicije (obnovitvena dela in oprema) znaša 356.343,66 evrov. Gre za največjo investicijo v okviru projekta Ljubljana - svetovna prestolnica knjige 2010. Za delovanje in program do konca leta 2010 je predvidenih 60.000 evrov.

Kulturno dogajanje ob otvoritvi je trajalo ves dan, posebej slovesno pa je bilo zvečer, ko so dogodek številnim navzočim oznanili slavnostni govorniki in kulturni program, v katerem je legendarni interpret Primoža Trubarja v televizijski nadaljevanki Draga Jančarja Polde Bibič prebral slovenski predgovor k Trubarjevemu katekizmu in Padeč in greh Adama in Eve iz Cerkovne ordninge, mestna štipendistka in ugledna operna pevka Irena Preda pa zapela skladbo Oblivion Astorja Piazzolle, nastopil pa je tudi imenitni Boštjan Gorenc-Pižama, ki je digitalizirano Trubarjevo besedilo prebiral z elektronskega bralnika. Slavnostni govorniki so bili: načelnik Oddelka za kulturo dr. Uroš Grilc, direktorica Mestne knjižnice Ljubljana mag. Jelka Gazvoda, županov gost in stanovski kolega, tržaški župan Roberto Dipiazza, ki se je udeleževal praznovanja Trubarjeve petstoletnice v Ljubljani in mu je slovenska prestolnica očitno prirasla k srcu, in župan Zoran Jankovič. Slovesnost so počastili tudi ugledni Ljubljančani, predvsem umetniki in kulturniki, med njimi dramska igralka Jerca Mrzel, ki domuje v tej častitljivi hiši in si je vrsto let prizadevala, da bi mesto počastilo spomin na Trubarja z odkupom praznih prostorov v hiši. Trubarjeva hiša literature je že na samem začetku postala nepogrešljiv prostor literature in kritične refleksije, kot so si snovalci zamislili. Nepozabna sta bila pesniška večera s Svetlano Makarovič

in njenim budimpeštanskim glasbenim gostom, večer s častnim meščanom akademikom Tonetom Pavčkom in njegovo hčerko, dramsko igralko in pisateljico Sašo Pavček, večer s filozofoma dr. Mladenom Dolarjem in dr. Gregorjem Modrom v okviru serije Filozofi v Trubarjevi hiši literature. Predstavljen je bil zbornik o dramatik Petri Božiči, pa obe novi knjigi za vsakogar, stripa *Graffit 1* (mesečni stripovski album oz. knjiga v mehki vezavi z dvema osrednjima zgodbama) in *Čarovnikov vajenec* Evalda Flisarja in Damijana Stepančiča. V krogu občudovalcev življenjskega dela častne meščanke Kristine Brenkove in njenih sorodnikov se je odvijalo tudi premierno predvajanje dokumentarnega filma o tej veliki Slovenki, ki nam je do zadnjega naročala, naj ostanemo zvesti svojemu trdoživemu rodu, avtorice Žive Rogelj; televizijski biser je ustvarila na pobudo in s sodelovanjem mestne svetnice prof. dr. Milene Mileve Blažič. Priča smo bili med drugim tudi prvemu od mesečnih debatnih večerov časnika *Pogledi*, prav tako otroka svetovne prestolnice knjige, na temo javne televizije ob novem zakonu o javni RTV, ki jo je vodila urednica Zjenja Leiler; razpravljalci, ki so bili do predloga zakona kritični in konstruktivni hkrati, so bili prof. dr. Jože Vogrinc, urednik kulturnega programa na Televiziji Slovenija Jani Virk, novinar Dela Vojko Flegar in državni sekretar na Ministrstvu za kulturo dr. Stojan Pelko.

V soju knjigoljubja

10. septembra je kot prva literarna gostja v Trubarjevi hiši literature nastopila pesnica Svetlana Makarovič. Njen nastop je pospremila ciganska glasba budimpeštanskega umetnika Ferenc Santa, sledil pa je pogovor z umetnico, ki ga je vodil Gašper Troha.

14. septembra so Trubarjevo hišo literature napolnili občudovalci poezije akademika pesnika Toneta Pavčka ob izidu njegove knjige *Čas duše, čas telesa*, ki je v seriji knjig za vsakogar izšla pri Slovenski matici. Pogovor z umetnikom je vodil tržaški pesnik Marko Kravos, umetniški dogodek k večeru pa je zbranim podarila dramska igralka in pisateljica Saša Pavček.

Filozofski večeri v Trubarjevi hiši Literature

Marko Jenko

21. septembra 2010 se je v *Trubarjevi hiši literature* odvil prvi filozofski večer, ki je potekal v znamenju nemške klasične filozofije oziroma dela Georga Wilhelma Friedricha Hegla. Pogovor med dr. Mladenom Dolarjem, avtorjem številnih filozofskih del, med katerimi se tokrat velja spomniti vsaj na *Heglovo fenomenologijo duha I* in *Samozavedanje: Heglova fenomenologija duha II*, sicer pa dolgoletnim predavateljem nemške klasične filozofije, strukturalizma in psihoanalize na *Filozofski fakulteti* v Ljubljani, in dr. Gregorjem Modrom, mladim filozofom, katerega delo *Hegel in Spinoza: Substanca in negativnost* je pred nedavnim izšlo v zbirki *Analecta* (Društvo za teoretsko psihoanalizo), je bil osredotočen na vprašanje statusa absolutne vednosti pri Heglu. Večer je v skladu z izbrano tematiko načel še druga temeljna vprašanja: o razmerju med Heglom in Spinozo, kjer se med drugim odpira problematika parakse, nato vprašanje o Heglu in krščanstvu, kjer so se v nadaljevanju, skupaj z mislijo o svetem duhu, izpostavile ključne in dokaj polemične razlike med pogledi nekaterih slovenskih poznavalcev Heglove filozofije, sogovorca pa sta na koncu vzpostavila še nadvse zanimiv dialog z delom francoske teoretičarke Catherine Malabou in njeno mislijo o plastičnosti. Večer, ki je potekal nadvse sproščeno, je občinstvu ponudil marsikaj – predvsem nove razsežnosti v na prvi pogled starih vprašanjih.

Na prodajo knjig najbolj vpliva njena dostopnost

Prve ugotovitve ob projektu Knjige za vsakogar

Dr. Uroš Grilc

V okviru programa Ljubljane - svetovne prestolnice knjige 2010 je projekt *Knjige za vsakogar* tisti, ki najbolj neposredno približuje kakovostne knjige bralcem po vsej Sloveniji. V obdobju enega leta bo izšlo 21 knjižnih naslovov različnih žanrov. Knjige so v prodaji po vsej Sloveniji v knjigarnah, knjižnicah in kulturnih ustanovah na več kot 220 prodajnih mestih po ceni 3 evre, natisnjene pa so bile v nakladi 8000 izvodov na naslov. Od 23. aprila, ko je projekt stekel, je do 1. junija izšlo že 16 knjig, 17. in 18. knjiga sta izšli v začetku septembra.

Na slovenskem knjižnem trgu je povprečna naklada knjig v letu 2009 znašala 1543 izvodov na naslov, za področje leposlovja 1098 izvodov, povprečna cena knjige pa je bila 20,03 evra. Zahtevnejše leposlovne knjige s svojo naklado v povprečju ne presegajo 600 izvodov. Po izposoji knjig v slovenskih splošnih knjižnicah smo Slovenci z 12,8 izposoj *per capita* letno v evropskem vrhu, s prodajo 2 do 3 izvodov pa na evropskem dnu. Število novo izdanih knjižnih naslovov v letu 2009 je znašalo 6586 izvodov, od tega 1765 leposlovnih del, med njimi 921 del slovenskih avtorjev.

Na to stanje odgovarja projekt *Knjige za vsakogar*, ki povezuje založnike, avtorje, knjigarne, knjižnice in nekatere kulturne ustanove in je v prvi vrsti usmerjen k bralcu, zato smo ga poimenovali kampanja za promocijo branja in knjige. Obenem se s tem projektom, ki ga koordinira MOL, podpirata pa ga tudi Javna agencija za knjigo RS in Ministrstvo za kulturo RS, in katerega rezultat je obširna prodajna mreža knjig, preizkušajo nove možnosti promocije knjig in branja, ki bi dvignile kulturo kupovanja knjig pri nas. Glede na doseganje odzive bralcev, knjigarnarjev, knjižničarjev in založnikov pričakujemo, da bomo s projektom lahko v podobnih oblikah nadaljevali tudi po koncu ljubljanskega prestolovanja knjigi.

Prvi mesec

V enem mesecu, od 23. aprila do 23. maja, je bilo prodanih 35.109 knjig, od tega v knjigarnah 25.024, v knjižnicah 8.257, v kulturnih ustanovah pa 1818. Ker knjigarn v številnih krajih po Sloveniji ni in je možnost nakupa knjig omejena, je precejšen delež prodanih knjig v knjižnicah po svoje razumljiv, saj dobro razvita knjižnična mreža v Sloveniji pokriva knjižno ponudbo na demografsko raznoliki podobi Slovenije. Po drugi strani pa podatki kažejo, da je največ knjig prodala Mestna knjižnica Ljubljana - kar 4396, ne glede na to, da je v Ljubljani največ knjigarn. Podatki o prodaji knjig v knjižnicah po Sloveniji pa razkrivajo precej natančno sliko, kako se knjige kupujejo na posameznih območjih. V Mariboru so prodali skoraj desetkrat manj knjig kot v Ljubljani, le 477, primerjalno slab rezultat so dosegli tudi v Celju (49), medtem ko so v Škofji Loki prodali kar 415 knjig. Na Štajerskem je

tudi sicer prodaja zelo nizka, nasprotno pa je bila zelo dobra v Murski Soboti (208 prodanih knjig), v Grosupljem (324 prodanih knjig), zadovoljiva pa tudi na Primorskem in Dolenjskem. Od kulturnih inštitucij, ki sodelujejo v projektu, izstopajo Kinodvor s 607 prodanimi knjigami, sledita mu Kino Šiška in Slovenski etnografski muzej. Pri posameznih naslovih so v ospredju tri knjige Cankarjeve založbe, ki so izšle 23. aprila in so tudi najdlje v prodaji. Čitanke Borisa Pahorja, Slavoj Žižka in Svetlane Makarovič so presegle številko 5000 prodanih knjig, založba jih nima več v zalogi, medtem ko so bile dosegljive na večini prodajnih mest. Pokazalo se je tudi, da so številni in odmevni dogodki v prvem mesecu svetovne prestolnice knjige, povezani z omenjenimi tremi avtorji, prispevali k takšnemu prodajnemu uspehu. Podobno velja tudi za deset knjig Študentske založbe, ki so bile izdane v času festivala Literature sveta - Fabula 2010, ko so Ljubljano obiskali avtorji teh knjig, med njimi tudi nobelovke Herte Müller. V prvem mesecu programa Ljubljane - svetovne prestolnice knjige 2010 smo Slovenci pokupili 27,4 odstotka natisnjene naklade prvih 16 knjig, ki so izšle v skupni nakladi 128.000 knjig. Prodajne številke kažejo, da Slovenci radi kupujemo dobre in bolj zahtevne knjige..

Obdobje od 1. junija do 25. avgusta

Podatki za drugo obdobje prodaje knjig za vsakogar so zanimivi zaradi dejstva, ker v tem obdobju niso izšli novi knjižni naslovi. V tem času je prodaja knjig temeljila na delovanju mreže prodajnih mest, kar je pomemben pokazatelj njene učinkovitosti. V tem obdobju je bilo

V soju knjigoljubja

Fotografije: Miha Fras

Zahtevna ureditev spomeniško varovanih prostorov Trubarjeve hiše literature je potekala pod nadzorom arhitektov Mihe Dobrina in Eve Matjašič arhitekturnega biroja Arhitekti Dobrin d.o.o. Gre za največjo letošnjo naložbo v kulturi v vrednosti 356.343 evrov.

prodanih 21.926 knjig, skupno število prodanih knjig od začetka projekta do 25. avgusta znaša 57.035 izvodov. V to številko niso vključene knjige, ki so jih neposredno prodale založbe same (tudi prek spletne prodaje), ocenjujemo, da je ta številka zato višja še za približno deset odstotkov. Od 16 izdanih knjig in skupne naklade 128.000 knjig je bilo do 25. avgusta prodanih 44,5 odstotka celotne naklade.

Razmerje med številom prodanih knjig v knjigarnah in knjižnicah ostaja primerljivo z razmerjem v prvem mesecu, in sicer je bilo v knjigarnah od začetka projekta prodanih 38.467 knjig (68 odstotkov), v knjižnicah pa 15.539 knjig (27 odstotkov). Ocenjujemo, da je navkljub poletnemu obdobju in posledično zmanjšanemu obisku knjigarn in knjižnic in zaradi poletnega odpiralnega časa število prodanih knjig zelo solidno. Ta trdnost mreže napoveduje, da je bil celoten projekt med ljudmi prepoznan, da so ga bralci sprejeli in da ni zgolj neposredna promocija prodaje tista, ki ustvarja njeno uspešnost. Obenem pa takšna mreža zagotavlja, da se bo konstantna prodaja knjig nadaljevala tudi v prihodnje.

Pri prodaji knjig v knjižnicah izstopa rezultat Mestne knjižnice Ljubljana, ki je prodala 7821 knjig, na drugem mestu je knjižnica Maribor s 1221 prodanimi knjigami, tretja je Škofja Loka z 808 prodanimi knjigami. Geografska podoba prodaje knjig sledi prodaji knjig iz prvega meseca.

Med knjigarnami po številu prodanih knjig izstopajo čitanke Cankarjeve založbe z 12.203 prodanimi knjigami. Sicer pa med knjigarnami po prodaji vseh naslovov izstopajo knjigarna Modrijan iz Ljubljane (1327), knjigarna Beletrina (1106) in Knjigarna Libris iz Kopra (1088). Med kulturnimi institucijami je najboljši rezultat dosegel Kinodvor z 863 prodanimi knjigami in Muzej na prostem Rogatec z 263 prodanimi knjigami.

Med izdanimi knjigami izstopajo knjige, ki so bile prve v prodaji, čitanke Cankarjeve založbe. Te tri knjige so dostopne le še na nekaterih manjših

prodajnih mestih, založnik nima več zaloge, sam pa jih je neposredno prodal precej, zato te knjige veljajo za razprodane že od srede junija. Žal se založba ni odločila za donatis. Med vsemi naslovi izstopajo še knjige *Vsaka ljubezen je pesem* (Društvo slovenskih pisateljev) s 4666 prodanimi izvodi, *Čas duše, čas telesa* Toneta Pavčka (Slovenska matica) s 5073 prodanimi izvodi in *Zaziban dih* nobelovke Herte Müller (Študentska založba) s 4144 prodanimi izvodi.

Projekt Knjige za vsakogar že kaže, da je najpomembnejša prav fizična dostopnost knjige. Obe v začetku septembra izdani knjigi, stripa *Graffiti* in Flisarjev *Čarovnikov vajenec* dosegata odlične prodajne rezultate, kar prinaša višjo prodajo tudi ostalih knjig, zato bodo septembrske številke prodaje po pričakovanju zelo visoke.

Povej mi, kaj bereš, povem ti, kdo si!

Staša Cafuta

Tako je naslov seriji pogovorov z znanimi Slovenci in Slovenci o tistih knjigah, ki so jih najbolj očarale in zaznamovale. Projekt poteka vsak mesec v Galeriji Kresija. Voditeljica Tina Košir od svojih gostov poskuša izvedeti, kaj razmišljajo in čutijo ob knjigah, h katerim se vedno znova vračajo.

Vsak gost prinese pet zanj »usodnih« knjig in ob njih pripoveduje svojo zgodbo. Voditeljica s sproščenim pogovorom poskuša na spontan način izvedeti, kako močno posameznega gosta knjige zaznamujejo. Ali jim lahko spremenijo življenje? Zakaj se v nekatere knjige zaljubijo in zakaj se jih druge ne dotaknejo? Kako knjige govorijo tistim, ki jih imajo radi? In kaj knjige govorijo o tistih, ki jih berejo? Ob koncu voditeljica postavi tudi tako imenovano »diagnozo« gosta, torej ga opiše tako, kot se je sam predstavil skozi njemu najljubše knjige.

Na bralni stol je s svojimi najljubšimi knjigami prvo posadila glasnic slovenske bralne kulture profesorico Manco Košir, ki globoko verjame sporočilu Toneta Pavčka »Če ne bomo brali, nas bo pobralo!« Ob koncu iskrive predstavitve najboljših knjig in po živahnem pogovoru z občinstvom je bila prepoznana kot ljubeznivarka, odprta do ljudi, in kontemplativno umaknjena vase, od koder nas hrani s svojimi nenadomestljivimi besedili o knjigah in branju, o sebi in svojih sogovornikih. Druga gostja je bila Katarina Habe, pevka skupine Katrinas. Ob izteku poletja je Primož Vitez, letošnji prejemnik Sovretove nagrade za prevod Voltairovih Filozofskih zgodb, predstavil naslove največjih ljubljensk s svojih polic. Konec septembra pa je bralni stol zasedla karizmatična televizijska voditeljica Miša Molč, ki smo jo spoznali kot strastno in lucidno bralko.

Konvencija Blind Date 1. mednarodni festival knjige umetnika

Zavod P.A.R.A.S.I.T.E. je v okviru Ljubljane - svetovne prestolnice knjige pripravil **Konvencijo Blind Date, 1. mednarodni festival knjige umetnika in umetniških publikacij**, ki poteka med 14. septembrom in 20. oktobrom 2010. Gre za osrednji festivalski dogodek letošnjega leta, ki se posveča izključno knjigi umetnika kot specifičnemu vizualnemu mediju. **Konvencija Blind Date** je pripravljena v sodelovanju s številnimi domačimi in mednarodnimi partnerji in je na ogled na več lokacijah: v Galeriji Kresija, KAPSULI, Centru in Galeriji P74, Galeriji Jakopič in Moderni galeriji. Festival sestavlja bogat razstaveni program, izobraževalne delavnice, predstavitve novih izdaj knjig umetnika, ciklus eksperimentalne glasbe, javni pogovori, videoprojekcije, izid nove revije itd. Razstaveni program se je začel z

antologijskim pregledom domače produkcije z naslovom *Knjiga umetnika v Sloveniji 1966 – 2010*, ki je bil na ogled v Galeriji Kresija. Razstava je nastala v sodelovanju z Moderno galerijo Ljubljana, Mednarodnim grafičnim likovnim centrom Ljubljana in več zasebnimi partnerji. Kustos razstave je Tadej Pogačar, asistentka kustosa Sonja Zavrtanik. *Knjiga umetnika v Sloveniji 1966 – 2010* je prva pregledna razstava domače produkcije knjig umetnika – od legendarnih izdaj skupine OHO zgodnjih šestdesetih let prejšnjega stoletja do danes.

Plešem s knjigo

Mestna knjižnica Ljubljana in Plesna šola Kazina združujeta znanje in izkušnje pri projektu *Plešem s knjigo*. Gre za plesni projekt, s katerim želijo otrokom s plesom predstaviti vsebino knjige in hkrati z vsebino knjige približati ples. Pripovedovalec, ki je hkrati plesni učitelj ob obnovi ali pripovedovanju zgodbe ali pravljice vsebino nadgradi s plesnimi koraki oziroma koreografijo na primerno glasbo, s katero poudari in obogati njeno vsebino. Projekt je trenutno namenjen različnim starostnim skupinam otrok in mladostnikov, vendar kar kliče po tem, da bi ne bil starostno omejen, saj je prav povezovalne besede in giba lahko izraz za vsakršno starostno obdobje.

Z izborom knjig z različnimi vsebinami, s strokovnim pristopom in delom izkušenih plesnih pedagogov na eni strani, ter s sodelovanjem izkušenih bibliotekarjev in pravljicarjev s strani Mestne knjižnice Ljubljana bo bralna kultura bližje otrokom in mladim, ki obiskujejo Mestno knjižnico Ljubljana, prav skozi glasbo in plesni gib.

Kdaj in kje se lahko pridružite 6. oktobra in 3. novembra bo projekt Plešem s knjigo gostoval v Knjižnici Prežihov Voranc, 13. oktobra in 10. novembra v Knjižnici Bežigrad, 20. oktobra in 17. novembra v Knjižnici Jožeta Mazovca in 20. novembra v Knjižnici Šiška – vsakokrat ob 17. uri.

»Kultura, to je ... oplemenitenje človeka«

Uršula Cetinski, direktorica SMG

Foto: Arhiv Festivala Ljubljana

19. avgusta je v okviru mednarodnega Festivala Ljubljana v Cankarjevem domu nastopil Londonski simfonični orkester z Valerijem Gergijevim in Sergejem Hačatrijanom. Ljubljana se lahko pohvali s kar 14.000 kulturnimi prireditvami letno. Velik delež ima pri tem prav Festival Ljubljana, ki je gostil 77 prireditev z več kot 70.000 obiskovalci. Nastopilo je 2000 umetnikov iz več kot 30 držav. Program je veljal 2,5 milijona evrov; Mestna občina Ljubljana ga je sofinancirala s 600.000 evri.

Vzgoja za umetnost, odprtost v svet in podpora angažiranim oblikam umetnosti so pglavni vsebinski poudarki ljubljanske kulturne politike v zadnjih štirih letih. Neskončno rada potujem po svetu, odkrivam Evropo in druge celine sveta, spoznavam nove pokrajine, drugačna izročila in kulture in potem se vedno z največjim veseljem vrnem domov v Ljubljano. Toda še nikoli doslej me vrnitev v rojstno mesto ni tako osrečila kot aprila, ko sem priptovala iz Rima, večnega, skrivnostnega mesta, v katerem sem teden dni preživela kot članica mednarodne žirije na festivalu, ki ga je pripravil Giorgio Barberio Corsetti, sloviti italijanski režiser z mednarodnim ugledom.

Kultura v kreativnem raju

Ogledali smo si trideset predstav v produkciji italijanskih neodvisnih gledališč, ki so nam poskušale posredovati ključne probleme sodobne italijanske družbe, od popolnoma intimnih, denimo zatiranje seksualnosti zaradi močnega vpliva katolištva, do občnih družbenih tegob, kot je poneumljanje posameznika in skupnosti pod vplivom italijanske televizije, predvsem njenega puhlega, populističnega zabavnjštva. Bolj od posredovanih vsebin pa je našo mednarodno žirijo pretresla stiska neodvisnih italijanskih umetnikov, ki jih je tamkajšnja kulturna politika skorajda popolnoma izključila iz spektra javnih financ. Na odru smo se najpogosteje soočili z enim samim igralcem, dva sta bila že pravo razkošje, niso si mogli privoščiti ne kostumov in ne scenografije, ne oblikovanja luči in zvoka, le tu in tam je kdo zabrenkal na kitaro. Pred nami se je razprla otožna, klavrna podoba opustele in osiromašene gledališke pokrajine. Njihove z veliko volje in zanosa ustvarjene predstave so očitno pokazale tudi na to, da tamkajšnji umetniki nimajo informacij, kaj se v umetnosti dogaja v tujini, zato je njihovo poznavanje svetovne ustvarjalnosti zelo skopo, zoženo zgolj na intimno doživljanje sebe in domačega okolja. Preostalega sveta tudi zaradi socialne stiske skorajda ne poznajo, s svetovnega spleta pa pridobivajo razmeroma malo podatkov, saj je edini jezik, ki so mu kos, v večini primerov le njihova materinščina. Moja letošnja rimska pomlad je bila zame dragocena lekcija, kako tankočutna in pomembna dejavnost je kulturna politika neke države in neke prestolnice, ki lahko popolnoma ohromi umetnost, ki mi je najbolj pri srcu: gledališče. »Ogromno časa je potrebnega, da se ustvari dobro gledališče,« mi je dejal režiser Corsetti, »toda

samo nekaj let zapostavljanja aktualne kulturne politike je dovolj, da se gledališče znajde v ruševinah.«

Po vrnitvi v Slovensko mladinsko gledališče se mi je nekaj dni zdelo, da sem v kreativnem raju; pripravljali smo premiero Frlijeve predstave *Preklet naj bo izdajalec svoje domovine!*, od jutra do poznih nočnih ur smo razpravljali o problemih, o katerih pripoveduje ta projekt, doživeli smo burno krstno uprizoritev in dialog o njej smo nadaljevali z našim številnim občinstvom. Ponavadi je bilo čisto drugače. S potovanj po Skandinaviji, Franciji, Nemčiji sem se pogosto vračala z občutkom ljubosumja zaradi novih muzejev, galerij in tehnično brezhibno opremljenih gledališč, toda prav rimska izkušnja mi je oči odprla tudi v drugi smeri: kulturniki v Sloveniji si moramo prizadevati za vedno sodobnejše in boljše delovne razmere, obenem pa je pametno, da spoštujemo in cenimo tudi to, kar že imamo, kajti zgodbe so očitno lahko tudi drugačne.

Zato se ne strinjam s tistimi kolegi, ki slovenskih gledaliških institucij v resnici ne poznajo, pa kljub temu javno razpravljajo o tem, kakšna katastrofa naj bi bila, da so gledališki zavodi v Sloveniji v zadnjem desetletju doživeli tako malo sprememb. Mislim, da so reforme res smotrne, kajti ustvariti je treba učinkovit, sodoben produkcijski sistem, ki omogoča nastajanje referenčne umetnosti, toda z veliko mero previdnosti, izkušenj in pameti, da ne izgubimo in razdrobimo tistega, kar smo ohranili in je naš kulturni kapital. Kolegi iz Belgije so svoja gledališča entuziastično reformirali, razpustili so večino gledaliških ansamblov in šele potem ugotovili, kako močno so s to potezo osiromašili svojo gledališko ustvarjalnost; zdaj počasi spet sestavljajo sistem, ki so ga brezglavo razgradili.

Ljubljanska kulturna politika kot pomemben segment kulturne politike v državi

Ljubljana ni le upravna, temveč tudi kulturna prestolnica države, zato poteze ljubljanske kulturne politike močno zaznamujejo kulturni utrip Slovenije. Vzgoja za umetnost, odprtost v svet in podpora angažiranim oblikam umetnosti so trije vsebinski poudarki kulturne politike prestolnice v zadnjih štirih letih, za katere bi bilo zelo pametno, da bi bili v ospredju tudi v naslednji četrtletki. Pred leti smo na Radiu Študent radi vrteli zvočni zapis »Kultura, to je ... kultura, to je ... kultura, to je ... oplemenitenje človeka.« Kultura človeka brez dvoma plemeniti in mu razpira obzorja. Pri tem, kako senzibilen je posameznik za doživljanje umetnosti, igra veliko vlogo dejstvo, na kakšen način se z umetnostjo srečuje v rosnih letih. Že v otroštvu se namreč izoblikuje človekova potreba po umetnosti, zaradi katere je pozneje lahko njegovo življenje veliko bogatejše, oblikuje pa se tudi okus za umetnost, ki mu omogoča, da razlikuje med umetnostjo in njenimi abotnimi ponaredki. Ena izmed uspešnih akcij Mestne občine Ljubljana je bila ustanovitev ljubljanskega festivala kulturno-umetnostne vzgoje *Bobri*, ki smo ga že dvakrat pripravili številni ljubljanski zavodi in neodvisni ustvarjalci. Lani si je prireditve tega festivala ogledalo 12.000 otrok. Pomembno je bilo, da je Ljubljana z brezplačnimi vstopnicami omogočila obisk tudi tistim, ki zaradi socialne stiske svojih staršev sicer ne bi mogli na kulturne prireditve. V gledališčih že občutimo, da recesija močno vpliva na šolski in dijaški obisk predstav. Vsi otroci v tej državi nimajo enakih možnosti za kulturno-umetnostno vzgojo. Zato so se na popoldanske prireditve *Bobrov* letos že vozili tudi tisti iz drugih slovenskih mest, ki so sredstva za prevoz v prestolnico še nekako spravili skupaj, v veliko olajšanje pa jim je bilo, da so se lahko otresli skrbi, kako poravnati še vstopnino. Odprtost Ljubljane v svet je utrdil tudi projekt *Ljubljana – svetovna prestolnica knjige 2010*. Poudaril je knjigo kot vrednoto, obenem pa pospešil mednarodni umetniški in kulturni promet. Prihod pisatelj iz drugih držav in mest tega sveta v Ljubljano je spodbudil intelektualni in umetniški dialog, ki zvišuje duhovno in intelektualno kvaliteto bivanja v našem mestu. Mednarodni kulturni in umetniški projekti v prestolnici niso pomembni le za tiste, ki jih obiskujejo, temveč tudi za tiste, ki jih ustvarjajo. Kulturnikom, umetnikom in intelektualcem omogočajo večje možnosti za delo in preživetje, in pomembno je, da se v prirejanje tovrstnih projektov vključijo čim več svobodnjakov, ki so med kulturniki še posebno v teh gospodarsko turbulentnih časih najbolj ranljiva skupina. Ustanovitev Kinodvora s sofisticiranim filmskim programom, dokončana prenova in prvo leto obratovanja Kina Šiška, prenova in vzpostavitev Španskih borcev kot težko pričakovanega centra za sodobni ples, nov Mini teater z izjemno zanimivim in prodornim gledališkim programom, Trubarjeva hiša literature kot prostor literature in kritične refleksije ter kulturni štirinajstnevnik *Pogledi*, ki kulturi vrača njeno osrednje mesto, ki ji pripada, pa so nove kulturne pridobitve, ki nakazujejo podporo Mestne občine Ljubljana angažiranim oblikam umetnosti in njene refleksije, brez katerih je vsaka družba hudo siromašna. Dobro je, da programe omenjenih zavodov hkrati sofinancira Ministrstvo za kulturo RS. V Ljubljani, ki ni milijonska prestolnica, ustvarja razmeroma veliko kulturnikov, umetnikov, intelektualcev, angažiranih kulturniških aktivistov. Ti ljudje so dragoceni in bistveni za identiteto našega mesta.

Ljubljana 2006 -2010

Mestne preobrazbe

Fotografije: Dunja Wedam

Nova ureditev »plaže« na Bregu je popolnoma spremenila podobo in utrip tega dela Ljubljane.

Urejanje nabrežij ob Ljubljani se je začelo s prenovo Trnovskega pristanišča po Plečnikovih načrtih.

Pravkar preurejena Špica je takoj postala prostor za posedanje in poležavanje ob reki.

Privlačno je urejeno tudi nabrežje Koseškega bajerja.

Mandat župana Zorana Jankovića z njegovo vodstveno ekipo ter mestnimi svetnicami in svetniki Liste Zorana Jankovića, uglednimi osebnostmi na različnih strokovnih področjih, od prvega do zadnjega dne zaznamuje intenzivno preobražanje mestne uprave in holdinga javnih podjetij v čedalje učinkovitejšo servisno službo meščanov, podobo Ljubljane pa v nesluteno preobraženo sodobno evropsko prestolnico, ki obenem ostaja prijetno mesto po meri ljudi. Mesto je v tem času utrpelo znatno izgubo proračunskih sredstev z novim zakonom o financiranju občin, ki je Mestno občino Ljubljana letno prikrajšal za 60 milijonov evrov. Izgubo so delno ublažile donacije podjetij, ki so prepoznala, da je višji standard okolja, v katerem delujejo, tudi njihova lastna prednost. V pomoč je bilo za skoraj 30 odstotkov cenejše investiranje v času krize, prav tako uspešno uvajanje javno-zasebnega partnerstva, pa tudi dodatno zadolževanje, ki ob vseh 500 večjih in manjših izvedenih projektih ostaja pod dovoljeno mejo. Mesto je s tako izvedenimi naložbami ustvarilo 350 milijonov dodane vrednosti.

Po vsem, kar novega vidimo, ko se sprehodimo po mestu v časovni perspektivi zadnjih štirih let in po laskavih naslovih, ki jih je bila Ljubljana deležna v tem času – najbolj varno mesto v JV Evropi, peto najbolj idilično evropsko mesto, svetovna prestolnica knjige, Občina po meri invalidov – lahko rečemo, da je predvolilno geslo Ljubljana z nasmehom postalo uresničeni naslov slovenske prestolnice in je že zdaj po mnenju številnih turistov eno najbolj prijaznih glavnih mest v Evropi.

Posebnost in hkrati gonilna sila preteklega mandata je bilo 22 s terminskimi načrti napovedanih razvojnih projektov, kar se je zdelo tudi manj poučenemu poznavalcu dolgotrajnih upravnih postopkov na meji utopije in bi lahko brez pretresov izzvenelo kot ustaljena neobvezujoča politična obljuba pred volitvami. Vendar je že v prvem letu mandata število projektov naraslo na okoli 150 in leto pozneje na okoli 500; o vseh je mogoče dobiti nadroben pregled po področjih, na katera se nanašajo, po četrtih skupnostih, po fazah nastajanja in po investicijskih stroških na spletni strani Mestne občine Ljubljana, o njih smo poročali sproti in v letnih pregledih v glasilu.

Četrtni skupnosti Trnovo in Posavje sta dobili nove prostore, na vseh sedežih pa so postali nepogrešljivi množično obiskani računalniški tečaji za starejše.

Letos je Mestna občina Ljubljana odprla prvo hišo Hospic v Sloveniji.

Skate park v Savljah, prvi tovrstni park v Ljubljani.

Ljubljana je dobila tudi 5 otokov športa za vse v stanovanjskih soseskah, ob tem pa tudi več naprav za fitness v parkih.

Poleg Centra starejših Trnovo s 60 oskrbovanimi stanovanji, zgrajenega lani, bosta že v naslednjem mandatu zgrajena še domova v Šiški in Črnučah.

Največja naložba v šport je arhitekturni biser Center Stožice z nogometnim stadionom in večnamensko športno dvorano, ki je uresničil sanje številnih ljubiteljev športa.

Že po slabem letu novega mandata je nastal temeljni dokument, na podlagi katerega je zasnovan julija letos sprejeti Občinski prostorski načrt. To je bila razvojna vizija Ljubljana 2025 – predlog prostorske vizije dolgoročnega razvoja Ljubljane, ki jo je podžupan prof. Janez Koželj v okrožju 200 strokovnjakov različnih prostorskih ved in sodelavcev Oddelka za urejanje prostora predal v presojo strokovni in širši javnosti.

Vse, kar naštevamo kot najbolj izstopajoče dosežke in kot del za celoto ponazarjamo s fotografijami, je bilo doseženo s povsem reorganizirano in racionalizirano mestno upravo in holdingom javnih podjetij, z nastavitvijo novih načelnikov in direktorjev mestnih služb in zavodov, ki se redno usposabljujejo v šoli vodenja. Projektno vodenje je prineslo večjo povezanost in pripadnost sodelujočih, temu je namenjen interni časopis Urban, ki sodelavce še posebej prijazno povezuje z obveščanjem o delu znotraj oddelkov in služb. Povsem prenovljene in z netkom nagrajene so spletne strani Mestne občine Ljubljana z obsežno dokumentiranim in preglednim delom velike

mestne družine, ki jo župan pogosto motivira s priznanjem o visoki strokovni usposobljenosti in dragocenim zaupanjem, da bo delo dobro opravljeno.

V kratkem pregledu navajamo le nekatere projekte in razvojne procese, ki so preobrazili podobo Ljubljane, pri tem pa je treba posebej poudariti, da so bili primarni socialni, zdravstveni, vzgojni, izobraževalni, kulturni in športni programi stabilno in povečano financirani, saj so vsa našeta področja dobila številne nove infrastrukturne objekte in znatno razširila svoje programe.

2007: V letu 2007 je bila dokončana ● Barjanska cesta z ● mostom čez Gradaščico, ● zgrajen je bil Karlovški most, ● prenovljena sta bila ● Plečnikov podhod in ● podhod Ajdovščina, ● prenovljen je bil Prešernov trg, ● Wolfova in ● Resljeva ulica s kompletno komunalno infrastrukturo, začela se je ● sanacija nelegalnih odlagališč komunalnih odpadkov, ● zagotovljenih je bilo 8 novih oddelkov vrtcev, ● odprt je bil Tehnološki park Brdo, ● odprto je bilo skupno vložišče Mestne uprave

Letos je bil dokončno urejen Severni park Navje z otroškim igriščem. Za naslov zelena prestolnica Evrope se Ljubljana med drugim poteguje s kar 40 hektari na novo urejenih parkovnih površin.

Po Plečnikovih načrtih je bil povsem prenovljen Hrvatski trg.

Največje obnovljeno otroško igrišče do dobili otroci OŠ Vita Kraigherja na Trgu 9. maja.

Vrtci in šole so dobili 8 novih igrišč in vrsto prenovljenih.

Prvih 66 najemnikov je letos že obdelovalo svoje vzorčne vrtičke. Njihovi vnučki so bili med tem na varnem na otroškem igrišču.

Med najbolj priljubljenimi pridobitvami so prosto dostopne fitnes naprave v soseskah in parkih.

in javnih podjetij na Mačkovi ulici, ki omogoča tudi plačilo položnic za storitve javnih podjetij, ● z državo je bilo dogovorjenih 80 točk, ki naj bi jih mesto in država uresničevala skupaj. ● Na podlagi vizije prostorskega razvoja Ljubljane do leta 2025 je nastal ● osnutek strateškega občinskega prostorskega načrta, sprejete so bile ● strateške usmeritve razvoja ljubljanskega podeželja do leta 2013, ● poseben dosežek je bil - prvič v zgodovini Mestne občine - sprejem dveletnega proračuna, ki je omogočil stabilno financiranje javnih zavodov in številnih nevladnih organizacij, katerih delovanje pomembno dopolnjuje mestne programe. ● Velik premik in sprva buren odziv je pomenila danes hvaljena zapore mestnega središča in ● odstranitev vrtičkov na Žalah, ● mladi so dobili prva dva mladinska četrtina centra v Zalogu in za Bežigradom, zgrajenih je bilo ● 126 neprofitnih stanovanj in dodeljenih ● 44 bivalnih enot, ● začeli so se nepogrešljivi brezplačni računalniški tečajji za starejše, ki jih je prvo leto obiskovalo 300 tečajnikov in za katere zanimanje iz leta v leto narašča.

2008: Javno sta bila razgrnjena strateški in izvedbeni prostorski načrt MOL, ● v posebnem projektu je bila zastavljena prenova Slovenske ceste, ki ob koncu mandata s prenovljeno večino fasad kaže svojo reprezentativno podobo, posebej tudi po obnovi Kozolca, ● Ljubljana je prvič sodelovala na nepremičninskem sejmu v Cannesu MIPIM, ● urejena je bila promenada med Tivolijem in Ljubljanskim gradom s ● stalnim odprtim razstaviščem v Jakopičevem drevoredu, ● urejeno je bilo območje Tičistina, ● preurejena os Cankarjeva-Čopova, ● povsem prenovljen je bil Trnovski pristan, ● urejena je bila Gasilska ploščad pod Petkovškovim nabrežjem, ● prenovljen je bil Mestni trg, ● Wolfova ulica, ● Nazorjeva ulica, ● Argentinski park, ● zgrajen je bil vodovod na Rožniku, ● zgrajene so bile prve podzemne zbiralnice v mestnem središču, ● uprava je začela odstranjevati nelegalne vrtičke na vodovarstvenem območju v Črnučah, ● začela se je prva faza gradnje kanalizacijskega sistema na Rakovi jelši, ● sprejem novih prostorskih

Prvi med novimi mostovi je bil most na Špici.

Žitni most arhitekta prof. dr. Borisa Podrecca in razgledni površini gasilskega črpališča Brede Bizjak so meščani posvojili z enakim navdušenjem kot Mesarski most. Tudi tukaj na ograji zaklenjene ključavnice pričajo o prisegah večne ljubezni ...

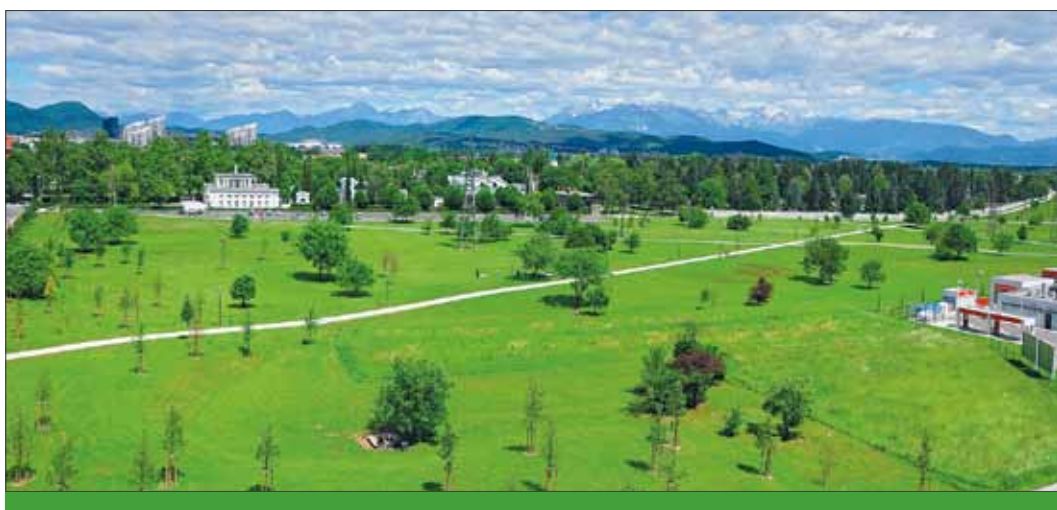
Povsem prenovljen je bil dotrajan Karlovški most.

Nedaleč od odstranjenega Mrtvaškega mostu, ki bo po obnovi prestavljen med Krakovsko in Grudnovo nabrežje, je speljana nova brv za pešce in kolesarje.

Mesarski most, nov trg nad Ljubljano, arhitekturna umetnina prof. Jurija Kobeta, s skulpturami Jakova Brdarja je že postal turistična znamenitost Ljubljane in prostor večnih obljub zaljubljenecv. Pod mostom so urejene sanitarije in pristanišče za ladjice.

Neugledne vrtičke ob Plečnikovih Žalah je prekril razsežen Šmartinski park, ki ohranja dostojanstvo mojstrove arhitekturne umetnine in pietetnega kraja, prebivalcem Četrtnе skupnosti Jarše pa bistveno izboljšuje bivalni standard.

aktov je omogočil gradnjo 3680 novih stanovanj, ● odprtih je bilo 40 novih oddelkov vrtcev za dodatnih 1094 otrok, ● odprtih je bilo 6 novih lekarn, ● vzpostavljena je bila nova varna hiša in nova oblika namestitve za brezdomce, ● urejene so bile sanitarije za invalide v Kresiji s prostorom za previjalno mizico, ● sprejet je bil prvi strateški dokument razvoja kulture do leta 2011, ● strateški dokument razvoja izobraževanja do leta 2019, ● strateški dokument razvoja socialnega varstva do leta 2011 ● strateški dokument razvoja športa do leta 2012, ● program varstva okolja do leta 2013, ● občinski program varnosti, ● ustanovljen je bil nov Oddelek za šport MOL, ● občina je začela s sistemom zelenih javnih naročil, ● vpeljan je bil znak kakovosti ljubljanskega turizma, ● četrtne skupnosti so dobile večje pristojnosti, ● na sedežih ČS so bile vzpostavljene informacijske točke, ● Ljubljana je bila razglašena za svetovno prestolnico knjige, ● 6 ljubljanskih knjižnic je bilo združenih

v enotno Mestno knjižnico Ljubljana, ● odprta je bila nova knjižnica Šiška na 2468 m², ● zamenjanih je bilo prvih 25 azbestnih streh na vrtcih in šolah, ● odprt je bil Kinodvor, ● odprt je bil četrtni mladinski center Šiška, ● mladostniki s posebnimi potrebami so dobili stavbo na Herši, ● oddanih je bilo 138 bivalnih enot najbolj ogroženim, ● uvedeni sta bili 2 novi progji LPP iz Črnuč do Vnanjih goric in s Kodeljevega do Bizovika, ● v brezplačne računalniške tečaje je bilo vključenih 1200 starejših občanov, ● med predsedovanjem Slovenije EU je mesto organiziralo konferenco županov evropskih prestolnic, ● postavljen je bil Hologram Evrope na križišču ob Tivolski ulici.

2009: Mesto je dobilo enotno mestno opremo na podlagi izdelanega kataloga tako za stari kot za novi del mesta, ● izbran je bil projekt za upravo na enem mestu na območju Cukrarne, ● začela se je gradnja

Ciril-Metodov trg je po zaprtju mestnega središča za promet, popolni obnovi komunalne infrastrukture in tlakov ter skoraj vseh fasad dobil funkcijo trga z živahnim kulturnim, turističnim in družabnim utripom.

Na Ljubljanskem gradu, kjer se dolgoletna prenova bliža koncu, je slovensko glavno mesto dobilo Muzej slovenske zgodovine.

Prenovljenemu mestnemu središču je piko na i postavila nova mestna oprema po zamisli podžupana prof. Janeza Koželja.

Trije glavni prenovljeni podhodi v mestnem središču – Plečnikov, tivolski in podhod na Ajdovščini – so že na začetku mandata dali vedeti, da urejanje prestolnice ne bo več imelo očem skritih zanemarnjenih predelov v mestnem podpodju.

parkirne hiše pod Kongresnim trgom, ● urejen je bil ● Stari trg, ● Stritarjeva ulica, ● Ciril Metodov trg, ● Kopitarjeva ulica, kjer je bila v celoti zamenjana komunalna infrastruktura, ● popolnoma prenovljen je bil dotrajan predor pod Gradom, ● urejeno je bilo začasno parkirišče na območju NUK II, ● začela se je intenzivna gradnja Centra Stožice, ● odprt je bil Center starejših Trnovo s 60 oskrbovanimi stanovanji, ● odprt je bil Center urbane kulture Kino Šiška, ● odprto je bilo novo zavetišče za brezdomce v Plečnikovem podhodu, ● JSS MOL je kupil 31 stanovanj v Viški sončavi, 126 stanovanj v Zeleni jami in 12 oskrbovanih stanovanj v Trnovem, ● Ljubljana je prejela listino Občina po meri invalidov, ● urejena je bila prva faza Koseškega bajerja z okolico, ● prenovljen je bil Šmartinski park, ● Hrvatski trg, ● urejeno je bilo novo igrišče na Trgu 9. maja, ● končana je bila II. faza urejanja Severnega parka Navje, ● urejeni so bili vzorčni vrtniki v Štepanji vasi in v Dravljah,

● prenovljen je bil Krakovski nasip, ● ustanovljen je bil mladinski festival kulturno-umetnostne vzgoje Bobri, ● odprt je bil Center urbane kulture Kino Šiška, ● odprti so bili novi prostori Mini teatra na Križevniški ulici, ● zgrajen je bil Oder pod zvezdami v Mestnem domu, ● odprto je bilo novo središče plesne in ljubiteljske kulture Španski borci, ● končana je bila obnova prostorov na Ljubljanskem gradu, ● postavljen je bil spomenik Stanetu Kavčiču, ● prenovljen je bil počitniški dom v Zambratiji, ● izvedena je bila nadomestna gradnja Počitniškega doma na Pacugu, ● vrste novih investicij je bil deležen Živalski vrt Ljubljana ob svoji 60-letnici, ko je izšla tudi jubilejna knjiga o zgodovini in prihodnosti vrta Vasje Butine, ● zgrajeni so bili prvi trije otoki športa za vse, ● zgrajena je bila jeklena brv na Špici kot uvod v serijo novih mostov, ● most čez Gameljščico in most čez Gruberjev kanal na Hrdeckega ulici.

Med večjimi naložbami v kulturi so poleg Trubarjeve hiše literature v zadnjih 4 letih nova Mestna knjižnica Ljubljana in Knjižnica Šiška, Kinodvor, prenovljeni Španski borci, prenovljeni CUK Kino Šiška in pravkar tudi Muzej Tobačna 001, izdelani pa so tudi projekti za center sodobnih umetnosti in oblikovanja Rog.

Sistem parkiraj in se odpelji, v prostorskem načrtu predvideni pasovi za javni promet, zaprto mestno središče s 5000 novimi parkirnimi mesti, enosmerne prometne ureditve, 70 novih avtobusov LPP, garažne hiše v mestnem središču (na sliki parkirna hiša pod Kongresnim trgom, ki bo odprta marca 2011), kolesarske steze, mestno kolo in številni programi v okviru projekta CIVITAS ELAN, predvsem pa izobraževanje otrok, so že v tem mandatu prometne navade naravnali trajnostno. Močno se je povečal predvsem kolesarski promet.

Fotografije: Dunja Wedam, Staša Cafuta

Vsi vrtci in šole so v tem mandatu dobili nove strešne kritine namesto prejšnjih azbestnih in ograje okrog svojih stavb. Ljubljana je pridobila 70 novih oddelkov vrtcev oz. 14 novih vrtcev (na sliki novi prizidek Vrtca Črnuče) in novo OŠ Kašelj (na sliki zgoraj). S številnimi preureditvami in novo opremo so bili redno vzdrževani vzgojno-izobraževalni in počitniški objekti, prenovljen je bil Počitniški dom v Zambratiji in zgrajen nov počitniški dom na Pacugu na prostoru starega.

2010: ● Slovesno se je začela pot Ljubljane – svetovne prestolnice knjige 2010 z nad 500 programi, ki so izšli v posebni programski knjigi, ● odprt je bil Dnevni center aktivnosti za starejše na Ajdovščini; ob koncu mandata jih je skupaj 6, ● plačilno sredstvo na mestnih avtobusih je postala kartica urbana, ● mesto je dobilo še zadnje od 70 novih klimatiziranih avtobusov LPP, ● odprt je bil Hospic na Hradeckega ulici 20, ● odprt je bil stadion Stožice z večnamensko dvorano, ● prenovljena je trim steza v Tivoliju, ● končana je bila ureditev Severnega parka Navje, ● končana je bila ureditev Koseškega bajerja ● preurejena je Mačkova ulica z novo komunalno infrastrukturo in ● del Pogačarjevega trga, ● zgrajen je Kobetov Mesarski most z Brdarjevimi skulpturami, ● odprt je Podreccov Žitni most z vstopno in izstopno gasilsko ploščadjo, ● odprt je bil Muzej slovenske zgodovine na Gradu, ● prenovljen je Breg s sprehajališčem

ob Ljubljani, ● postavljen je spomenik ženskemu pogumu na Pogačarjevem trgu Dragice Čadež Lapajne, ● postavljen je Begičev spomenik Ivanu Hribarju na Novem trgu, ● odprta je Trubarjeva hiša literature na Ribjem trgu (z vhodom na Stritarjevi 7), ● odprt je kulturni center Tobačna 001, ● preurejen je rastlinjak in nasad vrtnic v Tivoliju, ● po zanimivih arheoloških odkritjih na Špici se tu končujejo ureditvena dela nabrežja in pristanišča, ● končana je I. faza izgradnje komunalne infrastrukture na Rakovi jelši, ● odprta je nova čistilna naprava za izcedne vode v okviru RCERO, ● 18. avgusta je bilo izdano uporabno dovoljenje za Celovške dvore s 419 neprofitnimi najemnimi stanovanji; 4. oktobra so bila prva stanovanja predana najemnikom ● odprtih je bilo 15 novih oddelkov vrtcev, v celotnem mandatu 70 novih oddelkov, ● zgrajen je prizidek Vrtca Črnuče, ● zgrajena je OŠ Kašelj, ● odprt je Četrtni mladinski center Črnuče.

Volilni programi kandidat in kandidatov za župana ali županjo Mestne občine Ljubljana

Fotografije: osebni arhivi kandidat in kandidatov

Dr. Milan Hosta

Dr. Milan Hosta, Zares - nova politika

Pri svojem dosedanjem delu se je izkazal predvsem na področju **preprečevanja zdravstvenih in socialnih težav**. Tudi v gospodarstvu je bil uspešen. Zavzema se za zdravo, živahno in varno mesto, v katerem bodo priložnosti odprte za vse. **Podali bomo roko vsakemu podjetniku**, ki bo pokazal, da lahko v Ljubljani obdržimo delovna mesta tudi **za ljudi s pridnimi glavami in rokami**. Obenem pa bomo s socialno politiko pomagali vsem, ki so v stiski, da se zopet postavijo na noge.

Onesnažen zrak, ki je obremenjen s trdimi delci in strupenimi plini, kvira zdravje vseh, še posebej pa najmlajših in najstarejših. S spreminjanjem prometnega režima bomo očistili zrak, ki je dobrina vseh. Z ohranjanjem in postavljanjem novih zelenih in igralnih površin bomo spodbujali meščane k **telesni aktivnosti** in tako skupaj ustvarjali aktivno Ljubljano, v kateri **živijo zdravi** ljudje. Igrišča vrtcev in šol bomo opremili tako, da bodo ostala odprta do večera in tudi čez vikende.

Namesto da bi s prometnokazensko politiko krpali proračunsko luknjo, bomo v odplačilo kazni ponudili **okoljevarstvena** in druga koristna dela. Proračun pa bomo krepili z **energetsko varčnostjo** in s pospešeno politiko **črpanja iz evropskih finančnih shem** z lastnimi projekti in kot partnerji v projektih nevladnih organizacij.

Na centralni tržnici bomo ljubljanske in okoliške kmete spodbujali k prodaji **ekoloških živil s slovenskim poreklom**. Na tak način bomo oživili tudi četrtne tržnice in jih popestrili z **lokalnim kulturno-umetniškim** dogajanjem.

Moje sporočilo je: z nogami na tleh, z glavo nad meglo in s srcem pri stvari!

Zoran Janković

Zoran Janković, neodvisni kandidat

Najbolj prijazno mesto na svetu Spoštovane Ljubljančanke, spoštovani Ljubljančani!

Pogosto me slišite reči, da je **Ljubljana najlepše mesto na svetu**. Vsakič znova mislim resno in v povedano trdno verjamem. Naše mesto imam rad in v njem z veseljem živim.

Ker se kakovost mest odraža predvsem v vsakdanjem življenju prebivalcev, je potrebno včasih podirati in drugič graditi, ob tem pa se razvijajo in krepijo človeški odnosi. V preteklem mandatu je Ljubljana tako postala **najbolj varno mesto** v tem delu Evrope in bila ocenjena kot peto najbolj idilično evropsko mesto za življenje. Postali smo **občina po meri invalidov** in **Unescova Svetovna prestolnica knjige**.

Zdaj, ko so razvojni temelji v mestu postavljeni, ko je ekipa uigrana in preizkušena, ko smo z znanjem, sodelovanjem, vztrajnostjo in pozitivnim odnosom prešli od besed k dejanjem in uspešno izvedli več kot 500 večjih ter manjših projektov, usmerjamo pogled naprej z željo in ciljem, da bomo življenje v najlepšem mestu še izboljšali. Na mednarodni lestvici kakovosti življenja v mestih smo letos uvrščeni na 77. mesto. Z zastavljenim programom želimo Ljubljano v prihodnjih štirih letih uvrstiti med **prvo deseterico na svetu** in jo tako postaviti ob bok vodilnim evropskim in svetovnim prestolnicam. **Ljubljana – Mesto heroj** je lepa zaradi svojih prebivalcev in prebivalcev, ki dajejo mestu pečat odprtega, strpnega in gostoljubnega mesta, kjer spoštujemo različnost. Naj tudi v prihodnje ostane **ponosna in svobodna**.

Verjamem, da smo s svojimi prizadevanji, z delavnostjo in učinkovitostjo upravičili vaše

Miha Jazbinšek

zaupanje, ter vas vabim, da podprete mojo župansko kandidacijo, ob tem pa svoj glas namenite tudi Listi Zorana Jankovića. Samo tako bomo lahko delali naprej za še lepše in prijaznejše mesto, še bolj belo in zeleno Ljubljano. Dovolite nam, da še naprej odgovorno in uspešno skrbimo za njeno in našo skupno prihodnost!

Hvala!

Zoran Janković

Miha Jazbinšek, Zeleni Slovenije

Moji glavni projekti, če zmagam na županskih volitvah v Ljubljani

V Ljubljani je ta trenutek glavni projekt, spravi v razumne okvire prostorski načrt z vsemi infrastrukturnimi in družbenimi omrežji, zato je tu predlog za referendum tako z moje strani po liniji mestnega svetnika kot s strani iniciative volilcev na čelu s profesorjem dr. Fedjem Koširjem, tudi arhitektom. V tem okviru je treba uresničiti osnovno koncepcijo zvezdastega mesta z »zelenimi klini« med kraki, predvsem iz Polhograjskih dolomitov preko Rožnika do Tivolija, iz Posavskega hribovja preko Golovca do Gradu, z Ljubljanskega polja od Save na jug do Navja in z Ljubljanskega Barja po Ljubljani do Špice ter s koncentracijo ob vpadnicah in rahljanjem zazidave v zaledju. Po potrebi dograditi, kar v prometnem omrežju manjka, predvsem pa omogočiti učinkovit javni in siceršnji skupinski promet na ločenih hitrih pasovih, šoferjem »solerjem« (ki jih je danes 75 % prometnega »substrata«) pa v prometnih konicah zagreniti zastojarsko gnečo, čezmerno energetsko porabo in proizvodnjo prašnih delcev ter toplogrednih plinov. In seveda, ožje mestno središče oživiti tudi z uravnovešeno zaporo in

Mojca Kucler Dolinar

stimulacijo dostopnosti do še drugih storitev, ne samo gostinskih, in z boljšimi pogoji tam prebivajočih. V luči novih nepremičninskih davkov se kaže povsem nova naloga, usposobiti mestno upravo za ravnanje z mestno lastnino, določiti javno dobro in urediti bivalna in lastninska razmerja z etažnimi lastniki v ljubljanskih velikih soseskah.

Mojca Kucler Dolinar, NSi – Nova Slovenija- Krščanska ljudska stranka

Svoj program že od julija predstavljam na rednih petkovih tiskovnih konferencah. V tej številki Ljubljane ga na kratko povzemam skupaj z listo svetnikov Nove Slovenije. Tukaj pa želim naglasiti, da pri svojem delu ne trpim samopašnosti in zapravljalivosti. Brez dodatnega obremenjevanja meščanov bom zmanjšala več kot 150 milijonski dolg in zmanjšala cene komunalnih storitev nazaj na predpodražitevno raven (70%). Posebno skrb bom namenjala boju proti vsakršnemu pojavu korupcije, klientelizma, nepotizma in vsakršnega netransparentnega poslovanja.

Skupaj z listo Nove Slovenije bom predvsem spremenila način upravljanja Ljubljane. Poleg konkretnih projektov in programov Ljubljana potrebuje čiste odnose, spoštovanje pravnega reda in vzpostavitev iskrenega medsebojnega zaupanja. Čas je za osebnosti, ki imajo čut za skupno dobro, ki s svojimi lastnostmi in svojim javnim delom branijo pravno državo ter spodbujajo ustvarjalnost in podjetnost, sproščenost in veselje, voljo in zagnanost. To je moj cilj, temu sledim. To so moja prizadevanja za Ljubljano. Zato ponujam možnost izbire. Zato kandidiram.

Zofija Mazej Kukovič

Zofija Mazej Kukovič, SDS – Slovenska demokratska stranka

Ljubljana za vse ljudi

Kandidatka Zofija Mazej Kukovič postavlja v središče svojega programa tri prioritete:

Skrb za ljudi in razvoj gospodarstva: Ljubljana mora vlagati v ljudi. Izboljšati ponudbo vrtcev, dostopnost do najboljših šol, fakultet in možnosti vseživljenjskega izobraževanja. Z najemnimi stanovanji rešiti probleme mladih družin, ustvariti okolje, v katerem bodo mladi lahko imeli kariero in hkrati družino. Skrbeti za starejše na lastnem domu. Poskrbeti za ljudi s posebnimi potrebami. Utrip Ljubljane mora izražati tolerantnost. Ljubljana je univerzitetno in znanstveno središče, zato ima veliko priložnost za ustvarjanje 15.000 delovnih mest z visoko dodano vrednostjo, za povezovanje znanj in odpiranje novih možnosti sodelovanja s Slovenijo in s svetom.

Infrastruktura za zdravo okolje in zdravje

Ljudi: Ljubljana potrebuje celovito reformo mestnega prometa, dovolj parkirnih mest in varnih kolesarskih poti. Zmanjšan hrup, onesnaženost zraka in svetlobna onesnaženost ter manj prometnih zamaškov bodo vplivali na boljše počutje in zdravje ljudi, na zmanjšanje prometnih nesreč in na prihranek časa. Ljubljana naj spet dobi tramvaj. Postala bo center zimskega turizma tako, da do Brnika dobimo hitro železnico (povezava z letališčem in smučiščem).

Energetsko učinkovitost stavb in stanovanj bomo dosegli z domačimi znanji in tehnologijami in prihranili na stroških občanov. Ponovna uporaba odpadkov bo prinašala nova delovna mesta in prihranke v proračunu. Obnovili bomo objekte za šport in rekreacijo in s tem pripomogli k zdravemu načinu življenja.

Meta Vesel Valentinčič

Modro vodenje v javno korist: učinkovito, demokratično, strpno in pregledno vodenje, ki bo zasledovalo interes vseh ljudi, ne zgolj interese nekaterih družin, ki bo upoštevalo pravila in dobre poslovne običaje, postavitev prioritet, ki bodo v času krize dvigovale kakovost življenja tudi na nematerialnih osnovah.

Meta Vesel Valentinčič, DeSUS – Demokratična stranka upokojencev Slovenije

Vodilo mojega političnega udejstvovanja je dosledno uresničevanje javnega interesa v dobro vseh ljudi in spoštovanje načela socialne pravičnosti in pravne države. Verjamem, da skupno prizadevanje za blaginjo vseh meščank in meščanov lahko preseže ideološke razlike in ožje interese strank in posameznikov. Moje vrednote so svoboda, ki ne omejuje svobode drugih, ob njej pa ustvarjalnost, odgovornost, strpnost, enakopravnost, solidarnost, socialna pravičnost in zakonitost. Verjamem v socialno družbo in menim, da je razslojevanje na peščico zelo bogatih in množico revnih ljudi slepa ulica, ki nevarno zapira naš bodoči razvoj. Odločno nasprotujem krčenju socialne države, pospešeni in nedomišljeni privatizaciji zdravstva in šolstva, zmanjševanju avtonomije javnih ustanov ter oblastne brezbriznosti do izraženih problemov prebivalcev in prebivalcev Ljubljane.

Menim, da je čas za vzpostavitev ravnovesja med financiranjem velikih in veličastnih mestnih investicij ter vlaganjem v pogoje za kakovostno življenje vseh, ki tu živimo, še zlasti tistih, ki živijo najteže. Gre za iskanje ravnovesja med zidovi in človekom, med kapitalom in življenjem. Zavzemam se za negovanje vrednot, ki se

Volilni programi kandidatk in kandidatov za župana ali županjo Mestne občine Ljubljana

Prof. dr. Metka Tekavčič

dandanes izgublajo: solidarnosti in vzajemnosti, tovarštva, medgeneracijskega sodelovanja. Le tako lahko Ljubljana ostane prijazen in varen dom svojim občanom.

In zakaj DeSUS? Ker menim, da je to edina socialno demokratična stranka v Sloveniji, ki se še vedno dosledno bori predvsem za ljudi, zlasti za tiste, ki sami tega ne zmorejo. Ocenjujem, da je v zadnjih letih v našem političnem prostoru mogoče zaznati vedno večji prepad med deklarirano programsko podobo strank in njihovim dejanskim delovanjem. V DeSUS-u pa svoj program in vrednote dosledno tudi udejanjamo.

Prof. dr. Metka Tekavčič, SD – Socialni demokrati

(rojena 12. junija 1961 v Ljubljani, profesorica na Ekonomski fakulteti v Ljubljani)

Spoštovane Ljubljančanke, spoštovani Ljubljančani!

Vodilo mojega delovanja je, da smo ljudje povezani in smo lahko uspešni le, če delamo skupaj. Zato verjamem v družbeni razvoj, v katerem se gospodarska rast prepleta s socialno povezanostjo. To je tudi temelj programa, s katerim skupaj s Socialnimi demokrati nastopam na letošnjih volitvah v Ljubljani.

V Ljubljani, svojem rojstnem mestu, živim od študentskih let. Mladost sem preživela v rudarskih revirjih, kjer sem od staršev, prijateljev in učiteljev sprejela vrednote, ki so postale temelj mojega vrednostnega sistema in delovanja. Spoznala sem, da je življenje srečno tudi v ekonomsko šibkem okolju, če ljudje lahko ponosno živimo od svojega dela, drug drugega spoštujemo, si pomagamo in se spodbujamo. Bolele so me krivice, ki sem jih opazovala, čeravno so bile majhne v primerjavi s temi, ki jih videvam danes.

Janez Žagar

Danes vem, da je bilo največje bogastvo, ki sem ga dobila, znanje, ki mi je bilo v polni meri dostopno, četudi sem živela v skromni družini. Študijska leta v tujini so me naučila, da sta bili naši šolski zdravnica in zobozdravnica darilo in ne kazen, kot smo ju doživljali otroci. Takrat je v meni dokončno dozorelo spoznanje o tem, v kakšni družbi želim živeti. Ta spoznanja me vodijo tudi pri delu v politiki.

Politika je zame odgovornost do urejanja javnih zadev in iskanja rešitev, ki nas ne razdvajajo, ampak združujejo. Čeprav v njej delujem od mladih let, to nikoli ni bila moja služba. Vem, da ljudje politike ne marajo in so nanjo jezni toliko bolj, kolikor težje so gospodarske in socialne okoliščine. Sedaj so zelo težke. In vendar je politika del našega vsakdana. Je pa obraz politike odvisen od ljudi v njej, zato želim, da bi politika stopala z roko v roki z ljudmi, njihovimi problemi, pričakovanji in potrebami. Želim, da delamo skupaj, ker smo povezani.

Janez Žagar, SLS – Slovenska ljudska stranka

(rojen 7. aprila 1959 v Ljubljani, stanujoč v Besnici, ing. strojništva)

- 1990–1994 član zbora krajevnih skupnosti Občine Moste-Polje;
- 1994–2006 član mestnega sveta MO Ljubljana,
- do leta 2005 član Nadzornega odbora Javnega stanovanjskega sklada MOL;
- do leta 2010 član sveta zavoda Zdravstveni dom Ljubljana;
- od novembra 2009 predsednik Mestnega odbora SLS Ljubljana;
- podpredsednik Kmetijsko-gozdarske zbornice Ljubljana.

Prednostne naloge, ki se jih bom lotil kot župan Ljubljane:

- izkoriščanje možnosti urejanja občine z manjšimi in cenejšimi projekti na obrobju MOL;

Ureditev naselij, komunalne infrastrukture in drugih naložb skupnega pomena, ki niso na ožjem območju naselja Ljubljane, je mogoče financirati tudi s sredstvi Evropske unije;

- večja samostojnost četrtnih skupnosti z možnostjo odločilnega veta na odločitve mestnega sveta ali župana;
- ohranitev površin, primernih za pridelavo hrane, ki brez uničenja drugih ekosistemov niso nadomestljive, za večjo samooskrbo; ohranitev kmetij tudi znotraj avtocestnega obroča in spodbujanje njihovega razvoja;
- sodelovanje z iniciativami za mestne vrtove, ki gojijo kulturo lokalno pridelane hrane;
- preurejanje površin s čiščenjem tujerodnih invazivnih rastlin v zelenice, parke, vrtove, igrišča in mestne gozdove za zdravo okolje;
- podpora podjetništvu in tehnološkemu napredku;
- zamrznitev cen komunalnih storitev;
- prenova Litijske in Zaloške ceste;
- poceni in hiter javni prevoz; na ravni obvoznice uvedba tretjega pasu za hitri javni krožni promet; manjša parkirišča ob vpadnicah znotraj in zunaj avtocestnega obroča, tudi z najemi pri zasebnikih;
- izraba objektov v lokalnem okolju za domove za starejše in neprofitna stanovanja za mlade družine.

Zoran Janković, LDS – Liberalna demokracija Slovenije

Zakaj v Liberalni demokraciji Slovenije nimamo svojega kandidata za župana mesta Ljubljana?

Zoran Janković je v veliki meri uresničeval in uresničil program LDS za razvoj mesta Ljubljane, zato menimo, da je primeren kandidat tudi za prihodnje štiriletno obdobje. S sedanjim županom konstruktivno sodelujemo in verjamemo, da bo tudi v prihodnje – ob podpori naših mestnih svetnikov – zagotavljal izvajanje projektov, ki jih podpiramo v LDS. Zato smo velik poudarek namenili izboru strokovnih in sposobnih kandidatov za svetnike v Mestnem svetu.

Volilni programi političnih strank in kandidatnih list za izvolitev v Mestni svet in četrtne svete Mestne občine Ljubljana

Demokratična stranka upokojenцев Slovenije

V programu, ki smo ga poimenovali **ZA LJUBLJANO**, se zavzemamo za transparentno in demokratično vodenje mesta ter za prepustitev večje pristojnosti in finančnih sredstev četrtnim skupnostim. Posebno skrb namenjamo socialnemu in zdravstvenemu varstvu, predšolski vzgoji in šolstvu, športu ter skrbi za okolje. Zavedamo se, da je **zdravje** ena izmed najpomembnejših dobrin naših meščank in meščanov. Zavzemamo se za izgradnjo **restavracije bolnišnice** regionalnega pomena ter takojšnjo vzpostavitev **negovalne bolnišnice**, obenem pa tudi za povečevanje javne mreže za **negot na domu**. Stranka DeSUS si bo prizadevala za izgradnjo vsaj **dveh javnih domov za starejše** s klasično ponudbo in varovanimi stanovanji. Zagotovili bomo ponudbo dnevnihih centrov za starejše v vseh četrtinskih skupnostih ter dostopno oskrbo na domu za starejše, invalide in kronične bolnike. Zavzemali se bomo za uvedbo **brezplačnega javnega prevoza** starejšim od 75 let v mestnem potniškem prometu. V celoti bomo spoštovali in izpolnjevali zaveze, zapisane v listini **Ljubljana, občina po meri invalidov**. Omogočili bomo sofinanciranje in kreditiranje **vgradnje dvigal** v starejših večnadstropnih večstanovanjskih stavbah. Ustrezno bomo zapolnili mrežo **javnih vrtcev** z izgradnjo vsaj dveh novih vrtcev in povečevanjem kapacitet obstoječih vrtcev z mobilnimi enotami. Obnovili bomo **počitniške domove** in se lotili izgradnje **študentskega kampusa**. Prizadevali si bomo za razvoj športne infrastrukture, ki bo brezplačna in dostopna vsem, tako da bomo poleg ureditve bazenov Ilirija in Kolezija vzpostavili tudi trim stezi Mostec in Golovec ter uredili pohodniške poti in poti za smučarske teke. Kjer bo le mogoče, bodo naši projekti temeljili na črpanju nepovratnih evropskih sredstev.

Več na <http://www.desus.si/> in <http://metavesel.si/>.

Liberalna demokracija Slovenije

Program za 5 zvezdic

V LDS Ljubljana izpostavljam pet projektov za prihodnji razvoj Ljubljane.

1. Zeleno in kolesarsko mesto

Promet in onesnaženost zraka postajata vse večji težavi za prebivalce in obiskovalce mesta. Nujno je, da rešitev zagotovimo čim prej. Potrebujemo: povezane in varne **kolesarske steze** za transport in rekreacijo, več ustreznih parkirnih mest za

kolesarje v središču mesta in kolesarski obroč okoli Ljubljane, fizično **ločene koridorje za javni promet, hibridna vozila oz. vozila na alternativni pogon**, ki bodo nadomestila mestne avtobuse, **ekološko vinjeto** kot nadgradnjo začetega P+R sistema.

2. Energija za Ljubljano

Pospešiti želimo **izgradnjo predvidenih hidroelektrarn** na srednji Savi na območju MOL, ki bodo poleg **namestitve sončnih elektrarn na strehe vseh občinskih stavb** zagotavljale električno energijo iz obnovljivih virov za potrebe našega mesta.

3. Odprto mesto

Oblikovali bomo **certifikat Odprto mesto**, ki ga bodo lahko pridobile trgovine, gostinski lokali, kinodvorane, muzeji, šole, vrtci in drugi javni prostori, ki si bodo prizadevali za večjo dostopnost in prijaznost prostorov vsem ranljivim skupinam. Odprli bomo **mestno info pisarno**, kjer bodo žrtve vsakršne diskriminacije, socialno izključeni in deprivilegirani dobili takojšen brezplačni pravni nasvet.

4. Varno in zdravo mesto

Zagotoviti želimo vsem dostopno in kakovostno javno zdravstvo ter **Službo nujne psihiatrične pomoči** za vse, ki potrebujejo hitro in diskretno pomoč.

5. Od česa bo Ljubljana živela?

Namesto nekaj sto tisoč avtobusnih turistov na leto, ki v poprečju porabijo nekaj deset evrov na dan, smo si zastavili cilj **milijon turistov na leto, ki v povprečju ostanejo nekaj dni in porabijo nekaj sto evro na dan. Ponuditi jim želimo več kot samo lepo mesto**. Takšna ambicija pomeni razvoj kompleksne infrastrukture, podjetništva, novih delovnih mest in tudi osebnostni razvoj. Ljubljana bo to dosegla, če pridobi licenco za postavitve Guggenheimovega muzeja. Od tega bo Ljubljana lahko živela. Imamo drznost, odločnost in jasno vizijo. **Ljubljančanke in Ljubljančani si v najlepšem mestu zaslužijo najboljše**.

LISTA ZORANA JANKOVIČA

DELA.

Lista Zorana Jankoviča

Spoštovane Ljubljančanke, spoštovani Ljubljančani!

Mestne svetnice in mestni svetniki Liste Zorana Jankoviča smo v preteklem mandatu z znanjem in odgovornim delovanjem povečali učinkovitost mestnega sveta brez poceni nabiranja političnih točk. Prepoznavali smo potrebe in pričakovanja Ljubljančank ter Ljubljančanov in z odločnim sprejemanjem strateških zavez na svoja pleča prevzeli največjo odgovornost za razvoj in dobrobit našega lepega mesta ter njegovih prebivalcev. Da bi v mestnem svetu lahko nadaljevali z uresničevanjem zastavljenih načrtov, bo tudi v

prihodnje potreben pogum neodvisne Liste Zorana Jankoviča, katere svetnice in svetniki bomo svoje odločitve še naprej temeljili na znanju, strokovnosti in izkušnjah s področij, kjer aktivno delujemo že mnoga leta, nekateri tudi desetletja. Z enako zavzetostjo bomo skrbeli za vse dele družbenega življenja, čez štiri leta pa boste kakovost našega dela lahko sodili po dejanjih, kot so ločeni rumeni pasovi za javni promet in parkirišča P+R na mestnih vpadnicah, nadgrajen sistem izposoje mestnega kolesa in javnih kolesarnic, vodovod in kanalizacija v vsaki hiši, nadgrajen Regijski center za ravnanje z odpadki, novi vrtci in četrtini mladinski centri, prenovljeni kopalnišči Kolezija in Ilirija, nov center sodobnih umetnosti Rog, pa tudi domova za starejše občane z oskrbovanimi stanovanji v Šiški in Črnučah, dnevni centri za starejše in prenovljene soseske z nizkoenergetskimi stavbami, obnovljenimi parki in igrišči. V preteklih štirih letih je mestna uprava z našo pomočjo uresničila več kot 500 manjših in večjih projektov. Prizadevali si bomo, da bo učinkovitost za razvoj Ljubljane tudi v prihodnje vsaj takšna in še izboljšali kakovost življenja v našem lepem mestu.

S svojim glasom za Listo Zorana Jankoviča nam boste izrekli zaupanje za dosedanje delo in omogočili, da z večino v mestnem svetu še naprej odgovorno in uspešno skrbimo za prihodnost Ljubljane.

Hvala!

Članice in člani Liste Zorana Jankoviča

Krščanska ljudska stranka

Kaj bomo naredili - najbolj pereče

Parkirna mesta na območjih BS3, Prule, Glavarjeva, Bratovševa ploščad bomo v sodelovanju z zasebnimi investitorji zgradili tako, da bomo zadostili potrebam stanovalcev. Znižali bomo cene stanovanj, saj bomo odprli trg za vse gradbenike.

Prostorski načrt bo naravnani k individualni gradnji in gradnji manjših stanovanjskih enot. Mladim družinam bomo dali mestna zemljišča v dolgoročni najem za gradnjo enodružinskih hiš. Prazne poslovne prostore v lasti MOL bomo preko licitacije z izključno ceno 1€ dali v najem podjetnikom. Znižali bomo komunalni prispevek. Otrokom bomo omogočili mesto v vrtcu, najprej z izrabo praznih prostorov v osnovnih šolah pa tudi s podporo zasebni pobudi staršev. Starši naj imajo tudi v praksi izbiro, kam bodo vpisali svoje osnovnošolske otroke glede na lokacijo delovnega mesta ali kakovost šole. Komunalne storitve bodo cenejše za 20%. Javna podjetja in javni zavodi bodo lahko sredstva namenjali izključno za svojo dejavnost. Prometni režim bo temeljil na hitrem železniškem

prevozu. Parkiranje izven središča bo optimizirano s posebno krožno linijo mestnega avtobusa. To bo med drugim bistveno izboljšalo kakovost zraka v mestu.

Starejšim bomo omogočili varno starost z izboljšano oskrbo na domu ali z več varovanimi stanovanji.

S pomočjo evropskih sredstev bomo zgradili kanalizacijo na območju Polja, Zgornjega in Spodnjega Kašlja, delu Vevč, Starih Stožic, Tacna, Glinč, Dolnic, delu Rudnika in Viča, Kozarij in Spodnje Hrušice. Uredili bomo stanje na območju Hrastja, da bomo ohranili naravne vire pitne vode.

LISTA Nove Slovenije

Slovenska demokratska stranka

Ljubljana za vse ljudi: zlata, zelena in modra ZLATA LJUBLJANA za mlade in stare. SDS se bo zavzela za to, da bo **Ljubljana prijazna do mladih družin**, da bo za vse otroke prostor v vrtcih, da imamo najboljše šole, da dobimo negovalno bolnišnico, da poskrbimo za starejše in onemogle tudi na njihovih domovih. Potruditi se moramo za **talente** in izkoristiti univerzo, inštitute in akademije, da vzgoji ali pritegne ljudi, ki bodo nosilci prihodnjega razvoja. Zmagovati moramo v tekmi mest za to, kdo bo gospodarstvu ponudil najboljše pogoje. **Ljubljana mora vstopiti v 21. stoletje.** SDS bo podprla ambiciozne javne gradnje (npr. NUK, Južni trg) vendar tako, da bodo spoštovali arhitekturno dediščino Ljubljane in njeno zeleno naravo.

ZELENA LJUBLJANA, da bo ostala bela.

SDS se bo zavzela za temeljito prenovu javnega potniškega prometa skladno s principi **trajnostne mobilnosti**. Uvesti je treba mestno in primestno železnico, razširiti mestne vpadnice in dokončati kolesarsko mrežo. Predvsem v spalnih naseljih se bomo zavzeli za več parkirnih mest. Predlagamo sistematično energetsko sanacijo fasad blokov, stolpnic in javnih stavb na račun Energetike. **V partnerstvu** s sosednjimi občinami moramo urediti promet, skupaj moramo dati vsebino naravi in parkom, ki si jih delimo.

MODRA LJUBLJANA za modro, strpno vodenje. SDS bo vztrajala, da bodo Ljubljančani plačevali le za gospodarne investicije. SDS bo vztrajala, da v Ljubljani velja **najnižja dovoljena stopnja davka na nepremičnine**. Zavzemamo se za **pregledno, pošteno delo** za stvari, ki so v interesu vseh Ljubljančanov. Mestni svet mora kontrolirati mestno upravo, pri najpomembnejših stvareh pa bomo iskali **soglasje vseh**.

Za Ljubljano za vse ljudi.

Slovenska ljudska stranka

Mesto smo mi vsi – za razvoj Ljubljane, ki bo v interesu in v korist vsem meščankam in meščanom

Ljubljana ima velike razvojne možnosti, ki jih danes žal ne izkorišča zadostno. Postati mora gibalno razvoja za celotno slovensko gospodarstvo. Slovenska ljudska stranka Ljubljani prinaša neobremenjen pogled na ravnanje občinske uprave, poznavanje problematike mesta in širše ljubljanske okolice ter vlogo posrednika za pobude in stališča vseh meščank in meščanov, tako da se bo v mestu slišal njihov glas.

Okrepiti želimo pooblastila četrtinski skupnosti ter razširiti vpliv neposredne demokracije z bistveno večjim poslušom za civilne pobude. Zavzemamo se za sprejemanje urbanističnih rešitev s konsenzom in za dosledno upoštevanje mnenj lokalnega prebivalstva po vseh delih mesta. Več pozornosti je

treba nameniti delu MOL, ki nam zagotavlja ekološko pridelane in zdrave pridelke, na splošno pa mesto potrebuje več zelenih površin.

Javni promet mora postati modernejši, hitrejši in učinkovitejši, predvsem pa cenejši, saj brez povečanja njegove uporabe ne bo mogoče razbremeniti središča mesta, zmanjšati onesnaženosti in prometne obremenitve slovenske prestolnice. Ob vpadnicah potrebujemo številna nova parkirišča, železniško povezavo pa želimo v središču mesta poglobiti v zemljo in povezati s prenovljeno železniško postajo, kar bo omogočilo povezavo z novim poslovnim središčem mesta in Tivolijem.

Povečati moramo kakovost bivanja občanov, kar vključuje kulturne in športne institucije, rekreativne površine, komunalno infrastrukturo ter prometno urejenost. Izboljšali bomo sodelovanje MOL z okoliškimi občinami, ključna pa se nam zdi tudi izvedba zamisli o »evroregiji« s sedežem v Ljubljani.

SEM-Si - Stranka enakih možnosti Slovenije

Dragi meščani in meščanke!

Nočemo obljubljeni pravljic. Celoten program Stranke enakih možnosti Slovenije (SEM-Si) je univerzalen program tudi za politiko na nivoju MO Ljubljana. Predsednico stranke Eleno Pečarič poznate kot bivšo predsedniško kandidatko, ki se je uprla korupciji v invalidskih organizacijah. V zadnjih letih lahko kot neme priče opazujete dogajanje na naši politični sceni in v našem mestu. Tudi mi smo jih do sedaj opazovali večinoma nepolitično opredeljeni. Zavedamo se, da nam samo opazovanje ne bo prineslo življenja; mesta in države, kakšnih si želimo. Želimo živeti v pravni državi, zato je skrajni čas, da nekaj spremenimo. Kot skupina navadnih državljanov smo stopili skupaj in se odločili, da je prišel čas, čas za spremembe. Želimo si Slovenije, v kateri otrokom lahko povemo, da je poštenost vrednota, ki še živi, da krasti ne pomeni biti uspešen in da pošten ne pomeni biti zatiran.

Pred vami je vrsta predlogov, ki bodo zaživel, če se nam pridružite in nam podarite zaupanje. Na letošnjih volitvah se vam ne bomo predstavili s svojim kandidatom za župana. Potegovali se bomo za mesta v mestnem svetu. MOL naj ostane in postane torej:

- Moderna in napredna socialna evropska in slovenska prestolnica, kjer ne bomo poznali diskriminacije;
- Bivalno okolje dostopno za vse sloje ljudi (preprečiti oduševske najemnine!);
- Okolje, kjer se bo vlagalo v obnovljive energetske vire; Rožnik brez avtomobilov;
- Razširjanje mreže pomoči starejšim in hendikepiranim;
- Ureditev kolesarskih stez;
- Prostori druženja in aktivnosti za različne skupine, neprofitna alternativa nakupovalnim centrom;
- Okolje, ki bo omogočalo štipendiranje nadarjenih dijakov in študentov;
- Zmanjševanje zadolženosti mestne občine Ljubljana;

Socialni demokrati

I. Socialni demokrati želimo, da Ljubljana dobi široko koalicijo za razvoj in socialno povezanost. Za nas je Mestni svet mesto odgovornega odločanja o razvoju Ljubljane in denarju zanj.

II. Socialni demokrati spoštujemo vsakogar, ki je v zadnjih letih s svojim znanjem, sposobnostmi in naporu prispeval k podobi mesta, ki jo imamo radi in na katero smo ponosni. Mestu so različne generacije skozi desetletja dale različni pečati. V samostojni Sloveniji smo obnovili Tivoli, grad in mnogo kulturne dediščine, zgradili čistilno napravo, vzpenjačo, knjižnice, domove za starejše, Mestni muzej, Mesarski most, novo Barjanko in še kaj, letos pa tudi toliko zeleni in težko pričakovani stadion.

III. V zadnjih letih smo v Ljubljani pospešeno gradili in se pospešeno zadolževali. To je obdobje, v katerem so imeli prednost zidovi in teh je zraslo veliko. So lepi, naši in bodo v Ljubljani ostali. Sedaj pa se moramo dogovoriti, kako bomo poskrbeli za vse elemente kakovosti življenja – za zrak, ki ga dihamo, za vodo, ki jo pijemo, za okolje, v katerem rastejo otroci, za prijazno sobivanje v vseh sosestah mesta, ko v stiski nihče ne bo sam. Zato potrebujemo široko soglasje o tem, kako uravnotežiti fizično rast s tenkočutnimi vezmi, ki tkejo našo družbo in ji dajejo bolj ali manj human obraz.

IV. Naše poglede in odgovore na posamezna vprašanja najdete na spletni strani www.sd-ljubljana.si.

V. V naš program in naše delovanje smo vtkali solidarnost. Z Zmajčkom solidarnosti se pridružujemo Rdečemu križu v zbiranju sredstev za pomoč pri premagovanju materialnih stisk naših otrok. Pomoč nakazujemo na poseben račun OZ RK pri Delavski hranilnici št. 6100 0112 2334 482 – sklic 00-092010. Prosimo, pridružite se nam.

Delajmo skupaj. Delajmo razumno. Bodimo povezani.

Zelena @evolucija za zdravo mesto

Stranka mladih - zeleni Evrope je moderna, evropsko usmerjena politična stranka, ki letos beleži svojo prvo desetletnico. Skozi svoje aktivistično delovanje in družbeno ter okoljsko angažiranost, smo nastali z namenom vključevanja mladih in vseh drugih zapostavljenih skupin v procese družbenega in političnega odločanja, na lokalni in nacionalni ravni.

Mestni odbor Ljubljana, SMS - ZELENI, sestavljamo Ljubljančanke in Ljubljančani različnih starosti, interesov ter poklicnih in strokovnih usmeritev. Povezuje nas predvsem čut za pravičnost in odgovornost do ljudi in narave. Naprej pa nas žene volja po spremembah na bolje brez privilegijev in izključevanja. Pridruži se nam lahko kdorkoli. Prizadevamo si izboljšati kakovost bivanja in varnost v Ljubljani. Aktivni smo na področju mladinske politike. Vztrajamo na boljših pogojih za otroke v predšolskem varstvu, kjer smo delno že uspeli s pobudo za brezplačne vrtce. Nujne so obnove otroških igrišč in izgradnja četrtnih mladinskih centrov. Zavedamo se tudi problematike in odgovornosti do starejše populacije.

Ponosni smo, da živimo v mestu z večtisočletno tradicijo, ki jo moramo negovati. Turizem smo ljudje, zato vidimo možnosti razvoja mesta predvsem v brezplačnih kulturnih in športnih dogodkih ter vsebinah, ki bodo privabljale Ljubljančane ter domače in tuje goste.

Rabimo več zelenic, čistejši zrak in boljšo pitno vodo, potrebujemo investicije v ljudi in ne le v beton. Vztrajali bomo na zeleni poti, ki bo Ljubljano, tudi skozi trajnostno energetska politika, naredila bolj čisto in varčno. Želimo si, da postane naše mesto in cela Slovenija svetovni zgled zdravega in modernega sobivanja ljudi in narave. Prepričani smo, da je zelena prihodnost uresničljiva že danes.

Pozivamo te, da se jesenskih volitev udeležiš in podpreš ZELENO @EVOLUCIJO ter oddaš svoj glas za kandidate Stranke mladih - zeleni Evrope.

zares

Zares - nova politika

Ljubljano moramo graditi tudi s pametjo in znanjem in ne samo z betonom

Stranka Zares je nova politična sila v mestu. Letos prvič sodelujemo na volitvah v Mestni svet in na županskih volitvah. V ospredje smo postavili sveže obraze in ideje, ki so drzne, ampak premišljene. Pri urejanju prometnih, energetskih, stanovanjskih problemov ne smemo več oklevati in stopicati na mestu. Moramo biti bolj pogumni in si zastaviti cilje, za katere se je vredno truditi! Naš program bi lahko povzeli v treh zavezah, ki jih ponujamo Ljubljani:

Zelene zaveze: neurejen promet in potratna poraba energije znižujeta kvaliteto življenja v mestu, uničujeta okolje in nam praznita denarnice! Zavzemamo se za:

temeljito spremembo prometne politike in za **prehod na javni tirni promet** (tramvaj). Do leta

2013 moramo pripraviti projekte za izgradnjo, ki bodo sposobni za sofinanciranje s strani strukturnih skladov Evropske unije v novi finančni perspektivi. Ne oklevajmo, prej kot bomo to storili, bolje nam bo vložitev kandidature Ljubljane v evropsko iniciativo za energetska pametna mesta, ki bo **bistveno zmanjšala porabo energije v javnih prostorih in gospodinjstvu**. Ogromno lahko prihranimo!

Modre zaveze: Ljubljana mora svoj razvoj graditi na človeških potencialih, na znanju in ustvarjalnosti. V Ljubljani ima sedež univerza, ki je med 150 najboljšimi na svetu. Izkoristimo ta potencial za razvoj mesta! Stavimo na inovacije in podjetniške pobude. Ne bo nas veliko stalo, vendar bomo veliko pridobili!

Oranžne zaveze: Ljubljana mora ustvariti pogoje, da bodo ljudje, ki v mestu živijo, lahko poskrbeli za dostojno življenje brez strahu za svojo prihodnost in prihodnost njihovih otrok. Sem sodi najprej vzdržna stanovanjska politika, zato **želimo podvojiti število zgrajenih neprofitnih stanovanj od 694 na vsaj 1400 do leta 2014**. Gremo!

Civilna družba Spodnji Kašelj - Podgrad - Zalog

Program za volitve članov Sveta četrtne skupnosti Polje Mestne občine Ljubljana

1. člen

Na podlagi 6. seje sveta Civilne družbe Sp. Kašelj - Podgrad - Zalog, ki je bila 1. septembra 2010, je bila s strani članov Civilne družbe oblikovana Lista kandidatov Civilne družbe Sp. Kašelj - Podgrad - Zalog za volitve članov sveta Četrtne skupnosti Polje v Mestni občini Ljubljana in program.

2. člen

Program

- skrb za ohranjanje zdravega življenjskega okolja v krajih Sp. Kašelj, Podgrad in Zalog, prizadevanja, da industrijski obrati ne obremenjujejo bivalnega okolja
- ureditev prometne in komunalne infrastrukture (ureditev pločnika in kolesarske steze Zalog - Polje; ureditev kanalizacije na območju Zaloga, Sp. Kašlja in Podgrada ...)
- skrb za urejenost krajev
- postavitve informativnih tabel o kulturnih, zgodovinskih, športnih ter označba krajevnih znamenitosti
- prizadevanja za kulturno ozaveščanje krajanov
- skrb za varnost krajanov in otrok
- vključevanje mladine v dejavnosti kraja
- tekoče in ažurno reševanje krajevnih problemov
- spodbujanje krajanov pri sodelovanju s četrtno skupnostjo
- obveščanje krajanov o dogajanju v četrtni skupnosti in MOL
- prizadevanja za boljšo prepoznavnost turističnih znamenitosti v okviru Mestne občine Ljubljana
- spodbujanje k večji prepoznavnosti podjetništva v krajih
- kulturno in športno sodelovanje med četrtnimi skupnostmi in drugimi občinami

3. člen

Slogan

Prijetno na vzhodu Ljubljane!

Lista Civilne družbe Sp. Kašelj - Podgrad - Zalog za volitve članov sveta Četrtne skupnosti Polje Mestne občine Ljubljana

Četrtna organizacija Socialnih demokratov Ljubljana Center za lokalne volitve 2010

Člani Četrtne organizacije Socialnih demokratov se bomo zavzemali predvsem za **prebivalcem prijazno četrtno skupnost**. To bomo dosegali tako, da si bomo prek svetnikov, izvoljenih na listi SD, prizadevali za uresničevanje socialnodemokratskega programa.

V prostorih četrtne skupnosti bomo organizirali **druženje občanov**, počitniško varstvo, pomoč starejšim, izlete in obiske kulturnih ustanov. Zavzemali se bomo za ustanovitev mladinskega centra.

Zavzemali se bomo, da bo občina oddajala svoje **poslovne prostore predvsem za storitvene dejavnosti in manjše družinske trgovine z znižano najemnino**. V Komisijo za oddajanje poslovnih prostorov v najem bomo predlagali svojega predstavnika.

Za **zmanjšanje hrupa** bomo skušali doseči, da bodo redarji in policisti opravljali svoje delo tudi po polnoči. Želimo, da bo četrtna skupnost ponovno dajala mnenje k obratovalnemu času lokalov. Predlagali bomo omejitev letnih vrtov tako prostorsko kot časovno.

Prizadevali si bomo za **omejevanje osebnega na račun javnega prometa**, povečevanje pešcevih površin (z dovoljenim dovozom za stanovalce), za ureditev kolesarskih stez, ki ne bodo prekinjane in ločene tako od motornega prometa kot od pešcev. Zavzemali se bomo za čim več **zelenih površin** in da se obrežje Ljubljane v celoti nameni sprehajalnim površinam z več klopami. Vključevali bomo prebivalce v urejanje svoje okolice. Z izboljšanjem življenjskih razmer bomo **ustavili izseljevanje** iz centra in s spremembami poslovnih prostorov v stanovanja privabili nove prebivalce.

Svet četrtne skupnosti bo **obravnal vse pobude in predloge občanov** in jih posredoval pristojnim mestnim organom v reševanje. Od mesta bomo zahtevali, da nas vključi v načrtovanje tudi manjših **posegov v prostor**. Prebivalce bomo **informirali** o vseh dogodkih v četrtni skupnosti preko oglasnih mest, na spletni strani in enkrat letno z zgibanko.

Več na <http://www.sd-ljubljana.si/>
Socialni demokrati Četrtne skupnosti Center

(Volilni programi kandidatke in kandidatov za župana ali županjo Mestne občine Ljubljana in volilnih programov političnih strank in kandidatnih list za mestni svet Mestne občine Ljubljana in četrtne svete Mestne občine Ljubljana si sledijo po abecednem vrstnem redu. Besedila v skladu z objavljenimi pravili za brezplačno objavo niso lektorirana.)

Mladi na poti družbenega udejstvovanja

Izsledki raziskave

Dr. Alenka Gril

Fotografije: Dunja Wedam

Ustvarjalno druženje v Četrtnem mladinskem centru Zalog, ki so ga mladi dobili v sedanjem mandatu.

Pogosto slišimo o pasivnosti in nezainteresiranosti sodobne mladine za družbena in politična vprašanja ter skromnem vključevanju v družbene organizacije. Podobno upadanje družbenopolitičnega udejstvovanja mladih in preobrat njihovih vrednotnih orientacij v zasebnost in individualnost opažamo tudi v drugih zahodnih demokratičnih državah. Pri tem se zastavlja vprašanje, ali bi lahko med mladimi vzbudili interes za probleme skupnosti in spodbudili njihovo sodelovanje pri reševanju družbenopolitičnih vprašanj? Kdo in kako bi lahko mlade učinkovito pripravil na družbenopolitično udejstvovanje? To nas je zanimalo v raziskavi o praksah družbenega udejstvovanja mladih, ki jo je ob podpori Mestne občine Ljubljana izvedel Pedagoški inštitut. Osredotočili smo se na preučevanje vloge različnih socialnih kontekstov (šole, družine, vrstnikov, družbenih organizacij) pri spodbujanju družbenega udejstvovanja mladostnikov v osnovnih in srednjih šolah ter na univerzi. Zanimalo nas je tudi, kakšno vlogo imajo pri družbenem udejstvovanju mladostnikov njihova politična stališča in motivacija za javno delovanje, pa tudi njihovo poznavanje družbenih problemov ter možnosti, ki jih imajo mladi za sodelovanje pri reševanju javnih vprašanj.

Za oblikovanje stališč mladih so odgovorni odrasli

Z dejanskim družbenopolitičnim udejstvovanjem mladostnikov so najmočnejše povezane izkušnje ob sodelovanju v različnih obšolskih in zunajšolskih dejavnostih z družbeno tematiko, kot so skupni projekti, akcije in interesne dejavnosti. V zunajšolskih dejavnostih so zlasti pomembni mentorji, ki izmenjujejo svoja mnenja z mladostniki. Vloga odraslih pri vodenju in izvajanju priložnostnih dejavnosti z mladimi je tako ključna, zato je pomembno, da mlade pritegnejo k soodločanju o posameznih dejavnostih. Ko se z njimi pogovarjajo, prispevajo tudi k oblikovanju njihovih mnenj in stališč o družbi. Soodločanja se mladi učijo tudi v šoli, ko se pri pouku vključujejo v oblikovanje razrednih pravil ter šolskih dejavnosti. Na tem mestu velja poudariti, da vlogo aktivnega udejstvovanja mladih v šoli predvidevajo kurikularni načrti, v praksi pa se to dogaja manj pogosto.

Mladi ne občutijo dovolj podpore za svoje ideje

Mladostniki so nam razkrili tudi svoje razumevanje in odnos do družbenega udejstvovanja. Dijaki in študenti najbolj

zaupajo prijateljem, družbenim institucijam in organizacijam, manj pa političnim. Študentje sicer pogosteje spremljajo dogajanje kot dijaki, vendar pa se – kljub večji obveščenosti – po stopnji zaupanja v institucije ne razlikujejo od dijakov. To pomeni, da informiranost ne zadošča za oblikovanje družbenega zaupanja med mladimi; pri tem igrajo najbrž večjo vlogo neposredne izkušnje udejstvovanja v družbenih institucijah in organizacijah. Dijaki in študenti menijo, da se mladi premalo oz. zmerno udeležujejo družbenega delovanja. Prepričani so, da so pri tem najpomembnejše družbene ovire, ko npr. ne najdejo podpore za svoje ideje ali niso sprejeti kot enakovredni partnerji pri odločanju. Manj so po njihovem mnenju krive individualne ovire, npr. nezainteresiranost za družbena vprašanja, pomanjkljivo znanje o družbi in to, da ne verjamejo, da lahko kaj spremenijo. To se ujema tudi z njihovi zaznavami o možnostih udejstvovanja pri reševanju družbenih problemov. Čeprav družbenopolitične probleme, kot so revščina, politika, priseljenci, okoljski problemi, zaznavajo kot druge najpogostejše (na prvem mestu so seveda individualni problemi, kot so droge, stanovanja, šolanje, družina), menijo, da imajo pri njih najmanj možnosti sodelovanja pri iskanju rešitev.

Za prostovoljno in politično delo najmlade s kvalitetnim znanjem opremi šola

Mladostniki sicer pozitivno vrednotijo družbeno udejstvovanje – študentje nekoliko bolj kot dijaki –, nimajo pa izoblikovanega mnenja do različnih oblik družbenega udejstvovanja. Za prostovoljno delo so pogosteje odločajo mladi, ki imajo bolj pozitivna stališča do družbenih dejavnosti in zaznavajo več individualnih družbenih problemov, medtem ko se za politično udejstvovanje pogosteje odločajo tisti, ki imajo bolj pozitivna politična stališča, zaznavajo več možnosti za udeležbo pri reševanju družbenopolitičnih problemov in so bolj obveščeni o aktualnem dogajanju. Glede na to, da poznavanje družbenih problemov in možnosti za vključevanje močno vpliva na odločitve mladostnikov za politično udejstvovanje, pa tudi na njihovo udeležbo v prostovoljnem delu, je še kako pomembno, da šola oblikuje kvalitetno znanje mladostnikov, kajti z lastnimi, praviloma redkimi, izkušnjami udejstvovanja v družbi bi si ga težko pridobili.

Priložnost za soodločanje, učenje in pridobivanje samostojnosti

Na družbeno udejstvovanje mladih pomembno vpliva tudi njihova motivacija. Pogosteje se v družbenopolitične dejavnosti vključujejo tisti mladostniki, ki v njih vidijo možnost soodločanja (tako o vsebinah kot načinih delovanja) ali priložnost za učenje, pridobivanje družbenih znanj in socialnih veščin. Ti motivi so v skladu s prizadevanji mladostnikov, da se osamosvojijo in si pridobijo večjo samostojnost in neodvisnost, ne le v vedenju, temveč tudi v mišljenju in čustvovanju. Na vseh teh področjih razvijajo sposobnosti samostojnega odločanja in želijo prevzeti čim večji nadzor nad lastnim življenjem. Zato jih je potrebno spodbujati, da prevzamejo odgovornost za lastno ravnanje in v okolju oblikujejo možnosti, da bodo lahko preizkušali svoje znanje in urili spretnosti ter zavzeli stališča do dogajanja, v katero so vpleteni. Izkušnje z javnim delovanjem prispevajo k oblikovanju mladostnikovih prepričanj o lastni učinkovitosti v socialnih situacijah, ki so pomembna motivacija za nadaljnje vključevanje v družbene dejavnosti. Mladostniki so med drugim tudi povedali, da bi se radi več družbeno udeleževali, zato je potrebno okrepiti možnosti za udejstvovanje mladih v različnih socialnih okoljih. Vendar pa pri tem obstaja nevarnost, da se povečevanje možnosti različnih družbenih ali političnih dejavnosti mladih, ne da bi jim bila obenem zagotovljena »izkušnja skupnosti, solidarnosti ali enakosti«, izrazi predvsem kot potrošništvo priložnostnih dejavnosti.

Volilna pravica izhaja iz izpolnjevanja državljskih dolžnosti. Državljan je dolžan biti politični subjekt, se družbeno udeleževati. Če je samoumevno, da volilna pravica nastopi z 18. letom, naj bo enako samoumevno tudi pričakovanje, da bodo mladi vstopali v svet odraslih dejavno vključeni v družbo. Prav je, da jim družba na tej poti nudi vsestransko podporo.

Starosti prijazna Ljubljana

Namesto hrupnih mestnih krpanov s strupenimi izpušnimi plini sta stanovalcem in obiskovalcem zaprtega območja mestnega središča na voljo dva električna Kavalirja, ki sta še posebej dobrodošla starejšim.

Mestne klopce na vsakem koraku – na sliki so živopisni urbani stoli za posedanje ob branju v času svetovne prestolnice knjige – so postale tako nepogrešljive, da se komaj še spomnimo časov, ko je to prijetno mestno pohištvo krasilo izključno mestne parke.

Danes se že dobro zavedamo, da smo civilizacija, ki se stara. In vendar. Ali vemo, da je bilo leta 2006 na svetu 11 odstotkov ljudi, starejših od 60 let? Pa da se bo v štirih desetletjih to število podvojilo? In bo prvič v zgodovini človeštva na Zemlji več starih kot mladih ljudi? Pa da bo vse več ljudi živelo v mestih in bodo mesta večja kot kdajkoli prej? Vsekakor se podatkov in prognoz dobro zaveda Generalna skupščina Združenih narodov. Že leta 1999 je pozvala vse članice, naj se na to pripravijo in poskrbijo za starosti prijazna mestna okolja, v katerih naj bi seniorke in seniorji čim dlje zdravo in aktivno živeli. Mestna občina Ljubljana se je na pobudo nekdanjega ministra za zdravje dr. Božidarja Voljča in mestne svetnice prim. Dunje Kosmač Piškur oglasila pri županu Zoranu Jankoviču, ki je brez pomislekov odprl vrata načrtu, kako mesto narediti prijazno. Pri analizi stanja pa se je izkazalo, da Ljubljana že s svojim sedanjim standardom v marsičem izpolnjuje postavljena merila, ki kažejo na prijazno mestno okolje starejšim. Medtem je Svetovna zdravstvena organizacija že izoblikovala metodo, po kateri se najprej ugotavlja stopnja prijaznosti in se nato stanje izboljšuje. Sledilo je tudi konstituiranje svetovne mreže mest, ki so starosti prijazna. V Sloveniji je leta 1995 delež starejših od 65 let znašal 12,5 odstotka, leta 2008 že 20 odstotkov, do leta 2060 pa naj bi se povzpela na 35 odstotkov. Slovenija se zaradi nizke rodovitnosti stara še posebej hitro. Naši strokovnjaki z Inštituta Antona Trstenjaka za gerontologijo ter medgeneracijsko sožitje so se v sodelovanju z Mestno občino Ljubljana ter slovensko izpostavo Svetovne zdravstvene organizacije v letu 2008 lotili temeljite raziskave. Danes je že pred nami monografija dr. Božidarja Voljča z naslovom Starosti prijazna Ljubljana, pred vrati pa tudi uradni naslov SZO, ki bo črno na belem potrdil, da je Ljubljana prijazna starejšim, s tem pa tudi vsem drugim skupinam svojih prebivalcev.

Urejenost javnih mestnih prostorov

Drobna knjižica je ob temeljiti predstavitvi zadeve vir številnih zanimivih podatkov in napotkov, zaključujejo pa jo miselni utrinki, ki so jih prispevali naši seniorji. Predmet raziskave je opazovanje osmih kategorij, ki opredeljujejo kvaliteto bivanja starejših v mestu, to pa v odnosu do priporočil, ki jih je izoblikovala Svetovna zdravstvena organizacija. V prvi kategoriji so javni mestni prostori – je urejenost parkov, ulic in trgov, pa tudi pločnikov in mestne opreme. V isti kategoriji je tudi dostopnost in primerna urejenost javnih zgradb, kot so uradi, trgovine, tržnice, javna stranišča ...

Javni prevoz, stanovanja

V drugi kategoriji so predvsem oblike javnega prevoza, vključno s postajališči, pri čemer se šteje, da dobro organiziran mestni sistem starejšim omogoča socialne in kulturne aktivnosti ter dober in varen dostop do storitev. Ob tem gre še za primeren odnos tako someščanov kot voznikov in gre za cenovno dostopnost. V tretji kategoriji se vrednotijo oblike bivanja in bivališča sama, pri čemer gre za primernost, za finančno vzdržnost, pa tudi za slovensko posebnost. Že podatek – le 5 odstotkov starejših biva v domovih, pove, kako zelo smo navezani na okolja, ki jih poznamo in jim pripadamo. Mestna občina Ljubljana s posebnim posluhom upošteva prav to potrebo, zato je poleg Zavoda za oskrbo na domu k tej pomoči pritegnila Zavod Pristan.

Aktivna družbena vključenost in družabno življenje

V četrti kategoriji je družabno življenje; tu se vrednoti kvaliteta, pa tudi kvantiteta in dostopnost zabavnih, družabnih, kulturnih in duhovnih prireditev. Gre za pomemben segment, ki močno vpliva na zdravje in dobro počutje, torej velja zagotoviti tako pestrost kot tudi podporo za vključevanje čim večjega števila seniorjev. V peti kategoriji se vrednotijo možnosti za družbeno angažiranje in zaposlitev. Med priporočili Svetovne zdravstvene organizacije je namreč tudi samorealizacija posameznika – proces, ki ne zastara. Zato je smotrno usmerjanje v ustvarjalne aktivnosti, v dograjevanje znanj in vedenj, v oblike prostovoljnih dejavnosti, pa tudi v možnosti za ustrezno plačana dela; to pa ob podpori pridobivanja potrebnih veščin. Pet dnevnihih centrov aktivnosti ta starejše in izjemna obiskanost računalniških tečajev za starejše kaže na to, kako je mestna uprava pravočasno poskrbela za te potrebe.

Razumljivo obveščanje in dostopna mreža socialnih in zdravstvenih storitev

V sedmi kategoriji se preverja primernost oblik informiranja, in to v vseh segmentih – od tiskanih do elektronskih medijev, vključujoč parkomate, bankomate in podobno, ko gre za razumljivost in berljivost navodil. V osmi kategoriji se opazuje zdravstvo – celostno mrežo, ob tem pa tudi mrežo socialnih storitev, kot je nega na domu in podobno. Sem sodi tudi institucija domov za starejše; naša je, kot izvemo, že zastarela. V Ljubljani je bil letos odprt Center starejših Trnovo, ki ima tudi oskrbovana stanovanja, sem pa se je preselil tudi sedež četrtne skupnosti Trnovo, medtem ko novi Občinski prostorski nart predvideva gradnjo še treh domov za starejše.

Ljubljana je že zdaj zelo prijazna do starejših

Raziskava stanja stvari v vseh osmih kategorijah je potekala prek poizvedbenih skupin, ki so stališča zbirale iz dveh smeri. Ocene in mnenja so prispevali tako starejši meščani, razdeljeni v dve starostni skupini, kot tudi ljudje, ki se poklicno ali prostovoljno srečujejo z njimi, ko gre za zdravstvene in socialne storitve. Rezultati raziskave so pod črto za našo prestolnico dokaj spodbudni. H kotaciji – Ljubljana se šteje med najbolj zelena, ohranjena in razvita evropska mesta – lahko pripišemo še oceno: že zdaj je naše mesto starejšim precej prijazno. V Sloveniji je Ljubljana kot prva ob podpori župana pristopila k raziskavi in se tudi vpisala v svetovno mrežo starosti prijaznih mest. Sledijo Maribor, Celje in Velenje. Naš model ima v odnosu do predpisane raziskovalne metode tudi pomembno posebnost. Med starejšimi meščani in županom se je namreč razvil in se tudi vzdržuje konstruktivni dialog. Ob tem naši seniorji ves čas spremljajo življenje mesta, svoja stališča in predloge izboljšav pa izoblikujejo v občasna poročila županu ali občinskim službam. Ta nadgradnja osnovnega modela je na moč spodbudna, kajti obsežen medgeneracijski projekt se z raziskavo ne konča. Nadaljuje se v smeri postopnega odpravljanja pomanjkljivosti. To pa vse do končnega cilja, ki bo vsestransko dober. Starosti prijazno mesto je, kot rečeno, mesto prijazno za vse.

Evropski teden mobilnosti 2010

Vita Kantić

Fotografije: Arhiv CIVITAS ELAN

Otroci so tla Stritarjeve ulice porisali z motivi trajnostne mobilnosti.

Maskota ljubljanskega zmaja je razveseljevala otroke, z njimi plesala in se igrala.

XXX

Civitasove prireditve v Stritarjevi ulici so se med drugim »namenoma« udeležili učenci OŠ Ketteja in Murna, OŠ Majde Vrhovnik, otroci iz vrtca Klinični center in prejeli praktična darila.

Zamenjajte avto za javni prevoz, hojo ali kolo in spotoma poskrbite tako za lastno dobro počutje kot za manjšo obremenjenost okolja s hrupom in škodljivimi izpusti. Izbirajte modre načine potovanja in še bolj »ozelenite« Ljubljano! Podobne nasvete ste lahko letos med 16. in 22. septembrom, ko je potekal Evropski teden mobilnosti 2010 (ETM) pod sloganom Potuj pametneje, živi bolje, slišali večkrat, saj je bilo ves teden okrepljeno ozaveščanje o tematikah, kot so trajnostna mobilnost, učinkovit promet, čistejše okolje, zdravo življenje, dobro počutje in predvsem spreminjanje potovalnih navad. Zaradi ETM je Ljubljana še dodatno zaživela, saj se je zvrstilo okoli 40 zanimivih, poučnih, inovativnih, ustvarjalnih, zabavnih dogodkov.

Brez večjih zastojev in slabe volje

Kljub raznovrstnemu programu je ljudi, ki so klicali v informacijsko pisarno CIVITAS ELAN-a, večinoma zanimalo, ali bo tudi letos mestni avtobusni prevoz brezplačen. Ker je bil odgovor negativen, so bili sprva nekoliko nejevoljni, nato pa so se zadovoljili s ponudbo brezplačne uporabe P+R sistema na Dolgem mostu, ki jo je omogočilo javno podjetje Ljubljanska parkirišča in tržnice, ter ponudbo brezplačnega turističnega programa zavoda Turizem Ljubljana. Skrbelo jih je še, kdaj bomo zaprli mestno jedro in kako obsežna bo ta omejitev. Oddahnili so si, ko so izvedeli, da bo zapora na dan brez avtomobila, 22. septembra, le na Slovenski cesti, pa še to le od križišča s Šubičovo in do preseka z Gosposvetsko cesto, pri čemer bo prevozna za vozila javnega potniškega prometa in tista z dovolilnicami. »Kar zadeva promet, je akcija potekala v skladu s pričakovanji: zapora ni povzročila večjih zastojev, niti navalov slabe volje,« kakor je bilo to mogoče opaziti v prejšnjih letih, ko smo zaprli večji del mestnega jedra, je pojasnil lokalni koordinator ETM Zvone Milkovič.

Za Ljubljanski potniški promet (LPP) je bila prepustnost zapore zelo pozitivna. »Avtobusi so sicer vozili počasneje kot običajno, vendar ker ni bilo drugih vozil, ki bi povzročala gnečo in ovirala

vklučevanje avtobusov v promet, taksi služb, ki pogosto moteče stojijo na rumenem pasu pred hotelom Slon, in čakanja pred semaforji, smo prihranili po približno dve minuti na avtobus. Če to pomnožimo z 2000 odhodi vozil na dan in 100 potniki, kolikor jih je okvirno na enem avtobusu, ugotovimo, da smo privarčevali ogromno časa. Umirjena vožnja brez sunkovitega zaviranja in zavojev pa je bila tudi precej prijetnejša za potnike,« je razložil vodja prometno-komercialne službe LPP Jošt Šmajdek. LPP je ETM začel z dnevom odprtih vrat Mestnega potniškega prometa in tako izzval izjemen odziv: po grobem seštevu naj bi njihove prostore obiskalo okoli 600 otrok in mladostnikov ter med 50 in 100 odraslih. »Dobili smo same pozitivne odzive in zahvale. Tak dogodek bomo zagotovo ponovili, saj več prispeva k prepoznavnosti javnega potniškega prometa in trajnostne mobilnosti kot brezplačen prevoz. Slednje namreč po naših ocenah ne vpliva na odločitve avtomobilistov, da bi se prevažali z avtobusom, in s tem ne pripomore bistveno k povečanju števila potnikov,« je poudaril Šmajdek.

Številni organizatorji so se trudili, da bi za javnost pripravili privlačne dogodke, vendar je premoč izredno slabega vremena zahtevala odpoved nekaterih dogodkov, ki naj bi med četrtkom in nedeljo potekali na prostem. Tako so denimo odpadli skoraj vsi kolesarski dogodki in dogodki na prostem. Nekaj smo jih preselili v zaprt prostor, denimo okroglo mizo »S kolesarsko strategijo do naslova 'Ljubljana - kolesarsko mesto'« z Brega v Mestno hišo, oziroma predstavili na drug dan, kakor se je zgodilo z lutkovno predstavo Bici-Kleta. Organizatorji nekaterih odpovedanih prireditev so naznanili, da jih bodo izvedli ob boljši (vremenski) priložnosti, in tako bo recimo Kolesarski krog potekal predvidoma 13. oktobra. »Glede ostalih dogodkov, ki so potekali po programu, lahko rečemo, da so bili dobro izpeljani, zabeležili smo kar nekaj pozitivnih ocen s strani mimoidočih. Čeprav dogodki kot po navadi ob dnevu brez avtomobila niso potekali na zaprti Slovenski cesti, ampak na trajnih območjih za pešce v mestnem središču, je bilo kar veliko obiskovalcev,« je ugotovil Milkovič.

Živahen dan brez avtomobila

Verjetno je bilo največ navdušencev na dan brez avtomobila v Stritarjevi ulici, kjer je potekal CIVITAS dan in kjer so svoje delo predstavile še nekatere druge organizacije in društva. Sodelavci projekta CIVITAS ELAN so živahno vzdušje vzpostavili s pomočjo Radia CIVITAS in Caféja ELAN - interaktivne točke z barom (Café Elan) in radijske postaje (Radio CIVITAS izvedbi Radia Kaos), ki je na kraju dogodka obveščala o dogajanju in med drugim v studiju gostila različne znane Slovence, ki živijo po načelih evropskega tedna mobilnosti. O »zelenih« rešitvah za Ljubljano so spregovorili župan Zoran Jankovič, predsednik Državnega zbora RS, »kolesar« Pavel Gantar, pevka Jadranka Juras, ultrakolesar Marko Baloh, igralka Iva Babič, raper Zlatan Čordić - Zlatko, predsednik Sveta za odpravljanje arhitekturnih in komunikacijskih ovir MOL Sašo Rink in predstavnik pobude Za mesto po dveh Blaž Lokar. Za zabavo otrok in mladine je poskrbela Plesna šola Kazina, ki je pripravila dogodek Zapelji se z nogami in zapleši z nami! Ta je vključeval plesni kotiček za cicibane in osnovnošolce ter plesno presenečenje - množični ples v mestnem jedru, s

čimer so opozorili na čar gibanja in namenjanje ulic ljudem, namesto pločevini. Plesalcem se je pridružil tudi živahen ljubljanski zmaj, brez katerega nasmehi otrok najbrž ne bi bili tako široki. Po plesnih doživetjih so se naši najmlajši posvetili tudi risanju na tla in tako prikazali, kakšna je Ljubljana v otroških očeh in na mestnih tleh.

Stritarjeva ulica ni edina, ki je bila na dan brez avtomobila polna življenja. Podobno je bilo tudi drugod po mestu, denimo tam, kjer je potekalo orientacijsko kolesarjenje za predšolske otroke v sklopu evropskega projekta Life Cycle, pri katerem so moči združili Vrtec Jelka, Inštitut za varovanje zdravja RS (Center za preprečevanje kroničnih bolezni CINDI), Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu MOL, Kolesarska zveza Slovenije, Društvo Sloga in drugi. »Odziv je bil dober, otroci in starši so se zelo zabavali, tudi vzgojitelji so bili navdušeni. Zanimivo je bilo videti, kako so se starši ukvarjali s svojimi otroki in jim razlagali, kako se bere zemljevid oziroma v kateri smeri morajo nadaljevati kolesarsko pot, ter jih spodbujali pri reševanju različnih kolesarskih nalog,« je povedala predstavnica CINDI Mojca Janežič. Osnovnošolci so se lahko zabavali tudi na Pogačarjevem trgu, kjer je potekal Rolerski živ-žav v izvedbi šole rolanja in drsanja Lucky Luka.

Tisti, ki so se podali na Breg, so se lahko udeležili festivala Misli ti javni prostor. Po besedah organizatorke dogodka iz Civilnodružbene iniciative Študentske organizacije v Ljubljani Zale Primc je prireditev minila v znamenju vzpostavljanja bolj zelenega javnega prostora in izvabila precej zadovoljstva. »Na razpravi so obiskovalci poudarili, da bi bilo treba razširiti javni prostor, ki bo namenjen druženju in igri. Javnosti bi bilo treba omogočiti čim boljše vključevanje predvsem v urbanistična načrtovanja, torej urediti, da lahko javnost poseže v okolja, v katerem živi,« je poudarila Primčeva. Sprehajalci so sicer lahko na različnih točkah po mestu prisluhali Kulturi planeta Zemlja: rocku za prihodnje generacije, s čimer so melodično ozaveščali člani in prijatelji društva Planet Zemlja.

Na trgu Ajdovščina so Predstavništvo Evropske komisije v RS, Urad Vlade RS za komuniciranje in Center Evropa pripravili interaktivni dogodek na temo trajnostne mobilnosti z naslovom Vrtljak mobilnosti. Tisti, ki so želeli izvedeti kaj o kakovosti zraka v Ljubljani, so se lahko napotili na merilno postajo na križišču Tivolske in Vošnjakove ceste, kjer je potekal dan odprtih vrat, na katerem so predstavili rezultate meritev in obiskovalce povedli na ogled merilne tehnike. »Odgovarjali smo na različna vprašanja, od preseganj normativov, krivcev za onesnaženje zraka do ukrepov ob preseženem onesnaženju. Ena skupina osnovnošolcev je pred postajo s svojimi živahnimi in prodornimi glasovi sama preizkusila delovanje merilnika glasnosti in ugotovila, da res deluje,« je opisal Andrej Piltaver z Oddelka za varstvo okolja in dodal, da meritve onesnaženosti zraka potekajo od 15. septembra do 15. novembra, zato bodo prvi »sveži« rezultati na voljo v začetku oktobra.

Veliko novega znanja

V ETM so lahko udeleženci predavanj, okroglih miz, posvetov in seminarjev pridobili kar nekaj novega znanja, denimo o povezovanju različnih deležnikov v platformo, ki obravnava skupne izzive, rešitve

Plesna šola Kazina je CIVITAS dan popestrila s plesnimi delavnicami in pesenečenjem.

in izboljšave na področju trajnostne mobilnosti, prometa in okolja, o možnosti uporabe rastlinskega olja za pogon kmetijske mehanizacije, o vplivu okolja na kakovost življenja v Ljubljani, o tem, kako uživanje alkohola vpliva na vožnjo, pa o varčni vožnji in konceptu skupne rabe avtomobila, t. i. *car sharing*. Pri pregledu aktivnosti v sklopu ETM je vredno omeniti še javno tribuno CIVITAS ELAN-a z naslovom Seja CIVITASveta o spreminjanju potovalnih navad. Dogodek je bil poseben predvsem zato, ker so meščani in drugi udeleženci dobili priložnost, da županu Zoranu Jankoviču, ki je sejo vodil, in navzočim načelnikom posameznih oddelkov MOL neposredno predstavijo svoje mnenje o prometu v Ljubljani.

V omenjenem tednu so bili precej prizadevni tudi sodelavci Mestnega redarstva MOL in Policijske uprave Ljubljana, ki so izvajali poostren nadzor, med drugim tudi v obliki CIVITAS-ove patrulje, ko so poleg prostovoljcev in civitasovcev avtomobilistom delili navidezne kazni za prekrške s posebnim opozorilom o njihovem napačnem ravnanju. »Mestno redarstvo MOL tovrstne akcije zelo pozdravlja, saj pomenijo pomemben prispevek k ozaveščanju vseh udeležencev v prometu. Žal pa je letošnji evropski teden mobilnosti zaznamovala naravna nesreča, ki je v marsičem okrnila sodelovanje redarjev pri tem dogodku. Redarji so namreč nudili pomoč in zagotavljali javni red in mir na poplavljenih območjih na območju Viča,« je povedal Roman Fortuna, vodja Odseka za redarstvo Mestnega redarstva MOL.

Večkrat se je pojavilo vprašanje: »Ali menite, da vam bo uspelo doseči ta miselni premik, ki ste si ga zadali?« Sledi nejasen odgovor, kajti ničesar ne moremo napovedati s popolno gotovostjo. Lahko pa se vsakdo pri sebi zaobljubi, da bo spremenil svoje početje zavoljo boljše prihodnosti. Ljudje smo namreč tisti, ki bomo odločili. Po vsem tem lahko kot sklepno ugotovitev zapišemo, da nam je v ETM uspelo vsaj delno »mobilizirati« ljudi v bolj trajnostno smer. In vse kaže, da bo, če bomo hodili po »zelenih« poteh, ki smo jih predstavili, Ljubljana še odločneje stopila na pot trajnostne mobilnosti.

V studiu Radia CIVITAS, ki ga je ustvaril Radio Kaos, so gostovali številni znani Slovenci, med njimi »ekopevka« Jadranka Juras.

Pri Tromostovju so si lahko obiskovalci sposodili nemotorizirane štirikolesnike, ki so se izkazali za zelo priljubljeno trajnostno prevozno sredstvo.

Jasni ukrepi za dolgoročno izboljšanje stanja vodnih virov

Evropski okoljevarstveni projekt INCOME

Dr. Brigita Jamnik, vodja projekta

Fotografija: foto arhiv INCOME

Raziskovalna vrtalna dela na Ljubljanskem barju.

Reka Sava napaja podzemno vodo prek obrežnega vodonosnika.

Z aktivnostmi evropskega okoljevarstvenega projekta INCOME, katerega cilj je dolgoročna zaščita vodnih virov mesta Ljubljane ter varnejša oskrba s pitno vodo, smo že krepko vstopili v drugo leto. Ker sodelujejo tuji partnerji, projekt nosi angleški naslov: *Improved management of contaminated aquifers by integration of source tracking, monitoring tools and decision strategies*. Da bi projekt lažje predstavili slovenski zainteresirani javnosti, pa se je projektna skupina odločila za uporabo prevoda naslova projekta v slovenski jezik, a ne neposredno. Slovenski naslov projekta se glasi: **Učinkovito upravljanje onesnaženih vodonosnikov – povezava postopkov za odkrivanje in nadzor virov onesnaženja ter ukrepov za izboljšanje stanja**. Projekt je financiran iz evropskega finančnega mehanizma LIFE+, financirata pa ga tudi Mestna občina Ljubljana in Ministrstvo za okolje in prostor.

Za sprejemanje najprimernejših odločitev so nujna odločitvena orodja

Ljubljana je z vidika varovanja vodnih virov že desetletja dolgo »zeleno mesto« in tradicijo vodnim virom prijaznega mesta nadaljuje tudi projekt INCOME. Trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri je zahtevna naloga. Da bi bili pri tem uspešni, je potrebno pozorno prostorsko načrtovanje in nadzor. Ljubljana ni izjema, prej nasprotno – je primer, ki zahteva še posebej pozorno obravnavo, saj so območja vodnih virov deležna intenzivnega vpliva urbanizacije. Brez razvoja in uporabe sodobnih postopkov, metod in orodij pri sonaravnem upravljanju vodnih virov ne gre več. Poljudno povedano, je cilj projektne skupine, da rezultate raziskovalnega dela skupine strokovnjakov naravoslovnih, tehničnih in družboslovnih strok, ki se ukvarjajo s problematiko upravljanja voda, poveže med seboj in jih prenese v uporabno obliko za potrebe vsakodnevnih nalog odločevalcev. V okviru projekta vzpostavljamo učinkovit sistem za celovito podporo odločanju, ki bo v prihodnje omogočil sprejemanje odločitev na strokovni in ne zgolj na administrativni ravni. Odločitveno orodje bo upravljavcem prostora – lokalni skupnosti in državnim ustanovam – omogočalo hitro, učinkovito in strokovno utemeljeno ukrepanje v primeru okoljskih nezgod, kakor tudi v primeru dolgoročnih odločitev o rabi prostora. Tovrstnega odločitvenega orodja v Sloveniji še nimamo, v preteklosti pa smo se srečevali s primeri, ko na odločevalski ravni zaradi pomanjkanja informacij niso bile sprejete najprimernejše odločitve. Posledice se v takih primerih zaznavajo desetletja dolgo ali so celo trajne. Namen projekta INCOME je tovrstna ravnanja preprečiti.

Ker so podzemne vode očem skrite, morajo biti postopki za izvajanje primernih ukrepov vnaprej zelo jasno definirani

Projekt povezuje procese odkrivanja in nadzora virov onesnaženja z ukrepi za izboljšanje stanja. Kaj to pomeni? Ali viri onesnaževanja res niso odkriti in nadzorovani? In ali o ukrepih za izboljšanje stanja v okolju ne slišimo že vsak dan? Glavnina virov onesnaževanja je prepoznana in nadzorovana v skladu z veljavno okoljsko zakonodajo, ki pa ne omogoča vedno uporabe informacij na drugih ravneh, kjer bi bilo to potrebno, npr. pri izvedbi celovitih presoj vplivov na okolje ali pri takojšnjem odkrivanju povzročiteljev nenadnih onesnaženj vodnih virov. V primerjavi z onesnaževanjem zraka, tal in površinskih voda, kjer je iskanje povzročiteljev in tudi odločitev za ukrepe v večini primerov jasna, se v primeru očem skritih podzemnih vodnih virov ukrepi, če do njih sploh pride, zaustavijo kaj kmalu. Prav to je razlog, da opredeljujemo postopke, ki bodo vnaprej jasno definirali, kako učinkovito ukrepati v posameznih primerih, ob tem pa se vzporedno ukvarjamo s številnimi podpornimi aktivnostmi: vzpostavljamo čim bolj popolne in natančne baze podatkov, preskušamo primernost različnih izvedb opazovalnih objektov, vzpostavljamo nove vzorčevalne metode, pa tudi nove laboratorijske preskuševalne postopke, razvijamo matematične modele, da bi razumeli dinamiko podzemne vode, opazujemo potencialno pot onesnaževal itd.

Kaj pa dolgoročni ukrepi za izboljšanje stanja?

Upravljanje vodnih virov je zahtevna naloga, ki terja od odločevalcev širok dolgoročen pogled, dobro poznavanje problematike, vrsto ekspertnih znanj, strokovne izkušnje, sposobnost izmenjave

in usklajevanja mnenj. Le jasne strokovne osnove lahko v množici prepletajočih se interesnih področij prinesejo razumne dolgoročne rešitve. Na količinsko in kakovostno stanje vodnih virov namreč vplivajo praktično vse dejavnosti v prostoru in usklajevanje interesnih področij zahteva od odločevalcev dolgoročno vizijo in razvijanje drugačnih načinov za doseganje ciljev, kot smo jih bili vajeni doslej. Na oblikovanje te strategije bodo vplivali tudi rezultati projekta INCOME s predlogi učinkovitih ukrepov za dolgoročno izboljšanje stanja vodnih virov. Ob zaključku projekta pričakujemo, da bodo vzpostavljeni dovolj trdni temelji, da bo mesto Ljubljana na teh osnovah lahko vodilo svojo okoljsko politiko do virov pitne vode na način, na katerega bomo čez desetletje ali dve gledali kot na zmagovalno formulo. Pozitivno ime projekta INCOME pove veliko: z INCOME mora mesto Ljubljana prejeti pomemben »prihodek«, ki se bo v okoljski izkaznici mesta in države izkazal kot ena od najboljših naložb.

V okviru projekta načrtujemo razpravo o rezultatih projekta na več delavnicah, od katerih bo prva z naslovom »Register onesnaževalcev - zadetek INCOME v polno ali slepa ulica?« potekala 14. oktobra 2010 v upravni stavbi JP VODOVOD-KANALIZACIJA, Vodovodna cesta 90. Pričakujemo kritičen pogled strokovne in splošne javnosti na naše delo in na naše predloge rešitev. Ta kritičen pogled bo projektnim partnerjem osnova za oblikovanje ključnih rezultatov projekta.

Več informacij o delavnicah in drugih vsebinah projekta najdete na spletnem mestu www.life-income.si. Za morebitna vprašanja pa smo na voljo na e-naslovu voka@vo-ka.si.

Modra odločitev za zeleno prihodnost

Največji slovenski okoljski projekt RCERO

Fotografiji: Arhiv RCERO

Čistilna naprava za izcedne vode na Barju.

Gradnja Regijskega centra za ravnanje z odpadki na Barju.

Ravnanje in ločevanje odpadkov je sestavni del vsakdanjega življenja meščank in meščanov Ljubljane. Čeprav količina ločeno zbranih odpadkov stalno narašča, na odlagališču Barje še vedno konča preveč odpadkov, ki bi jih lahko zbrali ločeno. Prebivalci Ljubljane vsako leto proizvedemo 136.000 ton odpadkov, a od celotne količine na zbiralnicah v zbirnem centru in rjavih posodah za bioodpadke ločeno zberemo le 31.600 ton bioodpadkov oziroma le nekaj več kot 23 odstotkov vseh odpadkov. Ti so še zlasti problematični, saj pri razpadu nastajajo toplogredni plini, neprijetni aromatični plini ter izcedne vode. Ko gre za odlaganje neločenih in nepredelanih odpadkov, evropska okoljska zakonodaja jasno omejuje nepravilno odlaganje komunalnih odpadkov iz gospodinjstev in podjetij: dovoljeno je odlagati le ostanke, ki so šli skozi temeljito predelavo, hkrati pa je dovoljeno odlagati odpadke, ki vsebujejo le do pet odstotkov organskega ogljika.

Rešitev je zeleno jasna

V prihodnost usmerjena rešitev je vidno zmanjšanje odloženih nepredelanih mešanih in organskih biološko razgradljivih odpadkov. To lahko dosežemo s še bolj temeljitim ločevanjem gospodinjstevskih odpadkov in z nadgradnjo Regionalnega centra za ravnanje z odpadki RCERO. Nadgradnja RCERO je skupni projekt Mestne občine Ljubljana, 16 občin širše ljubljanske regije (Brezovica, Dobrova-Polhov Gradec, Dol pri Ljubljani, Horjul, Ig, Medvode, Škofljica, Velike Lašče, Domžale, Kamnik, Komenda, Trzin, Lukovica, Moravče, Vodice in Mengeš) in 7 občin razširjene osrednjeslovenske regije (Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobrepolje, Ribnica, Loški Potok, Sodražica in Cerklje na Gorenjskem). RCERO je največji slovenski okoljski projekt, ki pomeni rešitev problematike ravnanja z odpadki v osrednjeslovenski regiji na najsodobnejši in tehnološko dognan način ter po sprejemljivih cenah za uporabnike storitev ravnanja z odpadki.

Z nadgradnjo RCERO v Ljubljani in osrednji Sloveniji dolgoročno rešujemo problem ravnanja z odpadki na okoljsko sprejemljiv način. V tem okviru bo Ljubljana: ● za šestkrat zmanjšala količino odloženih odpadkov, ● izpolnila zahteve Evropske unije o zmanjšanju deleža odloženih organskih, biološko razgradljivih odpadkov, ● iz obnovljivega bioplina pridobivala zeleno elektriko, iz trdih odpadkov pa trdno gorivo, ● pridelovala

kompost za uporabo v vrtičkarstvu in na mestnih zelenicah.

Preudarno načrtovanje za vidne rezultate

Vedeti moramo, da bi se brez nadgradnje RCERO že v naslednjih štirih ali petih letih soočili s kritično točko zmogljivosti odlagališča Barje. Zato smo projekt nadgradnje preudarno zastavili in skrbno načrtovali. Tako projekt sestavljajo trije veliki sklopi: izgradnja novega odlagalnega polja za odlaganje nenevarnih odpadkov, čistilne naprave za izcedne vode in objektov za predelavo odpadkov. Čistilna naprava in odlagalno polje sta že zgrajena, za tretji, najzahtevnejši del, torej izgradnjo objektov za predelavo odpadkov, pa je v teku izbira izvajalca. Čistilna naprava za izcedne vode je s poskusnim obratovanjem začela marca 2010, predviden začetek rednega obratovanja je marec 2011. Novo polje za odlaganje nenevarnih odpadkov redno obratuje od septembra 2009, začetek poskusnega obratovanja objektov za predelavo odpadkov predvidevamo v decembru 2014, redno obratovanje pa decembra 2015.

Z nadgradnjo RCERO bomo odpravili tudi vrsto problemov, pri katerih dosednji objekti RCERO z obstoječimi tehnologijami predelave odpadkov ne morejo biti učinkoviti:

● problem izcednih voda iz odlagališča, ki so potencialen vir onesnaženja podtalnice in vodnih

virov, ● problem emisije toplogrednih plinov, zlasti okolju škodljivega metana, ● problem neprijetnih vonjav, ki nastajajo ob razpadanju biološko razgradljivih odpadkov, ● problem pomanjkanja prostora na odlagališču Barje, ki nastaja zaradi velikih količin nepredelanih odloženih odpadkov.

Nadgradnja RCERO je obsežna in zahtevna tudi s finančnega vidika. Vrednost načrtovanih investicij med letoma 2010 in 2015 znaša 144 milijonov evrov. Za izvedbo projekta: ● bo Kohezijski sklad prispeval 65,88 odstotka potrebnih sredstev (77.571.941 evrov), ● je iz proračuna Republike Slovenije namenjenih 14 odstotkov sredstev (16.495.257 evrov); ● bo 10,11 odstotka sredstev prinesla okoljska dajatev za onesnaževanje okolja zaradi odlaganja odpadkov (11.899.770 evrov), ● bo iz proračunov investitorja in sovlagateljic zagotovljenih preostalih deset odstotkov sredstev (11.774.108 evrov). Nadgradnja RCERO je trenutno eden največjih slovenskih projektov, ki je financiran s sredstvi EU iz Kohezijskega sklada.

Podrobnejše podatke o celotnem projektu in aktualne informacije lahko najdete na spletni strani www.rcero-ljubljana.eu.

RCERO - Regionalni center za ravnanje z odpadki. Ker je dobro za mesto in preudarno za naravo.

Vrtičkarstvo v Ljubljani

Zala Strojnik Božič, Oddelek za varstvo okolja

Foto: Dunja Wedam

Najemniki mestnih vrtičkov že vneto pridelujejo vrtnine in hkrati v svojih malih mestnih počitniških hišicah dajejo duška ustvarjalni žilici.

Vrtičkarstvo je nastalo zaradi družbenih, gospodarskih in prostočasnih potreb človeka v mestnem okolju, najprej v industrijskih srednjeevropskih deželah, od koder se je razširilo v vse razvite države sveta. V Ljubljani začetki vrtičkarstva segajo že v čas pred 2. svetovno vojno, vendar podatki o takratni razširjenosti in strukturi ne obstajajo. Prva raziskava o vrtičkarstvu v Ljubljani sega v leto 1984 (Zdenka Goriup in sodelavci). Takrat je bilo v Ljubljani 289 območij z vrtički, ki so obsegala 2,00 km². Številka se je do leta 1995, ko je bila v Ljubljani ponovno izvedena obsežnejša raziskava o vrtičkarstvu (Maja Simoneti in sodelavci), povzpela na 378 območij in obseg 2,67 km². Naraščanje števila vrtičkov in njihovega obsega je bilo posledica takratne politične (ne)volje in (ne)zmožnosti, da bi vrtičkarstvo prepoznali kot enakovredno rabo prostora. Zato so se vrtički širili stihijno tako iz načrtovalskega, okoljevarstvenega kot tudi zdravstvenega vidika. Do leta 2005 se je vrtičkarska vnema zaradi bolj urbanega načina življenja in čedalje manjše povezanosti z zemljo, ki je bila značilna za priseljeno prebivalstvo, nekoliko zmanjšala. Skupna površina vrtičkov se je skrčila za skoraj tretjino (na 1,86 km²), število območij vrtičkov pa za skoraj 35 %, na 249.

Zadnja obsežnejša raziskava vrtičkarstva v Ljubljani (Borut Vrščaj, Aleš Smrekar, Brigita Jamnik in sodelavci), ki je potekala med letoma 2006 in 2008 in je izšla v knjigi Vrtičkarstvo v Ljubljani, pred kratkim pa jo je izdala Založba ZRC, je pokazala, da je opremljenost vrtičkarskih območij precej slaba. Gre za dejavnost starejših in manj premožnih meščanov, ki večinoma živijo v blokih. Večina vrtičkov je najemnih. Vrtičkarji so s sedanjimi površinami vrtičkov in razmerami za vrtičkarstvo zadovoljni, svoje vrtičke pa si želijo obdelovati tudi v prihodnje.

Vrtički so kot potencialni viri onesnaževanja podtalnice tveganje za zdravje ljudi in okolje

Zaradi možnih ostankov fitofarmaceutskih sredstev in težkih kovin v tleh in pridelani hrani ter onesnaževanja podzemne vode pomeni vrtičkarstvo tveganje za zdravje ljudi in okolje. Analiza onesnaženosti tal s težkimi kovinami na 100 vzorčenih vrtičkih je na posameznih lokacijah pokazala onesnaženost zlasti s svincem, kadmijem, cinkom in bakrom, kar je v sorazmerju z velikostjo Ljubljane, stopnjo industrializacije in prometnimi obremenitvami. Presežki fitofarmaceutskih sredstev v tleh (razen atrazina na eni lokaciji) niso bili ugotovljeni. Vrtički so dobro založeni z organsko snovjo ter pogosto pregnjeni s fosforjem, kalijem in magnezijem. Vsebnost težkih kovin v solatnicah je ponekod povišana, testirani pridelki pa niso vsebovali

ostankov fitofarmaceutskih sredstev. Povišana vsebnost nitratov v pridelkih je bila ugotovljena samo izjemoma, medtem ko so bile koncentracije nitritov bistveno manjše. Kljub intenzivnosti vrtičkarstva rezultati preskušanj podzemne vode eksplicitnih vplivov vrtičkarstva niso potrdili.

Področna odloka in novi prostorski načrt sistematično skrbita za umeščenost in nadzor vrtičkov v Mestni občini Ljubljana

Kljub zelo spodbudnim rezultatom analiz tal in podzemne vode vrtičkarstvo ostaja potencialni vir onesnaževanja okolja in mora biti ustrezno načrtovano in umeščeno v prostor ter nadzorovano. Mestna občina Ljubljana v zadnjih letih k problematiki vrtičkarska pristopa pregledno in sistematično. Kot rezultat interdisciplinarnega sodelovanja Mestne uprave, stroke in javnosti sta bila v letu 2009 sprejeta Odlok o urejanju in oddaji vrtičkov v zakup (Ur. l. RS, št. 28/09), ki poleg pogojev za urejanje in oddajo zemljišč v lasti Mestne občine Ljubljana v zakup za vrtičke določa tudi rabo in vzdrževanje vrtičkov in Pravilnik za urejanje območij vrtičkov v Mestni občini Ljubljana (Ur. l. RS, št. 82/09), ki določa pogoje, ki jih je potrebno upoštevati pri urejanju in opremljanju mestnih vrtičkov in merila za oddajo vrtičkov v zakup. Na mestnih vrtičkih se smejo uporabljati le sredstva za varstvo in gnojenje rastlin, ki jih dovoljujejo predpisi za ekološko pridelavo.

Prava rešitev so urejena trajna območja za vrtičke

Območja, namenjena vrtičkarstvu, so definirana tudi v izvedbenem delu novega prostorskega načrta mestne občine, ki je bil sprejet 5. julija letos, vendar še ni stopil v veljavo. Vodilna misel urejanja vrtičkarstva danes je, da se meščanom na organiziran način nudi čim več ustrezno urejenih vrtičkarskih površin. Za trajne lokacije za vrtičke so izbrana predvsem območja, kjer so vrtički danes, nekatera pa so tudi nova. Lokacije za vrtičke so razporejene tako, da enakomerno oskrbujejo vse predele mesta. Umeščeni so predvsem na robovih urbanih kompleksov v predelih Zaloga, Polja, Hrušice, Štepanje vasi, Črnuč, Bežigrada, Vižmarij, Šentvida, Dravelj in Podutika, Brda, Livade ter med Malim grabnom in južno avtocesto. Poleg trajnih območij za vrtičke bodo vrtički ponekod dovoljeni tudi kot sestavni del ureditev zelenih površin v stanovanjskih območjih ali sestavni del večjih novih parkovnih in športno rekreacijskih površin, za katere je predvidena izdelava podrobnih prostorskih načrtov. Povsod tam, kjer lokacije obstoječih vrtičkov zaradi neustrezne lege, omejitev glede varovanja okolja ter predvidenih razvojnih programov mesta niso ustrezne in niso predvidene v prostorskih aktih, se bodo vrtički morali umakniti in prepustiti prostor že načrtovanim in novim namenskim rabam in razvojnim programom mesta – pozidavi ali ureditvam parkovnih in rekreacijskih zelenih površin.

Prvih 66 urejenih vrtičkov in izobraževalno gradivo za pravilno rabo gnojil

V letu 2010 je Mestna občina Ljubljana že predala v uporabo 66 urejenih mestnih vrtičkov na območju Štepanje vasi (14 vrtičkov) in na območju Dravelj (52 vrtičkov). Za ureditev obeh območij je bilo porabljenih nekaj manj kot 350.000 evrov (za projekt, izvedbo in nadzor nad izvedbo). Pripravljeni so tudi že projekti za pet novih mestnih vrtičkarskih območij (za Bežigradom, na Viču, v Kašlju, Slapah in Vižmarjih), za skupaj 400 vrtičkov. Predvideni vrtički bodo opremljeni z lopami ali zabojniki za orodje (Vič), kompostniki, otroškimi igriščem in skupnim družabnim prostorom. Na lokaciji za Bežigradom bo izvedena tudi odstranitev obstoječe zemljine (sanacija območja nekdanjega vojaškega odpada), za zalivanje je predvidena uporaba kapnice, ki se bo zbirala v podzemnih zbiralnikih. Stroški ureditve predvidenih petih območij so ocenjeni na nekaj manj kot 2,5 milijona evrov.

Zelo pomemben ukrep za zdravju in okolju prijazno vrtičkarstvo pa je tudi izobraževanje. Za mestne vrtičkarje ga dvakrat letno brezplačno izvaja zunanja partnerica Semenarna Ljubljana, prihodnje leto pa bodo vsi mestni vrtičkarji prejeli tudi izobraževalno gradivo na temo okolju prijazne in pravilne rabe gnojil in fitofarmaceutskih sredstev.

Bežigrajski fasadni odsev

Nagrajena fotografija Ajde Grm

Stane Jagodič, akad. slikar in publicist

Foto: Ajdea Grm

Nagrajena fotografija Ajde Grm.

Septembrski fotonatečaj so zaznamovale ženske, kar za dosedanje natečaje ni bilo značilno, vendar prispele fotografije v ničemer ne zaostajajo za moško kreativnostjo. Med zbranimi fotoposnetki izstopa podoba avtorice Ajde Grm, ki je za Bežigradom v objektiv ujela vzdrževalce, najbrž čistilce steklene fasade. Motiv predstavlja moško trojico v dvigalu s kovinsko zaščito in mrežastim dnom, kar se kot celota imenitno zrcali na stekleni površini, ki je značilna za sodobno arhitekturo. Dva mladeniča pod seboj opazujeta vneta fotografinjo in ji z višine pošiljata prijazen pozdrav. Ajda Grm je naredila ustrezen izrez, ki je tudi kompozicijsko premišljen in mu posebno zlahtnost daje zrcalna podoba dvigala s figurami. Trdne vertikalno-diagonalne linije, temni obrisi figur in specifična žabja perspektiva, v duhu pionirske konstruktivistične fotomontaže, spominja tudi na računalniško-grafične rešitve. Barvitost motiva je hladna, ker steklo odseva modro nebo, topel akcent na sliki pa predstavlja rdeč suknjič osrednje figure v dvigalu. Motiv z zrcalno podobo, ki daje vtis skrivnostne sence, pri razmišljanju, estetsko poučenem opazovalcu vzbudi metafizično razpoloženje in je vreden nagradnega priznanja.

Nagrajenki se je najbolj približala Maša Kores, ki z različnimi zvrstmi fotomedija izkazuje velik talent. Nima zgolj smisla za dokumentarno fotografijo, ampak tudi za motiviko, ki jo v urbanem okolju ne opazi in dojame vsak slehernik. Odlično ji je uspel posnetek z mrežo obdanega gibljivega mostička v parku Tivoli in posnetek detajla moderne arhitekture, ki

zaradi dinamične strukture in slikovitih senc deluje opartistično. Pri Mili Zupančič izstopa posnetek, narejen v čolnu na reki Ljubljanici, kjer je ujela prirejen prizor s plasičnim zmajem in s tem pričarala domišljijško podobo. Tudi Katja Grm se potrjuje s fotografijo, posneto na Ljubljani, kjer simpatična trojica uživa ob mirni plovbi na čolnu, in to skozi močno obraščeno obrežje. Mojca Marinček je poslala zimski motiv z razgibanimi krošnjami golih dreves in očarljivim sončnim zahodom na Barju, medtem ko Lucija Kac na dveh posnetkih izkazuje velik smisel za dokumentiranje pestrega življenja na mestnem obrežju reke Ljubljanice. Poudariti je potrebno njen črno-bel motiv s prodajalko cvetja. Petra Gabrijelčič je posnela detajl na novem Mesarskem mostu in prispevala prisrčen prizor iz živalskega vrta. Ano Doles poleg krajine privlači tudi arhitekturna motivika, vendar se ne zadovolji zgolj s standardnimi panoramami, temveč zgradbe prikaže v nenavadni perspektivi in premišljenem izrezu. Jan Klančnik, »blažen med ženami«, je poslal samo en posnetek, na katerem nad množico sprehajalcev na Čopovi ulici lebdi pisan balon z napisom: Uženu se bom! Navzlic težkim časom je humor še vedno med nami.

Nagradni fotonatečaj Moja Ljubljana

Avtor vsakokratnega izbranega posnetka motiva Ljubljane prejme 125 evrov. Fotografije za objavo v naslednji številki pošljite najpozneje do 15. oktobra na naslov: Mestna občina Ljubljana, glasilo Ljubljana, 1000 Ljubljana na CD-ju ali v fizični obliki ali na e- naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si.

Četrtni razgledi

Fotografije: Dunja Wedam

Eden od prvih končanih 22 napovedanih projektov tega mandata je bila Barjanska cesta.

V projekt Ljubljana – moje mesto sta bili vključeni tudi stavbi na Dvornem trgu.

Povsem prenovljena je komunalna oprema Stritarjeve ulice, tlaki in večina fasad. Tukaj je tudi vhod v novo Trubarjevo hišo literature.

ČS Center

Pogled na opravljeno delo

Goran Iskrič, predsednik Sveta ČS Center

V Četrtno skupnost Center prihaja vsak dan skoraj 100.000 ljudi. Iz tega izhajajo mnoge težave za njene prebivalce, predvsem na področju prometa, še posebej mirujočega. Nastaja hrup, prihaja do kaljenja javnega reda in miru, še zlasti ponoči. Zato je predsednik Sveta ČS Center še toliko bolj izpostavljen zahtevam prebivalcev za izboljšanje njihovega življenjskega okolja. Svoje volontersko delo sem opravljal z veseljem in odgovorno. Izvoljen sem bil na listi Socialnih demokratov in se zavzemal za socialnodemokratske vrednote. Na sejah Sveta smo obravnavali prav vsako pobudo prebivalcev in upam, da smo lahko s svojim posredovanjem pomagali vsaj komu pri rešitvi njegovega problema. Ponovno bom kandidiral za predsednika Sveta Četrtna skupnosti Center, saj je to moj prvi mandat in bi lahko v drugem dosegel še več. Osebnostno sem veliko pozornosti namenil urejanju spletne strani, na kateri lahko prebivalci preberejo in vidijo, kako smo delali, kje smo bili uspešni in kje ne. Vsako leto smo izdali tudi zgibanko, z namenom, da občanom poročamo o našem delu in jih povabimo k sodelovanju. Z nekaterimi aktivnimi člani Sveta in sodelavkami v pisarni četrtna skupnosti smo veliko pozornosti posvetili povezovanju prebivalcev ČS Center in njihovi vpetosti v dogajanje. V sodelovanju z društvi, vrtci, osnovnimi in srednjimi šolami smo pripravili vrsto srečanj in kulturnih prireditev, tudi vsakoletni dan ČS s komemoracijo pri spomeniku 24 talcev 13. oktobra in dan sosedov. Potekali so tudi brezplačno počitniško varstvo za otroke, pomoč na domu starejšim občanom in čistilne akcije.

V okviru malih del smo med drugim postavili količke in ogledalo za večjo prometno varnost, namestili pitnik in zunanje fitnes naprave v Športnem parku Poljane, poskrbeli za obnovo spominskih obeležij ipd.

Mestna občina Ljubljana je v naši četrtni skupnosti uresničila mnoge županove projekte. Seznam pridobitev je dolg. Vsakdo se lahko na lastne oči prepriča, kako se je v štirih letih spremenilo ožje središče Ljubljane in tako tudi naša četrtna skupnost. Poudaril pa bi rad, da smo še posebej veseli, da je mestna občina prisluhnila našemu predlogu, ki smo ga zapisali v program prednostnih nalog. Obnovila je povsem dotrajan park na Hrvatskem trgu, žal pa se je zavlekla obnova parka in izgradnja krožišča na Ambroževem trgu.

Naj ob koncu omenim mnenje mnogih, češ da smo prebivalci centra mesta v nekem privilegiranem položaju, vendar življenje v središču mesta tudi hrup, ki ga čez dan

povzroča promet, ponoči pa prireditve in glasno glasbo iz gostinskih lokalov, ki se ob dveh zjutraj običajno konča s prepevanjem opitih gostov. Prebivalci na peščevih površinah ne morejo z avtomobilom do svojih dvorišč ali garaž, razen v času dostave. Tudi drugi prebivalci niso veliko na boljšem, saj morajo plačevati več kot 100 evrov letno za parkiranje na javnih površinah. Morda je tudi to eden od razlogov, da je v Centru danes samo še 24.000 prebivalcev, leta 1971 pa nas je bilo 40.000.

ČS Bežigrad

Pridobitve za Bežigradom so ponesle glas Ljubljane po Sloveniji

Viljem Grebenc, predsednik Sveta ČS Bežigrad

Podoba Četrtna skupnosti Bežigrad se je v zadnjih štirih letih precej spremenila. Poleg velikih pridobitev je prav gotovo k urejenosti prispeval tudi program malih del, v okviru katerega smo v četrtni skupnosti sami odločali, kaj je treba postoriti. Tako smo zaključili obnovo posameznih igrišč III. kategorije, namestili nove klopi, koše za smeti in pasja stranišča v posameznih delih skupnosti. Skupaj z Oddelkom za šport MU MOL pa smo v celoti obnovili športno igrišče med Puhovo in Trebinjsko ulico v naselju BS 3.

Svet ČS je v tem mandatu spodbujal posamezna društva, šole in vrtce k še večjemu povezovanju s prebivalci v njihovi okolici. Zelo dobro je bilo sprejeto vsakoletno srečanje starejših, ki je bilo obogateno s priložnostnim kulturnim programom. Tudi mesečna srečanja krajanov s predsednikom Sveta ČS Viljemom Grebencem vsak prvi ponedeljek v mesecu so bila dobro obiskana. Marsikateri problem je bil odpravljen oziroma smo pridobili ustrezno pojasnilo o možnih rešitvah problemov pri ustreznih oddelkih mestne uprave.

V tem mandatu pa so v naše okolje vnesli višji standard in ponos predvsem dokončanje prvega dela Centra Stožice z večnamensko športno dvorano in nogometnim stadionom, izgradnja Titove ceste od krožišča Tomačevo proti krožišču z Božičevo ulico, Božičeva ulica (podaljšek Baragove ceste), izgradnja Severnega parka med Vilharjevo in Linhartovo cesto, obnovljeno in posodobljeno otroško igrišče v Parku 9. maja pred Osnovno šolo dr. Vita Kraigherja.

Ostalo je nekaj večjih nerešenih problemov. Mirujoči promet v vseh soseskah v četrtni skupnosti je akuten, zato si v prihodnjem mandatu želim izboljšave v tem pogledu.

Sam ne bom ponovno kandidiral za Svet ČS, zato pa novemu svetu želim obilo uspeha pri delu.

ČS Črnuče

Izkušnja obmestne četrti

Jože Osterman

Od ustanovitve četrtnih skupnosti v Ljubljani je minilo slabih deset let. Ker sem bil zraven že od začetka in ker desetletje v pričakovani življenjski dobi slovenskega moškega predstavlja ne ravno zanemarljiv 13-odstotni delež, odločitev o tem, da je treba zdaj prepustiti mesto drugim, ni ravno težka. Poleg tega mislim, da so projekti, ki jih delaš v svojem prostem času za tako imenovano družbeno korist, zanimivi in vznemirljivi prav zato, ker si v odnosu do njih svobodnejši in od njih eksistenčno manj odvisen, zato jih teže prerasteta rutina ali samozadovoljstvo, ki sta sicer prepogosto značilna za »službo«, ki je pač umerjena na precej daljše obdobje. Časovno so bolj skoncentrirani, dosežki ali neuspehi so zato na kratek rok opaznejši. Pa še izbiraš si jih lahko.

Delo v četrtnem svetu je zanimiva zadeva. Morda drugače razmišlja kar polovica četrtnih svetnikov, ki menijo, da sveti tako ali tako nimajo nikakršnih resnih pristojnosti in jih lahko povozi vsak malce organiziran lobi, ki direktno pritisne na župana ali mestni svet, kar ni dobra motivacija za tovrstno delo. Nekaj tega je res, tisto o pristojnostih pa je pač uzakojen sistem, ki je dobro desetletje nazaj temelje odločanja v lokalni samoupravi z nekdanjih krajevnih skupnosti prenesel na občine. Po tem so ljubljanske četrti kot ožji del mestne občine, ki so sicer po številu prebivalcev kar precej večje od povprečne slovenske občine, formalno na istem kot krajevne ali vaške skupnosti z nekaj ducati prebivalcev. Čeprav sem sam nekakšen črnuški »janičar«, ki trdno zagovarjam nujno integriteto Ljubljane in menim, da mu je nekdanja razpršenost v petero občin bolj škodila kot koristila, sem vendarle hkrati prepričan, da bi morale mestne četrti tudi v zakonu o lokalni samoupravi dobiti drugačen položaj. Kar nekaj razlogov je za to.

V Ljubljani, ki je zaradi izjemne operativnosti župana in njegove ekipe v tem mandatu bistveno okrepila svoje mestne združevalne funkcije (zadnji čas, poreče vsak razumen urbanist), bi zgolj nadaljevanje metropolizacije mesta začelo ogrožati razvoj obmestnih četrti. Zoran Jankovič je začel mesto (pravilno) revitalizirati v nekakšnih koncentričnih krogih, ki se iz centra polagoma širijo navzven – kar oglejte si lokacije njegovih 22 projektov –, a preden bodo ti »razvojni« krogi zajeli mestno obrobje, utegnejo postati razlike

V novem sijaju žari Urbančeva palača, v kateri bo vsak čas odprla vrata Galerija Emporium.

Mestna hiša in Mestno gledališče ljubljansko sta opremljena z novima dvigaloma za invalide.

Črnuški mladinci so dobili nov Četrtni mladinski center Črnuče na površini 200 m².

v čisto običajnih življenjskih razmerah kar velike. Dodatna nevarnost pri tem je »izvažanje« poslovnih in industrijskih obratov na mestno obrobje, kjer bi – če tega ne bi spremljale ustrezne izboljšave infrastrukture – lahko nastale celo nekakšne siva, degradirana območja, kakršna so do neke mere danes industrijske cone na Viču, v Stegnah in tudi na Črnučah, saj njihova infrastruktura ter kultura njihovih lastnikov pogosto ni ustrezna, da bi odpravila večino slabega vpliva na okolje. Le dva na hitro navržena problema – a že zaradi teh vprašanj kaže razmišljati o večjih formalnih pristojnostih četrtnih skupnosti, ki jim je sicer mestna vodstvena ekipa posvečala kar precej pozornosti in je njihov položaj v zadnjih štirih letih v smislu medsebojnega spoštovanja in upoštevanja nedvomno utrdila.

A to je že svarilo, ki ga bodo koristno lahko porabili naši nasledniki. Delati se v svetu vsekakor da. Če imate dobre predloge in si sposoben opredeliti tudi strokovne osnove zanje, jih uprava skorajda ne more zavrniti. Mi smo se pač trudili v skladu z našimi možnostmi. Svet je pri svojem delu dajal prednost temu, da bi Črnuče kot dovolj dobro povezano območje z visoko pripadnimi krajanji, od katerih jih mnogo deluje v kulturnih, športnih, gasilskih in drugih društvih, živele čim bolj živahno družbeno življenje in da bi prebivalci del svojih družabnih in socialnih potreb kljub bližini ljubljanskega centra z najkvalitetnejšo ponudbo lahko zadovoljili tudi doma. Skratka, da živimo v kraju, ki ima svoj obraz in prepoznavnost. V tem smislu smo ustalili svoj informacijski sistem (ažurna spletna stran in izdaja glasila dvakrat letno), podpirali niz prireditev (skupek športnih in kulturnih prireditev Črnuška pomlad, kulturni festival Črnuški september), podpirali vsakovrstno delovanje domačih društev, humanitarne in čistilne akcije, skratka vse, za kar smo menili, da krepi skupno življenje in povezanost. Junija letos smo dočakali tudi odprtje novega mladinskega centra, ki v smislu kvalitete bivanja verjetno pomeni največji dosežek zadnjega mandata. Res, da gre za investicijo s strani mesta, a dobršen del izvedbe vendarle predstavlja dejstvo, ki je prepričalo tudi Urad za mladino, da se v Črnuče kot kraj, kjer so mlajši organizirani vsaj v dveh mladinskih društvih, splača investirati. Dosežek tega mandata je tudi zagotovitev projekta gradnje doma starejših občanov, ki bo zgrajen v dveh letih, obstajala pa se je tudi »tečnost« naših športnih delavcev, ki so gradnjo novega prizidka črnuške šole, v kateri bo nova telovadnica, končno le spravili v mestni proračun. Če dodamo še dejstvo, da je tudi črnuška knjižnica dobila nekaj novega prostora (pa ga bo treba še več), lahko ugotovimo, da je in bo črnuško družabno življenje v nekaj letih prišlo do pomembnih novih pridobitev.

Veliko drugega dela je bilo ob sprotih, kajpak zelo številnih zadevah, kjer prednjačita prometna in

komunalna ureditev kraja (tukaj je treba z olajšanjem reči, da je Dunajska cesta skozi Črnuče zdaj le postala mestna ulica z normalnimi pločniki in križišči), navezana na nove prostorske akte, kjer smo se znašli v kar hudem razkoraku z mestnimi urbanisti. Novi prostorski plani so na Črnučah namreč najprej začrtali obsežne gospodarske cone, ki bi četrtno dobesedno spremenile v industrijsko zaledje Ljubljane. Ustanovitev dveh civilnih iniciativ, s katerimi smo kljub včasih kar različnim stališčem našli skupen jezik, ter navsezadnje razsodnost mestnih planerjev in župana pa so na koncu privedli do dobrega kompromisa, s katerim smo vsi po malem zadovoljni ali pa nezadovoljni – kakor pač hočete. Veliko stvari je ostalo neurejenih, med njimi žal z odpadki zatrpami Jarški prod, verjetno v tem hipu največja državna sramota, saj je mesto denar za svoj delež njegove sanacije že zbralo. Posledica tega je tudi še sedanja neurejenost območja, kjer so bili nekdaj vrtički; zdajšnje stanje je packa na sicer hvalevredni odstranitvi nelegalnih objektov, zaradi katerih smo bili tudi na četrti deležni neprijaznega zmerjanja in jeze. Zdi se, da je ravno ta naloga za naslednji mandat tisto, na čemer se bo najbolj preizkušalo zaupanje četrtna skupnosti do mesta.

MLADI ZMAJI Vedrina in toplina v Četrtnem mladinskem centru Črnuče

Maja Majcen, Aleš Susman
koordinatorja ČMC Črnuče

Četrtni mladinski center Črnuče (ČMC Črnuče) se je z 18. junijem 2010 pridružil četrtnim mladinskim centrom v Zalogu, za Bežigradom in v Šiški. Vsi štirje sodijo pod okrilje javnega zavoda Mladi zmaji, centra za kakovostno preživljanje prostega časa otrok in mladih, ki ga je Mestna občina Ljubljana ustanovila konec leta 2009.

Za potrebe delovanja največjega četrtnega mladinskega centra v Ljubljani – meri kar 200 kvadratnih metrov – je bila preurejena nekdanja diskoteka Blackjack v kleti Kulturnega doma Črnuče na Dunajski 367. V centru sva zaposlena dva koordinatorja, Aleš Susman in Maja Majcen. Ciljna skupina so mladi med 12. in 18. letom, a se med obiskovalci najde tudi kak mlajši ali starejši. Center lahko med šolskim letom obiščejo od ponedeljka do petka med 14. in 19. uro, v času poletnih počitnic pa med 12. in 20. uro. Na voljo imajo tri računalnike z internetnim dostopom, televizijo, DVD-predvajalnik, radio, večnamensko dvorano,

osrednji prostor z dvema mizama, kuhinjski koticček, učni oziroma igralni koticček ter »dnevno sobo« s sedežno garnituro in šestimi žogami za sedenje. Prostori so zunaj odpiralnega časa centra za nekomercialne namene na voljo tudi neprofitnim organizacijam oz. društvom.

Delo v centru temelji na ideji o varnem prostoru, kjer lahko mladi klepetajo, se družijo, igrajo, napišejo domače naloge, izkoristijo možnost brezplačnih inštrukcij ter ponudbo aktivnosti – delavnic in izletov, za katere pokažejo zanimanje. Obisk mladostnikov je prostovoljen, vse dejavnosti, ki potekajo pod vodstvom zunanjih izvajalcev iz različnih mladinskih organizacij s področja Ljubljane in koordinatorjev, pa so brezplačne. Sledovi prve, grafičarske, delavnice so vidni že od daleč na vhodnem delu centra, poleg nje pa so si mladi obiskovalci znanje nabirali še na fotografski in umetniški delavnici ter delavnici oblikovanja modnih dodatkov. Za krajšanje počitniških dni smo organizirali tudi tedenske izlete, v sklopu katerih smo obiskali pustolovski park v Mariboru, se zabavali v Gardalandu, kopali v termah Čatež, hodili po vrvi ob reki Nadiži, plezali po naravnih stenah na Gorenjskem, obiskali Bled z vlakom, pa še bi lahko naštevali. Nemalo udeležencev sta imela tudi večdnevna tabora v Savudriji in v Bohinjski beli, tisti, ki so raje ostali v Ljubljani, pa so se lahko udeleževali brezplačnega kopanja v bazenu Kodeljevo.

Da so mladi center v dobrih treh mesecih delovanja že »vzeli za svojega«, dokazuje reden obisk v povprečju okoli 30 do 40 mladostnikov na dan. Ne udeležujejo se le delavnic, ampak prihajajo v center predvsem zaradi druženja. Med njimi se spletajo nova prijateljstva, ki jih na izletih in taborih razširijo tudi s poznanstvi obiskovalcev iz drugi četrtnih mladinskih centrov. Nemalokrat v osrednjem prostoru centra ob družabnih igrah steče beseda o stvareh, ki tarejo in zanimajo mlade, starejši pa tako radi pozabljajo nanje. Pomemben element dela z mladimi je zato vseživljenjsko učenje, pridobivanje novih izkušenj in nasvetov, osebnostna rast in nudenje različnih pogledov na svet in življenje. Veseli nas, da se naši obiskovalci že tudi sami angažirajo, saj je ena od rednih obiskovalk sama predlagala in izvedla delavnico izdelovanja torb iz ostankov blaga, ki so ga prispevali prebivalci iz okolice.

ČMC Črnuče zgledno sodeluje z lokalno skupnostjo, kjer delujejo različna društva in organizacije, Četrtna skupnost Črnuče, OŠ Maksa Pečarja in drugi. V prihodnje si želimo povečati mednarodno sodelovanje na področju mladinskih izmenjav in taborov ter omogočiti mladim aktivno sodelovanje v družbi prek različnih medijev – internetnega radia, časopisa in spletne strani. Pri tem pa bomo kot vedno skušali ohraniti vedrino in toplino, ki že večjeta iz naših prostorov in se širita med mladimi v Črnučah.

Četrtni razgledi

Takole so svoj dan četrtna skupnosti praznovali v ČS Polje.

Kulturna prireditev Mestnega društva gluhih in naglušnih 25. septembra.

Letošnji humanitarni tek Evropa Donna je kljub dežju privabil veliko udeležencev.

ČS Vič

Ponosen sem na pridobitve v tem mandatu

Danilo Šarić, predsednik Sveta ČS Vič

Na letošnjih volitvah bom ponovno kandidiral za Svet Četrtna skupnosti Vič, in sicer na Listi Zorana Jankovića. Menim, da sem s svojim delom in izkušnjami, ki sem jih pridobil v preteklih dveh mandatih, dobro seznanjen s problematiko na terenu. Te izkušnje bi z veseljem uporabil tudi v naslednjem mandatu, saj je ostalo še kar nekaj nerešenih zadev, ki bi jih bilo potrebno urediti. V Četrtni skupnosti Vič se zavedamo pomena varovanja okolja, zato vsako leto organiziramo akcijo čiščenja Barja. V te naše tradicionalne akcije nam je uspelo vključiti večje število občanov in z njihovim zgledom so se tudi ostali začeli obnašati z večjim zavedanjem, kako je čista narava pomembna za naše življenje.

Za rekreacijo naših občanov že tradicionalno sodelujemo z Osnovno šolo Vič pri organizaciji Viških žabjih tekov, katerih pobudniki smo bili prav mi. Vesel sem, da se je ta akcija lepo uveljavila in se je udeležuje vedno več rekreativnih tekačev. Na Osnovni šoli Bičevje organiziramo šahovsko simultanko s priznanim šahovskim vele mojstrom in tako bo tudi letos v mesecu novembru. Občane vabimo, da se je udeležijo v čim večjem številu. Kot predsednik Sveta Četrtna skupnosti Vič sem ponosen na pridobitve, ki smo jih uspeli uresničiti v tem mandatu in bi zato na prvem mestu poudaril podaljšanje proge mestnega potniškega prometa št. 6. Skupaj z izgradnjo avtobusnih postajališč smo uresničili večletna prizadevanja občanov Kozarij za avtobusno povezavo z mestnim jedrom. V letošnjem letu pa smo zagotovili avtobusni prevoz občanom jugozahodnega dela četrtna skupnosti z uvedbo proge 1D. Za zagotovitev večje pretočnosti prometa in za ureditev mirujočega prometa smo skupaj z mestno upravo uvedli sistem enosmernih ulic na območju Mirja. Po večletnih prizadevanjih je bila končno asfaltirana Ramovševa ulica. Obnovljen in razširjen je bil Zdravstveni dom Vič.

Veliko je še potreb, za katere se bomo trudili, da jih bomo postopoma skupaj z mestno upravo. Naj navedem samo najpomembnejše: ● postavitev manjkajočih avtobusnih postajališč proge 1D, ● izgradnja sekundarne kanalizacije na območju

Majlonda, dela Tiranove in Ulice Jožeta Japlja, Žeje, Žulova vas in naselja ob Cesti v Gorice (Črni log), ● ureditev kopaljšča Kolezija, ● ureditev povezave Koprsko ulice z južno obvoznico in Tržaško cesto, ● ureditev Ceste dveh cesarjev z izgradnjo obojestranskih hodnikov za pešce na območju med hišnimi številkami 392 do 399, ● ureditev Vrhovnikove ulice z izgradnjo obojestranskega hodnika za pešce, ● ureditev križišča z izgradnjo dveh krožišč v križiščih Tbilisijske in Jamove ter Tbilisijske in Tomažičeve, ● ureditev parkirišč ob Lepem potu med Jamovo cesto in Finžgarjevo ulico, ● povečanje parkirnih površin na obstoječem parkirišču pod Dolгим mostom (P&R), ● postavitev javne razsvetljave do naselja ob Cesti v Gorice (Črni log) in na Ribičičevi ulici, ● izgradnja otroškega igrišča na območju Ramovševe ulice in pri objektih na Cesti v Gorice od št. 23 do 29, ● postavitev semaforja v križišču Ceste na Ključ s Tržaško cesto in ● ureditev semaforiziranega križišča Tržaška cesta - Ribičičeva ulica - Dolgi most - Ulica Ivana Roba, ● ureditev prehoda čez železniško progo na koncu Ceste v Zgornji log.

Vsako leto v mesecu juniju organiziramo na športnem parku Svoboda športno zabavno prireditev *Viški dan sosedov*. Na prireditvi na prostem se odvija balinanje, igranje tenisa, malega nogometa, igranje ragbija. Na glasbenem spektaklu MetalWitch igrajo uveljavljene in malo manj uveljavljene slovenske rock skupine. Prireditev je že tradicionalna, vstop je prost in vsako leto se te prireditve udeleži več občanov. Naša velika želja je, da bi Ljubljansko barje približali občanom Ljubljane in turistom, zato v prihodnosti načrtujemo izgradnjo Luke Barje s pripadajočo infrastrukturo, poleg katere bi bil botanični park s sprehajalnimi stezami za pešce in kolesarje. Ideja je tudi, da bi uredili kolesarsko stezo in stezo za pešce ob celotni Ljubljani, pri čemer bi sicer potrebovali pomoč sosednjih občin in soglasje države. V okviru Barje Natura 2000 bi radi imeli športno dvorano.

ČS Jarše

Ob Šmartinskem parku še vrsta pridobitev in akcij

Edo Povhe, predsednik Sveta ČS Jarše MOL

Četrtna skupnost Jarše ima svoj organ, to je svet četrtna skupnosti, kjer je 15 svetnikov, ki svoje delo

opravljajo nepoklicno in prostovoljno. ČS Jarše deluje v okviru svojih nalog, ki so v skladu s Statutom Mestne občine Ljubljana. Prizadeva si, da bi bilo okolje in življenje naših občanov čim bolj kakovostno, zato sodeluje z občani, organi MOL, mestno upravo, drugimi četrtnimi skupnostmi in ustanovami. Pomembna naloga je sodelovanje in stik z občani, da jim prisluzne in pomaga reševati probleme, ki jih zaznajo v svojem okolju in potem usklajuje reševanje njihovih problemov, opozarja na nepravilnosti ter posreduje predloge in pripombe pristojnim službam. Vsako pomlad in jesen ČS Jarše na svojem območju izvede programe čiščenja in urejanja okolja na javnih zelenicah, parkiriščih in otroških igriščih, vsako pomlad sodeluje v akciji *Za lepšo Ljubljano*, sodelovala pa je tudi pri letošnji zelo dobro obiskani vsesplošni čistilni akciji *Očistimo Slovenijo v enem dnevu*.

ČS Jarše ima v letnih finančnih načrtih določena sredstva, ki jih lahko porabi za izvajanje manjših del, ki se nanašajo na ureditev in vzdrževanje objektov javne komunalne infrastrukture in se izvedejo prek pristojnih organov mestne uprave. Tako je ČS Jarše v tem mandatnem obdobju izvedla naslednje naloge: popravila pešpot med otroškim igriščem in Zdravstvenim domom Jarše; asfaltirala pešpot na zelenici med Clevelandsko ulico 15 in 17; sanirala asfaltno dovozno pot ob športnem igrišču in uredila odtok meteorne vode na Rožičevi ulici; sanirala poškodovane asfaltno površine na Rožičevi ulici proti vrtcu, na cestišču pri Kvedrovi cesti 32 in na osrednjem parkirišču Ulice Hermana Potočnika; popravila pešpot v bližini Vrtca Kekec; postavila prometni znak za območje kratkotrajnega parkiranja pri Vrtcu Zelena jama z označbo 3 parkirnih mest; v neposredni bližini Vrtca Kekec odstranila 4 razbita cvetlična korita in na tem območju ob potkah namestila 65 količkov; popravila poškodovano stopnišče in uredila pripadajočo pešpot pri otroškem igrišču Clevelandska ulica 43-49; porušila več zapuščenih betonskih zidov, temeljev za klopc in zapuščeno balinišče na osrednji zelenici med Clevelandsko ulico in Ulico Hermana Potočnika ter območje vzpostavila v zelene površine in na tem delu javne zelenice ob intervencijski poti postavila 27 količkov.

Vsako leto ČS Jarše sodeluje z društvi in drugimi ustanovami pri izvedbi programov in projektov, kot so: *Praznik Vrtca Jarše*, *Jarška pomlad*, *Zelenojamski preporod*, *etnološke delavnice ob dnevu mrtvih Vsesveti v ČS Jarše* in *srečanje starejših nad 80 let v DU Nove Jarše*. S temi

Podžupan Aleš Čerin je odprl razstavo Društva invalidov Bežigrad v Informacijski pisarni na Mačkovi.

Podžupan Jani Moderndorfer se je udeležil prvega polnjenja električnega vozila Tesla Roadstar na polnilnem stebričku.

23. septembra so Romi v Ljubljani odprli svoj informacijski center.

dogodki in sodelovanjem je ČS Jarše navzoča na vseh delih svojega območja, kajti te prireditve in dogodki se odvijajo v Novih Jaršah, v Zeleni jami, na osnovnih šolah, v vrtcih, zavodih, društvih itd. in so namenjene tako najmlajšim otrokom, šoloobveznim učencem, mladincem ter vsem občanom, vključno z najstarejšimi krajinami.

ČS Jarše je sodelovala tudi pri izvedbi številnih manjših nalog in večjih projektov, kot so: ureditev Šmartinskega parka pri Žalah, veliko angažiranja in strokovnega sodelovanja je bilo potrebno vložiti za ureditev parka v Zeleni jami, potekala je predstavitev projekta za ureditev steze za kolesarje, pešce in kmetijske stroje ob Šmartinski cesti od Novih Jarše do naselja Šmartno, potekajo pa še dogovori z lastniki v zvezi z odkupi zemljišč (gradnjo DDC predvideva naslednje leto), postopni intenzivni gradnji poslovno-stanovanjskih objektov na območju Zelene jame. ČS Jarše je bila tudi pobudnica, da je mestna uprava ob dotrajanem vrtcu Jarše, enoti Kekec, zgradila prizidek k vrtcu.

ČS Jarše je največja tranzitna četrtna skupnost v Ljubljani, ki ima največje nakupovalno-zabaviščno središče BTC, malo mesto v mestu. Dnevno je tukaj velik pretok prometa in ljudi, kar je povezano z nekaterimi težavami, kot so onesnažen zrak in okolje, cestni zastoji zaradi gostega prometa ob konicah in večjih praznikih, zasedena so tudi parkirišča v naselju, polno je zapuščenih nakupovalnih vozičkov po cestah, parkiriščih, zelenicah in vsepovsod v naselju itd. ČS Jarše je glede tega veliko energije vložila v reševanje okoljske problematike in redno sodelovala s policisti v zvezi s prometnimi in varnostnimi razmerami.

Kljub prizadevanjem svetnikov četrtna skupnosti je ostalo še veliko črnih odlagalščic nelegalno deponiranega gradbenega in drugega materiala ob reki Savi. ČS Jarše se še vedno sooča s problematiko, povezano z ureditvijo grajenega javnega dobra, torej razmejitvijo zemljišč med javnim dobrim in funkcionalnim zemljiščem, ki je bila zapisana kot prednostna naloga za preteklo mandatno obdobje. Z rešitvijo te naloge bi uredili veliko nejasnosti in rešili probleme, povezane z vzdrževanjem zelenic, parkirišč itd. Dokončno bo potrebno rešiti tudi problem sanacije in prenehanja obratovanja separacije in gramoznice v Obrijah.

Za reševanje vseh naštetih in drugih pomembnih zadev, da bi bilo življenje naših občanov kakovostno in čim boljše, ni šlo brez dobrega sodelovanja tako z županom kot z mestnim svetom in mestno upravo.

ČS Moste

Izpeljali smo ogromno nalog

Pogovor s predsednico Stanko Ferenčak Marin

Boste ponovno kandidirali za delovanje v četrtnem svetu Moste?

V Mostah »predsedujem« že od nastanka četrtni v MOL, od 2001. leta, za menoj so torej trije mandati. Moram priznati, da sem kar dolgo časa premišljevala, ali naj kandidiram za četrtega. Pa so me ljudje ustavljali, klicali domov in v pisarno ČS Moste, ali je res mogoče, da ne bom šla v »bitko« za četrtni mandat. Vsem se zahvaljujem za skrb in sporočam, da bom kandidirala na Listi Zorana Jankovića tako za Četrtno skupnost Moste kot za članico Mestnega sveta MOL.

Na katere pridobitve v tem mandatu ste najbolj ponosni?

V Mostah smo izpeljali ogromno nalog, če bi jih naštel, bi potrebovali vse strani v glasilu. Ogromno nalog pravim zato, ker nimajo četrtna skupnosti v Ljubljani skorajda nobenih pristojnosti, zato smo morali biti nadvse prodorni, vztrajni, trmasti, vendar ves čas tudi skrajno objektivni in enaki, pošteni do vseh. Politiko in politične zdrahe smo v Svetu ČS Moste strogo puščali pred vrati, člani so delovali enotno, tovariško, mnogi pravijo, da smo se do četrtni obnašali kot do svoje družine. Naše seje (bodisi na sedežu ČS, še raje pa na terenu, na kraju problema samega) so v povprečju trajale kako minuto več kot dve uri, ampak smo domov odhajali tudi ob 23. uri, saj smo se pomenkovali, družili v prijetnem in prijateljskem vzdušju. Naj se ne razhajamo slabe volje ali skregani, naj nas ne boli glava – to vzdušje sem si želela ustvariti in imeti skozi vse tri mandate. Ni bila samo moja zasluga – tesno ob rami so mi stale sočlanice in sočlani Sveta (Jožica Virant, Ivan drugi, kolikor jim je to dopuščal čas) in v močno oporo so mi bile uslužbenke Službe za lokalno samoupravo MOL (Gogala, Čušin Marčenko, Šimac, Sinčič). Brez te podpore in opore nam sploh ne bi uspelo

- postaviti fitnes naprav ob sprehajalni poti ob Ljubljani (Brodarjev trg Nove Fužine),
- obnoviti »Pleteninskega« in mostu na Hradeckega cesti (Kodeljevo),
- pridobiti novih parkirnih mest (na Rusjanovem trgu, na Povšetovi ob vrtcu, severni del Kodeljevega),
- z asfaltno prevleko makadama omogočiti lažji dostop uporabnikom z težjimi gibalnimi sposobnostmi do VDC Tončka Hočevar

(na Pokopališki 11-13), • preprečevati pregrevanja soseske (pred DSO Fužine in na Rusjanovem trgu) s posaditvijo 32 dreves javor-maklen, • postaviti varovalne ograje na otroškem igrišču v Parku Kodeljevo (ob dolenski progi in ob brežini Ljubljance pri OŠ Martina Krpana), • obnovljena je bila Pošta Moste, • pešci pa so bolj varni zaradi novega dvignjenega prehoda čez križišče Pugljeva-Povšetova in še mnogo, mnogo drugih pridobitev.

Kaj pa načrti za prihodnji mandat?

V mandatu 2010-2014 si želim, da bi bile v ČS Moste vse poti v šolo splošno in prometno varne, da staršem ne bi bilo potrebno vseh pristojnih rotiti, naj storijo vse, da bi se njihov otrok iz šole (vrtca ali drugih dejavnosti) vrnil domov živ in zdrav. Skrb za najmlajše krajanke bo v Mostah morala ostati prva naloga, predvsem v okolici OŠ Martina Krpana, kjer prometno urejenega dostopa do šole sploh ni (dostavna, komunalna in druga vozila vozijo kar po sprehajalno-interventni poti), predvsem pa tudi v okolju Pod ježami, kjer jim zdravje in življenje ovirata dejavnost in težji tovorni promet zaradi zbiralnice in predelovalnice odpadkov. Za ureditev obojega smo kot četrtna skupnost uredili pogoje v strateškem in izvedbenem prostorskem načrtu MOL, zato ima odlaganje sprejema oz. veljavnosti obeh dokumentov za okolje ČS Moste zelo slabe posledice. Skušala pa bom nadaljevati prizadevanja, da bo Svet ČS Moste skupaj s Policijsko postajo Moste in drugimi pristojnimi izvajal akcije in napotke o splošni varnosti občanov, ki bodo namenjeni starejšim in upokojenim občanom, ter obveščanje o splošni in prometni varnosti, varnih poteh v šolo (namenjena bodo predvsem osnovnošolcem), da se bo pridružil prizadevanjem za izboljšanje družbenih dejavnosti, dosegljivih vsem slojem njenega prebivalstva, predvsem tistim dejavnostim, ki prinašajo kvalitetno preživljanje prostega časa in prebivanja na splošno. Za krepitev medsosedskih odnosov bo svet še naprej organiziral *Evropski dan sosedov, Sosed sosedu – clovek*, novoletno prireditev z naslovom *Velikanček*, ki jo bo obiskal tudi Dedek Mrz. Predvsem bo zagotovljeno sodelovanje z najstarejšimi občani ter najmlajšimi in odraščajočimi (sodelovanje s Svetom stanovalcev DSO Fužine in z društvi upokojencev ter podobnimi skupinami, s Svetovalnico Fužine in drugimi programi Centra za socialno delo Ljubljana Moste Polje, TE TOL Moste, številnimi drugimi), da se uredi semaforizirano križišče Moškričeva/Kajuhova, da se zgradi podzemni garaži pod Tržnico Moste in na Preglovmem trgu na Novih Fužinah, da se prepreči vožnja in parkiranje na intervencijskih poteh v naselju Nove Fužine in še kaj.

Ljubljana je bogatejša za nekaj tisoč stanovanj ali kako smo dograjevali mestna tkiva - II. del

Emi Vega

Fotografije: Emi Vega

Celovski dvori v Šiški s 419 neprofitnimi najemnimi stanovanji JSS MOL.

Po različnih ocenah v prestolnici še vedno manjka 40.000 ali celo 60.000 stanovanj. To se med drugim kaže tudi v tem, da se je do lani v Ljubljani število prebivalcev zmanjševalo, saj so očitno stanovanja iskali v okolici Ljubljane. V času prvega mandata župana Zorana Jankovića je med 7500 občani, ki so se pri njem oglasili na mesečnem torkovem dnevnu odprtih vrat, prevladovala stanovanjska stiska, na pomanjkanje kaže čez 2500 prijav na razpis JSS MOL za 419 stanovanj. Po drugi strani pa je župan pred štirimi leti napovedal, da bo cena stanovanj v Ljubljani padla na 2000 evrov, kar se je dejansko zgodilo, hkrati pa letos dodal, da bo nepremičninski trg, ki trenutno stoji, oživel, ko bodo investitorji cene spustili na realno raven 1500 ali 1600 evrov za kvadratni meter. Po njegovi oceni investitor vsako leto zgubi 7 odstotkov vrednosti, če stanovanje ohranja na visoki ceni, a ga ne proda. Hkrati je tudi povedal, da občina nima mehanizma, da bi ljudje prodali prazna stanovanja, a utegne to spremeniti nov način obdavčevanja nepremičnin. V zadnjem štiriletnem obdobju je Ljubljana bogatejša za najmanj 3822 novih stanovanj, medtem ko je mestni svet sprejel prostorske načrte za okoli 7200 stanovanjskih novogradenj. - Skupaj s štirimi stanovanjskimi novogradnjami arhitekta Dušana Kajzerja, prikazanih v prejšnji številki glasila, tokrat glavnino stanovanjskih gradenj osvetljuje s stališča kvalitete v razmerju do prostora, v odnosu do mesta, ki ga dograjujejo, do Ljubljane, kakršno imamo radi.

Celovski dvori

Končno vselitev v Celovške dvore

Jožka Hegler, u.d.i.a.,
direktorica JSS MOL

Mestna občina Ljubljana in Javni stanovanjski sklad MOL sta kljub nekooperativnosti prodajalca Vegrada AM d.o.o. in glavnega izvajalca Vegrada d.d. omogočila priključitev stanovanj na elektriko ter kableske sisteme, delovanje dvigal in druge bistvene pogoje za uporabo stanovanj. Tako je Sklad stanovanja lahko prevzel in prva že oddal v najem upravičencem iz 12. in 13. javnega razpisa. Na 12. javnem razpisu je bilo za dodelitve stanovanj upravičenih 294 prosilcev in prosilk, na 13. javnem razpisu pa 358. Ker je bilo pred vselitvijo v Celovške dvore na osnovi teh dveh razpisov dodeljenih že 314, jih bo v tem naselju dobilo svoj dom še preostalih 370. Druga stanovanja bodo namenjena za zamenjave stanovanj. Mnogim najemnikom so se razmere spremenile in bodisi potrebujejo zaradi spremembe družinskih članov po površini drugačno stanovanje (praviloma večje), bodisi zaradi zdravstvenih razlogov po legi (npr. pritlično, z dvigalom) primernejše stanovanje. Upravičencev do zamenjave je 226 in žal nekateri čakajo nanjo tudi več let. V zadnjem mandatu pa je JSS MOL rešil skoraj 2000 stanovanjskih vprašanj, bodisi z dodelitvijo neprofitnih stanovanj (1342), oskrbovanih stanovanj (61), bivalnih enot za socialno ogrožene (187), nadomestnih stanovanj (39), nadomestnih bivalnih enot (22), bivalnih ateljejev (6) stanovanjskih skupin po številu oseb (40), službenih stanovanj (4) ali zamenjav (261).

Poleg količine je pohvalna tudi pestrost stanovanjske oskrbe. Pretežni delež (skoraj 1000 stanovanj brez Celovških dvorov) je bil namenjen običajnemu neprofitnemu najemu, kjer imajo prednost mladi, mlade družine še posebej tiste z večjim številom otrok. V letu 2005 smo dodelili bivalne ateljeje za mlade vizualne umetnike, v letu 2009 smo začeli z dodeljevanjem oskrbovanih stanovanj. Prav tako smo z dodeljevanjem stanovanj za stanovanjske skupine skrbeli za ljudi s posebnimi potrebami. Odprto brezdomstvo preprečujemo z dodeljevanjem bivalnih enot, vendar žal tudi tu potrebe bistveno presegaajo zmoglosti.

Z 821 stanovanji, od tega je 419 neprofitnih najemnih stanovanj v lasti JSS MOL, so Celovski dvori največji stanovanjski podvig v zadnjem štiriletnem obdobju. Z intenzivno izrabo področja opuščanih poslopij Avtomontaže med obvoznim obročem ter Celovško in Goriško ta stanovanjski kompleks sledi sprejeti zamisli o zgoščanju, o razvoju mesta navznoter. Sklop dveh zaporednih gradbenih form v obliki E namenja dvonivojsko zastekljeno pritličje poslovnim prostorom. Nad kompaktno štirietazno nadgradnjo rastejo terasne lamele proti severozahodu; in proti občirni zeleni cezuri nasproti cestnemu obroču. Parkirne površine so pod terenom. Izkop na jugovzhodni strani kompleksa napoveduje še poslovni stolp, ki bo monumentalno strukturo zemeljskih barv nadgradil s presevajajočo višino. Kompleks je zgradilo podjetje Vegrad, projektirali so ga v hišnem biroju.

Stanovanjsko naselje Atrium v Mostah.

Znotraj območja opuščenih proizvodnj med Šmartinko, Železnico in BTC-jem, ki bo v celoti nanovo zaživelo po načrtih arhitektov Hosoya-Schaefer, sta ob Šmartinki že dva zaključena stanovanjska kompleksa. Sosesko Atrium za križiščem Šmartinke in Kajuhove gradi lamela ob cesti in šest zalednih stolpičev. Lamela, ki s sedmimi nadstropji nad dvonivojskim parterjem že ustvarja del nove ulične podobe Šmartinke, bo z dvanajstimi lokali prispevala tudi k oživitvi območja. 175 stanovanj velikosti od 24 do 120 m² je dostopno prek treh jeder. V stolpičih je po 19 stanovanj, površine se gibljejo med 41 in 120 m². Avtomobilom sta namenjeni dve kletni etaži. Proste površine bodo kljub temu maksimalno zazelenjene. Kompleks s skupno 289 stanovanji so projektirali v biroju Arhitektonika, gradi pa ga podjetje Gradis. Vseljiv bo še letos.

Viška sončava, II. in III. faza.

Viško sončavo v trikotniku med Viško cesto in železnico tvorijo tri dvojne lamele in dva robna stolpiča. Domiselna zasnova osrednjih stavbnih oblik, ki – razprte ob skupnem komunikacijskem jedru – zagotavljajo več zračnosti in boljše osonečenje, sledi prostorskim danostim, kot tudi zahtevanemu izkoristku prostora. Tako se tudi terase iz petega nadstropja spuščajo proti jugu, proti severu pa celota gradi kompaktno ulično fasado. Parkirne površine so v eni polkletni etaži, proste površine pa so intenzivno zazelenjene. V sklopu zelenic je tudi otroško igrišče. Potoček, ki prvo fazo – jugozahodni stolpič, ločuje od naslednjih, je zavarovan in obsajen z živico. Od skupno 230 neprofitnih stanovanj je bilo v letih 2008 in 2009 izvedenih 218 enot. Avtorja zasnove in arhitekture sta Dušan Kajzer in Rikardo Tomšič.

Savski breg v Črnučah.

V zahodnem robu Črnuč je zgrajen zaključen kompleks petih razprtih stanovanjskih zgradb, ki se od šestega oziroma petega nadstropja nad pritličjem v terasah spuščajo proti reki. Dovoz v sosesko in na obsežno parkirišče, urejeno v koridorju dveh daljnovodov, je z ulice Koroškega bataljona. Spodaj so tudi podzemne garaže. Čeprav bližina daljnovodov bivalni kvaliteti nikakor ni v prid, pa je nesporna odlika lokacije zelena rečna terasa na zahodni strani, pa obrečna živica iz visokega drevja ter reka sama. Po podatkih je vseh stanovanj 149.

Stanovanjska soseska Pilon v Podutiku.

Prislonjena h gozdnatemu hribu, natančneje v usek ali opuščen kamnolom, kompozicija dveh stavbnih struktur, členjenih v dve lameli s skupnim komunikacijskim jedrom, deluje monumetalno. Pa tudi nadstandardno. Arhitekturna posebnost so enotno zastekljene lože tako v pritličju kot v gornjih štirih nadstropjih, kar zvišuje kvaliteto skupnih zelenih površin. Večja med 144 stanovanji so v dveh terasnih etažah, organizirana so v dupleksih. Parkirne površine z izjemo parkirnega žepa za obiskovalce so v kletnih etažah. Okolica je urejena zgledno. Zelenice segajo neposredno do zgradb in se zaključijo z drevoredi brez. Znotraj sta tudi dve otroški igrišči. Prehodi so tlakovani. Brežina ob dovozu v garaže je obsajena z grmovnicami. Ob vzporednem dostopu je rekonstruirana apnenica – kulturni spomenik iz leta 1895.

Šmartinska 58; vogal Pokopališke.

Drugi stanovanjski kompleks znotraj območja med Šmartinko, železnico in BTC, ki se bo postopoma presnavljal, je zgrajen v križišču Šmartinske in Pokopališke ulice. Karejsko zasnovo zastavita sedemnadstropna lamela ob Šmartinski cesti ter pripojena severovzhodna petnadstropna lamela, zadrži pa jo južni vogalni stolpič. Garaže so pod terenom. Notranje dvorišče je intenzivno zazelenjeno, zasadi grmovnic so v terasah. Tako kot arhitektura zgradb prispeva k izoblikovanosti uličnih fasad pa tudi oživitvi območja, tako novi park čez cesto kompleksu prispeva dodano vrednost. Soseska s skupno 126 neprofitnimi stanovanji, ki sta jo projektirala Dušan Kajzer in Rikardo Tomšič, je bila predana stanovalcem 14. julija 2009.

Za lamelo poslovnih stavb, ki markantno označijo stičišče Dunajske in cestnega obroča, nove stanovanjske soseske nizkih gabaritov še ni opaziti, pokaže se z Dunajske ceste. Da gre za luksuzna stanovanja, je mogoče sklepati že po izvedbi fasad. Brezhibne kompozicije odlikuje peskani kamen, les, steklo in kovina; iz perforirane dvojne aluminijevе pločevine z izbranim vzorcem so izdelana polkna. Celoten kompleks je podkleten, uvoz v garaže je tako s Stoženske ulice kot s cestnega obroča. Proste površine bodo med tlakovanimi prehodi bogato ozelenjene. Ob zgradbah so predvidene zelenice z grmovnicami, po obodu in nasproti poslovni lameli pa zelenice z drevoredi. Vila blokov je sedem, v vsakem je 12 do 15 stanovanj. Izjemno zračen kompleks s skupno 104 stanovanji je projektiral Rafael Draksler.

Dunajski kristali v Stožicah.

Za avtocestnim obročem je ob izteku Ledarske ulice zrastle novo stanovanjsko naselje, ki ga sestavlja osem stolpičev s pritličjem ter tremi nadstropji; zgornje je terasno. V prostor se zapiše kot točkasti zaključek vrst koseških blokov. Soseska z velikimi atriji in skrbno zazelenjenimi skupnimi površinami ter drevesnimi zasaditvami deluje zračno in zgladno. Protihrupni zid ob napajalni cesti, s katere se uvaža v dve podzemni garaži, je obsajen s plezalkami; hrupa ni čutiti. Izvedba fasad ob izoblikovanosti obeta gradbeni nadstandard. Stanovanja so dvosobna in večja. Površine se gibljejo med 40 in 160 m². Vseh je 99, prodanih pa že dve tretjini.

Ledarska ulica v Kosezah.

Dveh velikih napovedanih stanovanjskih sosesk še ni mogoče pridati skupnemu izkupičku. Tako gradnja 411 stanovanj SSRS na Brdu kot gradnja 183 stanovanj JSS MOL v Polju namreč zamuja. Začelo pa se je vendarle. Na Brdu so že globoki izkopi. In lahko napovemo, kar izvajalec, Gradbeno podjetje GPG, predvideva. Gradnja bo etapna. Prva tretjina stanovanj bo zgrajena v septembru 2011, drugi dve pa v januarju 2012. Pod različne faze podpisani arhitekti - Bevk Perovič in Dekleva Gregorčič arhitekti, pa Aleš Žnidaršič in drugi, obetajo kvalitetno arhitekturo. Na Polju je gradnja v polnem teku. Predvidoma bo novih šest stolpičev, ki so tudi tokrat delo skupine Bevk Perovič arhitekti, zgrajenih v začetku naslednjega poletja, in to vključno z zunanjimi ureditvami.

Stanovanjski soseski Brdo in Polje.

Četudi je stolp med gradnjo vznemirjal številne duhove, je prav priznati, kar je res: res monumentalno dograjuje zahodni rob in hkrati izoblikuje jugozahodna vrata v Župančičevo jamo. Ob tem pa tudi zameji nadartikuliranost stavbnih pročelij naselja navznoter. V rdeči lameli je visoko pritličje namenjeno poslovnim prostorom, dve nadstropji pa stanovanjem z ložami. V stolpu bo poslovno dvonivojsko pritličje, stanovanja velikost od 30 do 122 m² pa so zgrajena v 14 nadstropjih. Večjim pritičejo južne terase. V treh kletnih etažah je 184 parkirnih mest in garažnih boksov. Stanovanj je v seštevku 100, lokalov pa 8. Okolica je zgladno urejena. Dodana vrednost je čudovito preurejen Severni park na zahodni strani Železne ceste, pa tudi dograjen podhod v mestno središče.

Zupančičeva jama, poslovno-stanovanjski sklop R5.

Z drugo fazo soseska Savski kamen dograjuje Savsko naselje tako v talnem vzorcu kot v merilu. Tu kvaliteto bivanja dvigujejo podzemne garaže, hkrati pa jo tudi zmanjšujejo. Poselitveni vzorec z druge strani Ulice Luize Pesjakove namreč soustvarjajo visoka drevesa v zelenicah med bloki. In prav na račun podzemnih garaž ta kvaliteta umanjka. Vendarle je ureditvi okolice dveh petnadstropnih blokov nad pritličjem s skupno 96 stanovanji posvečena znatna skrb. Soseska tudi deluje dovolj zračno. Stanovanja se proti jugu odpirajo s prostornimi ložami, proti severu pa zgradbi delujeta ploskovito ter harmonično v rastru polnega in praznega.

Savsko naselje, Savski kamen II.

Njogošev kvart na Taboru.

Njogošev kvart znotraj območja, ki ga po obodu pretežno izoblikujejo vile, v resnici dograjuje le polovico kvartne forme. Prej ekstenzivno izrabljena notranost kareja se z živahno izoblikovano novogradnjo presnovi v intenzivnih 96 stanovanj. Kar je dobro. Zahodna lamela se s sedmimi nadstropji nad pritličjem naslanja na stavbno tkivo višjih gabaritov. Zaledni atriji so pičli. Skupne zelenice tudi. Ploščad je delno betonska, delno tlakovana. Južna lamela, ki se začneja z Njogoševse, se nad skupno bazo razčleni v dva stolpiča s štirimi oziroma petimi nadstropji nad pritličjem. Uvoz v tri podzemne garažne etaže je z Njogoševse, prav tako urgentni dovoz na ploščad, kar izoblikovanosti ulične fasade ne pridaja sofisticiranosti. Stanovanja velikosti od 35 do 152 m² so pri Imosu že naprodaj.

Vila Urbana na Poljanskem nasipu.

Karejsko zasnovana zgradba med Poljanskim nasipom, Barvarsko stezo in Kapiteljsko ulico z vseh strani dopolnjuje obstoječe karejsko poselitveno tkivo. Sama po sebi zgradi ves raztežaj Barvarske ulice na vzhodni strani, z znatnim površinami, namenjenimi poslovnim prostorom, pa, situiranosti primerno, obogati javni program. Arhitektura zgradbe, vključno z 78 nadstandardnimi stanovanji velikosti 52 m² in več eminentni mestni lokaciji ob reki dodaja odličnost. V treh kletnih etažah je še 270 parkirnih mest. Vila urbana je delo arhitekta Borisa Podrečce.

Draveljski vrtovi.

Na severni strani obvoznice ter med Regentovo cesto in južnim krakom Sojerjeve ulice se z dvema večjima stanovanjskima sklopoma krepi skromno jedro starih Dravelj ob pošti. Poleg dveh poslovnih prostorov bo v novem kompleksu na voljo 78 stanovanj po zmerni ceni. Velikosti se gibljejo med 31 in 114 m². Severozahodni del – Hortenzija s 34 stanovanji bo predvidoma zaključen v letošnji jeseni, jugovzhodni del – Azeleja z 41 stanovanji pa spomladi prihodnje leto. Parkirne površine so pod nivojem terena. Po grafičnem gradivu sodeč, bo obod nove draveljske soseske tudi zazelenjen z visokoraslom drevjem.

Center starejših Trnovo.

Novi Dom upokoencev poleg 150 postelj v zalednem delu ponuja še 60 oskrbovanih stanovanj za starejše. Zasnova uspešno dograjuje Trnovski center tako v merilu kot v strukturnih členih. Vzhodna, stanovanjska lamela, ki je za široko zelenico z mladim drevoredom umaknjena od ceste, z arhitekturno izoblikovanostjo učinkovito gradi fasado vpadnice. Posebna kvaliteta, ki celoti pritiče, je nov park z lesenimi skulpturami ob obstoječem parku visokih dreves. Bistvena dodana vrednost stanovanj pa je seveda možnost uporabe celotnega paketa storitev, ki jih dom nudi. Oskrbovana stanovanja so v štirih nadstropjih nad pritličjem. Pritičejo jim večje in manjše lože, v četrta etaži pa tudi odprte terase. Parkirna mesta so zagotovljena v kletni etaži z zalednim dovozom.

Tacenske brzice.

Dva nova stanovanjska bloka, ki v skladnem arhitekturnem jeziku dograjujeta širšo stanovanjsko sosesko, sta ime dobila po odlični lokaciji. Situira sta ob robu soseske in ob lokalni cesti, vzdolž katere se v bregu bohota živica. Izoblikovana v koleno, oba bloka zasledujeta kar najugodnejše osonečenje in hkrati izoblikujeta pretežno zatravljeno zaledno dvorišče. Vzdolž dvorišča je razmeroma širok pas zelenice z otroškimi igrali. Sklop teh dveh blokov s skupno 57 stanovanji deluje zračno, sončno. Parkirna mesta so urejena v kletni etaži, deloma pa tudi na ploščadi na zahodni strani. Velikosti stanovanj, razporejenih v pritličju in štirih nadstropjih, se gibljejo med 46 in 190 m².

Ljubljanske novice

23. in 24. oktobra jubilejni 15. Ljubljanski maraton

Ljubljana ima poleti poseben čar. Njeni stalni prebivalci se odpravijo na počitnice, medtem ko ulice napolnijo pričakovani polni obrazi turistov, ki odkrivajo njene lepote. Vsa ta nova energija daje mestu čisto drugačen utrip in ga napolni s svežino. Toda jeseni se stvari postavijo na svoje običajno mesto. Na cestah je ponovno gneča, vsi drvimo po svojih opravkih in se ukvarjamo z najrazličnejšimi aktivnostmi. A vseeno ima prestolnica tudi jeseni poseben utrip. Na ulicah, na Rožniku, Golovcu, PST, Šmarni gori in še kje srečamo več tekačev kot v katerem koli drugem letnem času. Pripravljajo se za svoj dan D, na dogodek, ki ga večina ljubiteljev teka ne želi zamuditi. Za mnoge med njimi je vsak tek skozi vse leto namenjen mislim na Ljubljanski maraton, vsaka kapljica potu v sebi nosi sporočilo, da je namenjena temu, da bo telo do maratona nared za preizkušnjo in da se bo skupaj z ostalimi tekači veselilo prihoda v cilj.

In ta energija ljubiteljev teka daje tudi mestu poseben jesenski čar. V zraku je navdih tekaškega praznika vse Slovenije, ki vsako leto v naše glavno mesto privabi več in več ljubiteljev tega športa. Kdo bi si ob začetkih prireditve v letu 1996, ko se je številka udeležencev 1. Ljubljanskega maratona ustavila na, za danes skromnih, 673, upal napovedati, da bo Ljubljanski maraton postal eden največjih slovenskih dogodkov? Kdo si je drznil sanjati, da bomo letos v prestolnici na 15. jubilejni izvedbi maratona pričakovali več kot 18.000 tekačev in tekačice? Malo jih je bilo, ki so verjeli in vztrajali. A odločitev je bila vsekakor prava. Tek je v Sloveniji, tudi s pomočjo in zaradi Ljubljanskega maratona postal eden najbolj priljubljenih športov. Statistike športnega udejstvovanja Slovencev in Slovenk so vedno bolj spodbudne, a vseeno obstajajo kritične ciljne skupine, ki se gibajo premalo ali sploh ne, na žalost je med njimi tudi mnogo otrok, pri katerih so kazalci, kot so telesna teža in motorične sposobnosti, vse prevečkrat razlog za skrb, v kakšni telesni pripravljenosti bodo te generacije čez leta oziroma desetletja, ko bi morale biti na vrhuncu svoje moči. Tudi zato je organizacija rekreativnih prireditev tako zelo pomembna, saj med drugim kaže na stanje duha družbe. Družba, ki spodbuja aktivno športno udejstvovanje, pa naj bo to tek, kolesarjenje, smučanje, nogomet ali kateri izmed drugih športov, jasno pokaže, da si želi, da so njeni pripadniki zdravi, aktivni in tudi zaradi rekreacije v boljši psihofizični kondiciji, ki jim omogoča premagovanje vsakodnevnih naporov. In zato je Ljubljanski maraton praznik ne le tekačev, temveč vseh ljudi, ki se zavedajo, da je treba za zdrav življenjski slog marsikaj narediti, si zanj vzeti čas (ki je na koncu tako ali tako čas, ki si ga vsak posameznik vzame zase in svojo dušo), a je ves trud povrnen z dobrim telesnim

in psihičnim počutjem ter osebnim zadovoljstvom. Ljubljankanke in Ljubljanci, vabljeni, da se nam (tudi) letos pridružite. Veliki in mali maraton, rekreativni tek na 10 km, srednješolski, osnovnošolski in Lumpi tek vas pričakujejo. Organizatorji so se potrudili in tudi za letos poskrbeli za raznolikost ponudbe tras oziroma njenih dolžin, da bo lahko vsak našel zase najbolj primerno. Vabljeni, da se na spletni strani www.ljubljanskimaraton.si čim prej tudi prijavite. Vsi tisti, ki pa ne boste tekli, vabljeni, da spodbujate tekače in tekačice ob trasi. Pa ne le tiste, ki tečejo zmagi naproti, ampak predvsem tiste, ki vašo spodbudo za doseg svojega osebnega cilja najbolj potrebujejo. Začutite tudi vi to neusahljivo energijo in bodite del največje tekaške zgodbe pri nas. *Organizacijski odbor 15. Ljubljanskega maratona*

Kamiline »MADAME« iz MGLC v Francijo 8. triennale grafike malega formata - Chamalières 2010 - 9. oktober do 27. november

Maruša Stupica

V ateljeju za sitotisk mednarodnega grafičnega centra v Ljubljani, je to poletje Kamila Volčanšek, ob pomoči Slavka Pavlina, ustvarila sedem grafik v večbarvnem sitotisku, za grafično mapo z naslovom: *Sans mot dire*. Mapa je pomemben del razstave *Hommage à Zoran Kržišnik*, ki jo bo v okviru osmega trienala, 9. oktobra ob 11. uri, svečano odprl Louis Giscard d'Estaing - Maire de Chamalières, sin pokojnega francoskega predsednika. Triennale grafike malega formata od prve edicije, od leta 1988 dalje, vodi Slobodan Jevtić - Sloba, tudi sam uveljavljen umetnik, rojen leta 1934 v Valjevu, ki od leta 1965 živi in ustvarja v Franciji. Sloba je pobudnik ideje, da se z razstavo slovenske grafike pokloni spominu na Zorana Kržišnika, na dolgoletno prijateljstvo in sodelovanje. Dr. Zoran Kržišnik je bil član mednarodne žirije trienala od leta 1984 dalje in vrsto let selektor slovenskega izbora. Tudi grafično mapo je Kamila Volčanšek posvetila dr. Zoranu Kržišniku. On je ob njeni veliki razstavi v Mestni galeriji Ljubljana vzkliknil: »Te gospe bi bile

prekrasne v sitotisku«. Njegove preroške besede je Kamila uresničila do popolnosti. Spremno, uvodno besedilo za mapo je prispeval akademik dr. Matjaž Kmecl. Naj citiram samo misel iz njegovega eseja o estetiki ženske lepote: »Dekorirana ženska telesa pri Kamili Volčanšek še ne vedo, kakšen bo konec njihovega zanos; umetnica ne ve več o njih, le da jih prepušča trenutnim in minljivim iluzijam - saj je neskončno lepo in poetično verjeti pričakovanjem, odmisli sleherno senco dvoma ali misli na morebitno nevarnost, celo katastrofičnost sveta in življenja, na končnost, ki neusmiljeno vlada vsemu. Ta hip so pač še polne samozavesti, celo samozadostnosti, končna resničnost jih bo doletela šele naslednji trenutek; zdaj jih zanos še povzdiguje v slovesno breztežnost, potem bodo ostali samo še klobuki, odlomki moških glav in rože, mogoče kak maček, sanj ne bo več ... «

16. Mednarodni festival sodobnih umetnosti – Mesto žensk

Urška Comino

Letošnja izdaja festivala Mesto žensk bo prečila umetnostne discipline na temo *Med preteklostjo in prihodnostjo*. Konceptualno ozadje se navezuje na istoimensko knjigo Hannah Arendt, ki je že v šestdesetih letih minulega stoletja izpostavila problematiko človeškega obstoja, saj je, oropan tradicionalnih, transcendentnih, religioznih in moralnih meril, s katerimi premošča prepad med preteklostjo in prihodnostjo, izgubil usmeritev. Ustvarjalke in teoretičarke različnih pogledov, izkušenj, pristopov, ozadij in kulturnih okolij bodo tako razvemale občestvo **med 8. in 17. oktobrom** z razmisleki, pa tudi odgovori na vprašanja o razmerjih med preteklostjo in prihodnostjo, v katera smo vpeti danes. Dogodki se bodo zvrstili na različnih lokacijah, kot so Cankarjev dom, Center urbane kulture Kino Šiška, Stara mestna elektrarna – Elektro Ljubljana, Galerija Škuc, Kinodvor, Gledališče Glej, Plesni teater Ljubljana, Gruberjeva palača, Tromostovje ... Start bo pripadel eni najbolj markantnih dam slovenske popevke, **Ditki Haberl**, ki ji bo na odru Linhartove dvorane Cankarjevega doma sledila hitro vzpenjajoča se glasbena atrakcija iz Velike Britanije, **Marcella and The Forget Me Nots** – mešanica predvojnega berlinskega kabareta, bizarnosti avantgardnega baroka Klausa Nomija in zvok art bendov iz sedemdesetih let preteklega stoletja. Sledilo bo še nekaj vrhuncem, med katere zagotovo sodi tudi mednarodna skupinska razstava **Korak naprej, dva koraka nazaj**, naslovljena po pamfletu Vladimira Iliča Lenina iz leta 1904, ki bo skozi performans, video, fotografijo in

inštalacijo preizpraševala in komentirala »današnjost«. Razstava bo v Galeriji Škuc. Med drugimi bosta v sklopu razstave izvedli performanse tudi v Veliki Britaniji živeča Izraelka **Oreet Ashery**, v Gruberjevi palači pa bo Britanka **Kira O'Reilly** 15. oktobra uprizorila **Padanje po stopnicah**. Lucinda Childs, ikona postmodernizma, ki je postavila nove mejnike v sodobnem plesu, je s svojimi minimalističnimi mojstrovinami prevzela eno najbolj prodornih koreografinj sodobne nizozemske plesne scene, **Nicole Beutler**. V Stari mestni elektrarni – Elektro Ljubljana bo tako na sporedu večer dveh plesov **2: Dialog z Lucindo**. Beutlerjeva se je lotila priredbe dveh zgodnejših koreografij – **Krožne poti** in **Notranja drama**. V *Krožnih poteh* štiri gibalne sekvence tvorijo nenehno premikajočo se kompozicijo, v *Notranji dram*i pa pet plesalcev pleše halucinatorni in navidezno popolni sistem.

Prav tako v Stari mestni elektrarni – Elektro Ljubljana bo moč videti nemško umetnico **Antonio Baehr** s performansom **Smeh**. Nekoč, ob oknu svojega berlinskega stanovanja, je imela Antonia Baehr »eksistencialni« pogovor s seboj ... oziroma je iskala skupno točko med osebami, s katerimi si deli kreativno-umetniško identiteto. In ugotovila, da so vsi njeni živahni karakterji nekdo, ki se veliko smeji. Tako se je porodila želja, da ji prijatelji in družinski člani za rojstni dan spišejo partiture smeha. Kar so tudi storili, vendar se je Baehrova pri kreiranju performansa osredotočila na fizično dimenzijo smeha, kot so zvok in oblika, glasba, koreografija in dramatika, ritem in kretnje, ter tako izvzela standardni paket, ki vsebuje humor, šaljivost, veselje ... S končnim izdelkom se precej ogne avtodeskriptivni noti, a poda nenavadno študijo človekove nravi. *»Smeh ima toliko različnih družbenih vlog in funkcij ter je lahko povezan s katerokoli emocijo.«* Kljub temu, da njen cilj ni komedija, pa je malone nemogoče zaobiti tovrstno kontaminacijo, saj nas percepcija smeha zlahka okuži.

Odbiti dvojec **Stereo Total**, ki ga tvoriata Françoise Cactus, priznana prozaistka, in eksperimentalist Brezel Göring, bo razgrel katedralo Kina Šiška. Njuna glasba bazira na elektronsko manipuliranem punk rocku z močno kič-pop konotacijo. Varovanca založbe Kill Rock Stars sta letos izdala že deseti studijski album **Baby Ouh!** Potujeta z minimalno količino »rock« opreme, ne glede na to, ali nastopata v klubih ali na rave zabavah.

V Cankarjevem domu bo v okviru Cankarjevih torkov nastopila nova etno senzacija **DakhaBrakha**. Od ustanovitve leta 2004 se DakhaBrakha (ime pomeni vzemi-pusti) vztrajno prebija med najbolj zaželenimi koncertne zanimivosti v Evropi. V domači Ukrajini je še vedno nekakšen kulturni fenomen, ki ugaja poslušalcem z izbrušenim okusom. Všeč jim je njen

Foto: Magnus Hastings

Glasbena zasedba Marcella and the Forget me Nots prihaja na Festival Mesto žensk.

Razstava Supersonal Alenke Stropnik v Mestni hiši.

Mestni uslužbenci, zbrani v društvu Ob Robbu, so postavili na ogled svoja dela v Steklenem atriju Mestne hiše.

V dvorani Kavarne in čajnice Slamič bo predavanje Moč zavesti: Od znanosti do vednosti 20. oktobra ob 19. uri.

agresivni zvok, ki zajema več ritualnih plemenskih ritmov in divje, včasih kričeče ponorele glasove. Nastopa v ukrajinski narodni noši, kar ustreza njihovi predanosti ukrajinski kulturi.

V zabavni in z moko zaprašeni predstavi **Ali lahko prenesete vročino: zgodovina žensk in hrane** želijo Guerrilla Girls on Tour s teatraličnimi odrskim občevanjem razbliniti bojazen pred hrano in opogumiti svobodo do teka. Komedija se osredotoča na odnos žensk do hrane, obsesivnih diktatorov telesne samopodobe, prehranjevanja in svetovne lakote, na ogled pa bo v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma. Poleg umetniških izdelkov z vseh koncev sveta se bodo na festivalu zvrstile tudi tri domače premiere umetnic: **Andreje Rauch Podrzavnik**, v produkciji Via Negative pa se bosta predstavili **Nataša Živković** in **Katarina Stegnar**. V sklopu razstave bo razstavljala **Meta Grgurevič**, v videoprogramu pod naslovom *Rasizem, Evropa, kapital, queer* pa bomo videli tandem **Marina Gržinič & Aina Šmid**.

Natečaj VideoRajd - kreativni videonatečaj na zaslonih ljubljanskih avtobusov

Javni multimedij GEM in Visoka šola za umetnost Univerze v Novi Gorici pripravljata nagradni videonatečaj, ki je namenjen predvsem mladim še neuveljavljenim ustvarjalkam in ustvarjalcem. Zaradi čedalje dostopnejše opreme, ki omogoča snemanje videa tudi z mobilnim telefonom, organizatorja pričakujeta velik odziv. Natečaj bo razpisan štirikrat na leto, vsakič z novo družbeno angažirano tematiko. Tema prvega natečaja, na katerega se lahko prijavite do 11. oktobra, je posvečena evropskemu tednu mobilnosti. Imenuje se ŽiviMobilno.

Moč zavesti: Od znanosti do vednosti

je naslov javnega predavanja, ki bo 20. oktobra ob 19. uri potekalo v dvorani Kavarne in čajnice Slamič na Kersnikovi ulici 1 v Ljubljani. Vstop prost. Informacije: 041/ 171 878.

(Ne)zaslišana literatura

Veronika Rijavec, MKL

Mestna knjižnica Ljubljana v sodelovanju z MOL (prek javnega razpisa za sofinanciranje mladinskih aktivnosti) pripravlja projekt *(Ne)zaslišana literatura*. Jedro projekta (Ne)zaslišana literatura so pogovorne delavnice z mladostniki (med 14. in 18. letom), na katerih se bomo pogovarjali o izbranih mladinskih romanih in jih analizirali, predvsem pa bodo služili kot izhodišče za

družbenokritične razmisleke o vprašanih, povezanih z odraščanjem, pa tudi s širšim družbenim okoljem. Mladinsko leposlovje bomo povezovali tudi z ogledi filmov s sorodno tematiko.

Tematski sklopi: mladi in spolna identiteta, spletni zmenki, mladostnikova samopodoba in motnje hranjenja, mladostniško prestopništvo. Vsak sklop bomo sklenili s pogovorom s povabljenim gostom, ki strokovno deluje na področju, povezanem z obravnavano tematiko. Pogovor z gostom bodo vodili mladostniki sami. Mladi se bodo tako naučili nekaj pomembnih znanj in veščin, kot npr. interpretacije literarnih besedil, kritičnega branja, pisanja recenzij ipd. Srečanja bosta vodili Maša Ogrizek, publicistka in recenzentka, ter Gaja Kos, literarna kritičarka in urednica. Srečanja bodo potekala vsak prvi in tretji četrtek v mesecu od 17. do 19. ure v Knjižnici Otona Župančiča, pritličje (Hiša svetov), Kersnikova 2, Ljubljana.

Senzacionalna predstava človeškega uma: Dama v Ljubljani

»Potrebuješ le 40 zamaškov dveh različnih vrst, sto polj, narisanih na deski, in že lahko igraš damo. To je igra, ki zahteva zelo malo finančnih sredstev, a zagotavlja nesluten razvoj mišljenja in strateškega razmišljanja.« je duhovito povedal njegova ekselena gospod Jos Douma ob otvoritvi turnirja v dami 25. septembra. Deževen dan je nudil idealen okvir za koncentracijo, mirne živce in odločne premike črnih ter belih ploščkov na igralni površini. Dogodek je sponzoriralo Veleposlaništvo Kraljevine Nizozemske, države, ki premore bogato tradicijo v dami in eno izmed najbolj močnih zasedb svetovnih prvakov. Vzdušje v Zlati ladjici, tradicionalni ljubljanski gostilni, opremljeni v zanimivem pomorskem slogu, je bilo polno pozitivne napetosti, ko je posebni gost turnirja, Harm Wiersma, šestkratni svetovni prvak v dami, začel simultano igro z osmimi igralci naenkrat. Po dvojnopolurni hoji od mize do mize in potem, ko je strateško uspel nastaviti past nasprotnikom, mu je končno uspelo premagati sedem igralcev. Osmi igralec, slovenski prvak Bart Stegeman, je igro končal izenačeno. Igra se je iztekla z remijem. Senzacionalna predstava človeškega uma se je nadaljevala s hitrim turnirjem, igro, kjer igralci bijejo bitko s časom, saj je potrebno vsakih v 10 sekund narediti nov premik ploščka. 88-letni italijanski velemojster Walter Zorn je bil očitno v svoji najboljši formi, saj je osvojil vse igre in zmagal. Drugo mesto je zasedel Bart Stegeman, tretji pa je bil Luciano Šulin iz Bovca. S tem turnirjem, ki sta ga odlično organizirala predsednik Dama zveze Slovenija, Dario Berginc, in Bart Stegeman, Nizozemec v Ljubljani, se začneja novo obdobje v športu, kjer je ostrina uma

pomembnejša od mase mišic. Dama, za katero je znanost že dokazala, da razvija sposobnost logičnega razmišljanja, je v današnjih časih v Sloveniji še kako dobrodošla.

Plečnikov stadion in druge urbane zgodbe Bežigrada

V predverju Slovanske knjižnice, Einspielerjeva 1, je še do 15. oktobra odprta razstava, posvečena Plečnikovemu Centralnemu stadionu. Na razstavi je predstavljen tudi nov projekt obnove stadiona ter zgodovinsko in slikovno gradivo iz zbirke Slovenske knjižnice.

Lorenka Stropnik: Supersonal v Mestni hiši

V desnem atriju Mestne hiše je še do 10. oktobra odprta razstava z naslovom *Supersonal* avtorice Lorenke Stropnik. Razstava je križanec med scenografijo in fotografijo in razkriva subtilne trenutke zgodb posameznikov z mnogoterimi obrazy. »Supersonal« je hkrati interaktivna prostorska inštalacija, kjer igralci raziskujejo, gradijo in sestavljajo segmente fotografskega materiala v prostorsko sestavljanke, kjer so možne različne kombinacije postavitev skulpture. Z delitvijo in razstavljanjem realnih podob se glede na zakonitosti barvnih kontrastov in konstrukcijo telesnega fragmenta pojavi novo mutirano telo. Zvočna podlaga Luka Uršiča, ki hkrati spominja na zvoke računalniških igrice, se vpleta v zgodbe posameznikov, nabitih z emocijami, ki govorijo o samoironiji, lahkotnosti, igrivosti, predaji.

4. Festival veteranskih godb

Letošnji 4. Festival veteranskih godb, ki se je dogajal 26. septembra na Pogačarjevem trgu, je bil uvodni dogodek 10. Festivala za tretje življenjsko obdobje. Nastopile so tri veteranske godbe: Veteranska godba za 3. življenjsko obdobje, Godba veteranov Štajerske in KD Godba ljubljanskih veteranov. Prva je nastala pred tremi leti po zamisli in na pobudo dolgoletnega godbenika na tenorju Lojzeta Kričjeja. V njej so zbrani preizkušeni glasbeniki s povprečno kronološko starostjo 67 let, medtem ko njihov srčni čas ostaja v ognju mladosti. Godbeniki Veteranske godbe za 3. življenjsko obdobje, ki jim dirigira Rok Šinček in godbo včasih obarvajo z zvokom harmonike, radi nastopajo povsod, kamor jih povabijo, tudi v otroških vrtcih, kjer zbujejo posebno občudovanje otroških src. Štajerskim godbenikom dirigira Ervin Hartman, delujejo v okviru KUD Pošta Maribor od leta 2002 in izvedejo 5 nastopov letno, med seboj imajo tudi avstrijske glasbenike in so izdali že dve zgoščenki. Ljubljanski veteranski godbeniški orkester, ki šteje 52 glasbenikov in se ponaša z

najbolj častitljivimi letnicami članstva, pa vodi dirigent Alojz Zupan. Delujejo 6. leto, v njihovih vrstah je 12 upokojenih uglednih akademskih glasbenikov, lani pa so sodelovali na mednarodnem srečanju pihalnih orkestrów MID EUROPE v avstrijskem Schladmingu in petletnico delovanja proslavili s koncertom v Slovenski filharmoniji. Vselej so deležni dobrih kritičkih odzivov. Seniorsko godbeniško gibanje se je začelo razvijati v zadnjih desetih letih v okviru mednarodnega projekta starosti prijaznih mest. Pobudila ga je raziskava Inštituta Antona Trstenjaka, v kateri so ugotovili, da te vrste kulturno delovanje starejšim pomeni pomembno obogatitev življenja, saj tako pridobivajo glasbeno znanje, krepijo družabne stike in se aktivno vključujejo v družbo, poslušalcem pa vlivajo pogum, da lahko ostanejo umetniško ustvarjalni vse življenje.

Slavnostna akademija ob 80-letnici ŠD Sokol Bežigrad

bo 9. oktobra ob 18.30 v športni dvorani Triglav za Bežigradom. Vabljeni!

Surovi ples in nekonvencionalna harmonika v Borcih

Oktober Center kulture Španski borci ponovno ponuja pester nabor kulturnih dogodkov. Že v začetku meseca je bila prva premiera plesne predstave **Teater za ptiče** Zavoda Emanat, med plesnimi dogodki pa opozarjamo na ponovitve duhovite in informativne vrhunske didaktične predstave **Pozor hud ples!** (14., 15. in 16. 10.). Oktobra med plesnimi dogodki vsekakor ne gre zamuditi tudi karizmatičnega venezuelsko-nizozemskega performerja **David Zambrana**, ki bo svoj »surovi ples«, kot ga imenuje sam (»Brez posebnih luči, brez posebnih učinkov. Le glasba, prostor, lokacija, občinstvo in ples, surovi ples.«), predstavil **27. oktobra** ob 20. uri. Zambrano je že več kot 30 let eden ključnih ustvarjalcev v mednarodni plesni skupnosti, ki živi in dela v Amsterdamu ter uči in nastopa v tujini, v Španskih borcih pa bo skupaj s plesno skupino EnKnapGroup, ki ima v centru domicil, pripravil svoj koreografski del predstave **10 min južno**, ki bo imela premiero konec novembra (**24. 11./ 25. 11. pon.**). Zambrano je tu del eminentne zasedbe ustvarjalcev (Dalija Aćin, Ivica Buljan, Jordi Casanovas, Olga Pona), ki bodo ponudili lastno videnje narave časa v koreografijah, ki trajajo natančno deset minut. Med uprizoritvenimi umetnostmi opozarjamo še na premiero ŠKUC Gledališča **Misterij žene**, monodramo Tamare Doneva in režiserja Alena Jelenca v izvedbi igralkle Vesne Jevnikar, ki govori o neuklonljivi slovenski pisateljici Zofki Kveder in njenem duševnem boju ob izgubi hčerke, pisateljskem delu ter neuspešnih poskusih ljubezni (premiera sredi **6. 10.** ob 20.30,

Ljubljanske novice

ponovitev 7. 10. ob 20. uri).

Literarna uspešnica ne zagotavlja filmskega hita in v filmski zgodovini se je nabralo že ogromno slabih filmov, posnetih po odličnih knjigah. O tem, kako uspešno od knjižne do filmske uspešnice, bo v okviru **Ekranove Male šole pogleda**, ki jo gostijo Španski borci, na primeru svojega romana *Čefurji raus!* 21. 10. ob 18. uri predaval **Goran Vojnovič**, pisatelj, scenarist in režiser (Piran-Pirano), ki je za omenjeni roman prejel Prešernovo nagrado.

Komponista in harmonikaša **Bratko Bibič** in **Otto Lechner** bosta 7. 10. ob 20. uri v duetu harmonik ponovno širila kroge ljubiteljev nekonvencionalne harmonikarske glasbe in to glasbilo osvobajala raznovrstnih klišejev, v katerih je bilo (in je še vedno) ujeta (Zavod EN-KNAP). Serija glasbeno-plesnih improvizacij, znana iz pretekle sezone, se nadaljuje z NEFORMO 5, ki bo na sporedu 12. 10. ob 20. uri; z improvizacijami pa se bomo srečali tudi 22. 10. ob 20. uri na seriji koncertov improvizirane glasbe, ki vključuje nastope treh različnih glasbenih zasedb (oboje Zavod Sploh).

Legendarni novinar **Esad Babačić** pa se bo 28. 10. ob 19. uri v okviru cikla rednih pogovorov, imenovanih **No pasaran** (vsak zadnji četrtek v mesecu; produkcija Zavod EN-KNAP) pogovarjal z motociklistom Miranom Stanovnikom, puščavskim lisjakom.

V Moste pa vabimo tudi najmlajše borce, za katere ves oktober nudimo res pester nabor likovnih, ekoloških in glasbenih **igralnic**. Celoten program z dodatnimi informacijami je na voljo na spletni strani (www.spanskiborci.si).

Center kulture Španski borci, Zaloška 61, 1000 Ljubljana, tel.: 01 620 87 84, info@spanskiborci.si, www.spanskiborci.si

21. Ljubljanski mednarodni filmski festival – LIFFE

Ljubljana in letos tudi Maribor bosta od 10. do 21. novembra 2010 prizorišči izbranih dosežkov svetovnih kinematografij. Letos bodo na ogled filmi v Linhartovi in Kosovelovi dvorani Cankarjevega doma, Kinoklubu Vič, Slovenski kinoteki, Kinodvoru in CUK Kino Šiška ter v Koloseju Maribor. Začetek predprodaje vstopnic in izid kataloga: 19. oktobra 2010.
Več informacij na spletu: www.liffe.si

Nagrada Slovenskega knjižnega sejma za najboljši prvenec

Založbe in samozaložniki, ki so v času med 25. in 26. knjižnim sejmom, od 1. oktobra 2009 do 30. septembra 2010, izdali prvo literarno delo (proza, poezija, drama) avtorja/avtorice, Društvo slovenskih pisateljev vabi, da svoje predloge s priloženimi tremi izvodi knjige pošljejo **najkasneje do 15. oktobra** na naslov: Društvo slovenskih pisateljev, Tomšičeva 12, Ljubljana. Nagrajeno delo bo izbrala

komisija DSP sestavi: Matej Bogataj, Goran Gluvič, Andrej Hočevar, Lucija Stepančič in Urban Vovk. Podelitev nagrade za najboljši prvenec bo na otvoritvi Slovenskega knjižnega sejma 30. novembra 2010 ob 18. uri v prostorih Cankarjevega doma.

»Urbana plastika«

Vid Lenard

Na dvorišču Ljubljanskega Gradu je še do 24. oktobra na ogled razstava urbane plastike v organizaciji Festivala Ljubljana in Društva likovnih umetnikov Ljubljana v sodelovanju s podjetjem Mineral. V podjetju Mineral so po načrtih umetnikov in oblikovalcev iz slovenskega kamna izrezali urbano pohištvo, ki ga na razstavi zastopajo kamnite klopi, braniki za avtomobile, dve skulpturi, vse na meji med umetnostjo in oblikovanjem. Na ogled je tudi instalacija, ki je nastala za poseben prostor ob grajskem zidu. Urbano pohištvo je v svoji funkcionalni obliki vrsto let navdihovalo oblikovalce, v zadnjih dveh desetletjih narašča število umetnikov, ki se aktivno zanimajo za oblikovanje urbanega pohištva in oživitve mestnih kotičkov, hkrati pa so z ustvarjanjem objektov, ki njihovo funkcionalnost postavljajo pod vprašaj in zavračajo kategorizacijo, mejo prestopili tudi oblikovalci. Tako je oblikovalec Jurij Dobrila razstavljal v umetniških galerijah (Mestna galerija), medtem ko umetniki Polona Demšar, Milena Braniselj in Boštjan Novak kreirajo tudi uporabne predmete in pohištvo. Razstava zastavlja vprašanja, ali so razstavljeni objekti umetnost ali oblikovanje, skulptura ali klop.

Razstava združuje pet umetnikov in oblikovalcev iz Slovenije, ki skozi različne perspektive raziskujejo »dis/funkcionalni« objekt. Ob bok kamnitemu urbanemu pohištvu je predstavljena tudi instalacija *Ples kamnov* Silve Ros, nastala za natančno določeno mesto na Gradu (Site Specific Art). Številni umetniški vidiki na razstavi stremijo k interdisciplinarni orientaciji modernističnega ideala - povzdigniti uporabno umetnost na raven »lepih umetnosti«. Razstava se osredotoča na nekaj najbolj plodnih rezultatov sodelovanja med umetniki, oblikovalci in obrtniki oz. tradicionalno industrijo kamna v Sloveniji. Plod tovrstnega sodelovanja s podjetjem Mineral so edinstveni objekti za naše mesto. Da bi ustvarili uporabnikom prijazno okolje, v katerem bodo »domovalci« objekti na razstavi, ob tem pa raziskali načine, na katere se kamnito pohištvo lahko razstavi, je DLUL povabil k sodelovanju kustosa Vida Lenarda, ki je skupaj z razstavljalci in organizatorico razstav na Gradu Tatjano Pinozo objekte funkcionalno umestil na dvorišče in prostor pri vhodu na vzpenjačo. Obiskovalci imajo tako možnost objekte uporabljati, jih prestavljati in raziskovati njihovo naravo v realnem prostoru.

Štipendija je najboljša investicija!

Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije (RRA LUR) je objavila javni razpis **kadrovskih štipendij** v okviru Regijske štipendijske sheme Ljubljanske urbane regije. **Rok za oddajo vlog je 11. oktober 2010.**

Vse druge informacije najdete na spletni strani www.rralur.si.

Oktober utrdjuje zdravja

Miha Premelč

Dan je že krepko krajši in tudi sonce iz dneva v dan izgublja na svoji moči. A tudi jesen ima svoj čar, zato ga nikar ne zamudite in se čim večkrat odpravite kam v naravo. Predvsem obrobje Ljubljane ponuja nešteto brezplačnih možnosti za gibanje, kjer se lahko vsak znajde po svoje ali pa izkoristi maloštevilne označene in bolj številne neoznačene poti za tek, kolesarjenje ali kakšen pohodni izlet. Pa tudi v mestu se bo veliko dogajalo v naslednjih enaintridesetih dneh. Vrhunec meseca bo seveda 23. in 24. oktobra z Ljubljanskim maratonom, na katerega se že lahko prijavite, časa za to pa imate do 19. oktobra (www.ljubljankimaron.si). Še pred tem bodo 2. oktobra svoj vrhunec imeli gorski tekači, ki se bodo potili na planinskih poteh iz Rocna proti Šmarni gori (www.smarnagora.com), svojo tekaško formo boste lahko preizkusili 7. oktobra na Cooperjevem tekaškem preizkusu, ki bo popoldne potekal na Kodeljevem (www.tek.si), priložnosti za tekaško sprostitve pa boste imeli še 16. oktobra na Bežigranskem dobrodelnem teku pri obrambnem ministrstvu in 17. oktobra na Teku ob Savi na Ježici.

Od 7. do 10. oktobra boste lahko športno dejavni kar na Gospodarskem razstavišču, kjer se bodo na sejmu *Narava - zdravje* predstavila nekatera ljubljanska športna društva in klubi. Med drugim se boste lahko udeležili predstavitve nordijske hoje, se spoznali s sabljanjem, ragbijem, tekom, lakrosom, kriketom ... (www.gr-sejem.si). Z večjim številom športnih panog se boste lahko spoznali tudi na predstavitvah po četrtih skupnostih Sostro (3. oktobra.) in še do sredine oktobra v Šentvidu ter Centru. Gorsko kolo boste lahko zajahali 2. oktobra. Po zahodu Ljubljane se boste po okolici Bokalc, na MTB delavnici učili večšin vožnje po gozdnih in slabših makadamskih poteh (www.mtbstudio.si), z ljubljanskega vzhoda pa vas bodo vodili na bolj izletniško Zasavsko turco (www.kgkvolja.si). Če že vsak dan plešete tako, kot želijo drugi, potem bo v petek, 15. oktobra, priložnost, da zaplešete po svoje. Festival salse pripravljajo v centru Buba, v Športnem centru Triglav (www.bubasport.com). Na valovih zelene Ljubljane pa boste lahko kajakaški (ali kanuistični) valček zapeljali 30. oktobra na maratonu, ki se bo začel na Prulah (041/745-112). Če pa bi se radi žogali, boste imeli na voljo žogici za tenis in ping-pong. Na prvo

oktobrsko soboto se prijavite na teniški šampanje turnir, ki bo potekal na igriščih v Šentvidu (www.sd-sentvid.si), za zeleno mizo pa boste po oranžni ali beli žogici lahko neusmiljeno udrihali 9. oktobra v Športni dvorani Krim na Galjevici (051/376-675).

Čisto na koncu vam priporočamo, da se udeležite kakšnega pohoda. Jesen je v hribih čudovita, za varnost, družbo in zabavo pa bodo poskrbela kar številna ljubljanska planinska društva (PD Ljubljana-Matica, PD Polje, PD Drago Bregar, PD Saturnus, PD RTV Ljubljana, PD Rašica, PD Šmarna gora, PD Pošte in Telekom Ljubljana, PD Integral ...), ki bodo vodila vsak na svoje vrhove oziroma do drugačnih ciljev. Tudi na bližnji Golovec boste lahko šli vodeno, in sicer v torek, 5. oktobra, s popoldanskim začetkom pri nogometnem igrišču Krim na Rakovniku (www.zasrce.si). Tisti z manj ali nič kondicije pa lahko poskrbite za motivacijo z udeležbo na preizkusu hoje na dva kilometra: 7. oktobra v Kosezah pri bajerju, 11. oktobra na Fužinah pri gradu in 14. oktobra na PST pri Novih Žalah (www.zd-lj.si). No, kje se bomo srečali?

Športnik Ljubljane 2010

Miha Premelč

Festivalna dvorana bo sredi decembra spet nabito polna. V četrtek, 16. decembra 2010, bo namreč Športna zveza Ljubljane v sodelovanju z Mestno občino Ljubljane tradicionalno organizirala slavnostno prireditev Športnik Ljubljane 2010, kjer bodo priznanja ŠZL prejeli najboljše ljubljanske športnice in športniki. Za vrhunske dosežke se štejejo visoke uvrstitve na olimpijskih igrah (OI), svetovnih in evropskih prvenstvih (SP,EP), sredozemskih igrah (SI) v članski in absolutni mladinski kategoriji. Priznanja ŠZL se podeljujejo za vrhunske dosežke športnic in športnikov - članov ljubljanskih športnih klubov, ki so v letu 2010 dosegli: ● uvrstitev do 8. mesta na OI, ● uvrstitev do 6. mesta na SP v olimpijskih športnih panogah in ● za osvojitve ene od medalj na SP, EP in SI.

V sodelovanju z Zavodom za fair play in strpnost v športu bo Športna zveza Ljubljane podelila tudi priznanje za Športno potezo leta 2010, prav tako pa bomo posebna priznanja podelili tudi amaterskim športnim delavcem, ki so velikokrat zelo zaslužni za športne uspehe, vendar se njihovega dela ponavadi ne vrednoti ustrezno.

In če še ne veste, lanskoletno prireditev Športnik Ljubljane 2009, ki si jo je ogledalo 400 povabljenih gostov, so z živahnimi plesnimi, športnimi in glasbenimi točkami popestrili plesalci in plesalke Plesnega kluba Bolero, ritmične gimnastičarke KŠRG Šiška ter glasbenika Manca in Benjamin Izmajlov. Priznanje za najboljšo športnico in športnika Ljubljane za leto 2009, sta prejela atletinja Marija Šestak in plavalec

Septembrski nočni tek na 10 km je bil dobra vaja za 15. Ljubljanski maraton 23. in 24. oktobra.

Že štiri od desetih ljubljanskih javnih svetilk so energetsko varčne. Z uvajanjem novih tehnologij razsvetljave smo samo v letu 2009 zmanjšali emisije CO₂ za več kot 800 ton in prihranili več kot 70.000 EUR.

www.ljubljanaipametnomesto.si

Mag. Miha Praznik,
Energetsko svetovalna pisarna Ljubljana

V prejšnjem energetskem kotičku smo opisali nekatere od najbolj aktualnih posamičnih investicijskih ukrepov za obstoječe stanovanjske objekte, iz razpisa za nepovratna finančna sredstva za učinkovito rabo in obnovljive vire energije, objavljenih na spletnih straneh www.ekosklad.si. V nadaljevanju podajamo informacije za področje subvencioniranja okoljskih ukrepov za novozgrajene večstanovanjske stavbe ter družinske hiše.

Energetsko svetovalna pisarna Ljubljana Čeprav je povpraševanje po subvencijah številčno največje na strani posameznih sanacijskih ukrepov za stavbe, je močan premik viden tudi pri sodobnih novogradnjah, kjer se energijska učinkovitost rešuje celovito. Na sredstva razpisa lahko kandidirajo stanovanjske stavbe, ki izkazujejo letno potrebo po energiji za ogrevanje <25 kWh/m²a, torej z uvrščanjem v razred visoko učinkovitih nizkoenergijskih stavb. Finančna spodbuda je odvisna od doseženega energijskega rezultata ter uporabljenih izolacijskih materialov v stavbnem ovoju, ki so lahko večinoma naravni, mineralni ali sintetični. Novograditelji lahko glede na uvrstitev v te razrede dosežejo spodbudo 36 do 125 €/m², v primeru družinskih hiš za površino do 200 m². Med pomembnejšimi zahtevami so naslednje: zunanje stavbno pohištvo mora imeti toplotno prehodnost <1.0 W/m²K, zagotovljena mora biti zrakotesnost ovoja, uporabljen mora biti sistem centralnega prezračevanja z rekuperacijo odpadne toplote, energetski sistem pa mora pridobivati najmanj 25 % toplote iz obnovljivih virov energije.

Novost v razpisu so tudi spodbude za nove večstanovanjske stavbe, s potrebo po energiji za ogrevanje <15 kWh/m²a, torej z uvrščanjem v razred pasivnih stavb. Lastniki stanovanjskih enot lahko pridobijo spodbudo v višini do 250 €/m² za površino do največ 100 m². Pomembnejše zahteve za takšne stavbe: toplotna prehodnost stavbnega pohištva največ 1.0 W/m²K, povprečna toplotna prehodnost neprozornih elementov manj kot 0.2 W/m²K, zagotovljena zrakotesnost stavbnega ovoja, v stanovanjih uporabljen sistem lokalnega ali centralnega prezračevanja z rekuperacijo, energetski sistem mora pridobivati najmanj 25 % toplote iz obnovljivih virov energije.

Vsebinska razpisa podrobno opredeljuje minimalne tehnične zahteve za ukrepe oziroma novozgrajene stavbe, ki so predmet spodbud, zato predlagamo obisk spletne strani razpisovalca. V naslednji številki pa vam bomo predstavili še preostale ukrepe, ki se nanašajo na energetsko prenavo obstoječih večstanovanjskih stavb.

● **Zdravstvo in socialno varstvo: Ambulanta za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 20 10; **Socialna delavka v Ambulanti za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 91 82; **Klinični center:** tel.: 01/ 522 50 50; **TOM - telefoni otrok in mladostnikov:** tel.: 080 12 34; **telefonski klic v duševni stiski** (od 19. do 7. ure): tel.: (01) 520 99 00; **telefon za starše pri Mladinskem domu Jarše** (tor. in čet. od 16. do 18. ure): tel.: (01) 543 43 23 ali e-naslov: stanskupina.hisa@guest.arnes.si; **Klepetalnica za starše pri Dijaškem domu Poljane** (pon., tor. in čet. od 14. do 15. ure): tel.: (01) 300 31 34 ali e-naslov: lidija.vranesic@guest.arnes.si; **Pravnoinformacijska pisarna Sveta za varstvo pravic najemnikov stanovanj MOL**, Tavčarjeva 3 (tor. od 18. do 19.30 ure): tel.: (01) 431 23 24; **SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja:** 080 11 55 ● **SOS telefon** je namenjen ženskam in otrokom, ki so doživljali ali še vedno doživljajo nasilje v družini in drugih medosebnih odnosih ter potrebujejo pogovor. SOS telefon je namenjen tudi ženskam in njihovim otrokom, ki potrebujejo umik pred nasiljem v družini v Zatočišče za ženske in otroke – žrtve nasilja v Ljubljani. Prek SOS telefona se ženske lahko vključijo tudi v skupino za samopomoč za ženske, ki so doživljale ali še vedno doživljajo nasilje. Na SOS telefon lahko pokličete ob delavnikih od 12. do 22., ob sobotah, nedeljah in praznikih pa od 18. do 22. Telefonska številka 01 / 524 19 93 pa je telefaks, namenjen gluhih – žrtvam nasilja. ● **ROZA ALARM!** Prijavite homofobno diskriminacijo in nasilje prek spletne prijave na naslovu www.ljudmila.org/lesbo/alarm. Namenjena je prijavam, obveščanju in poročanju o nasilju, zlorabah in diskriminacijah, katerih žrtve so geji, lezbijke, biseksualci in transspolne ter transseksualne osebe. Omogoča hitro in preprosto poročanje o kršitvah ter takojšen dostop do pomoči in podpore. ● **Krizni center Ženske svetovalnice** lahko pokličete 24 ur na dan na telefonski številki: 040/ 260 656 in 031/ 233 211. ● **Svetovalnica Fužine: Svetovanje in informiranje posameznikom, parom, družinam, ki so se znašli v psihosocialnih stiskah in težavah;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure. svetovalnica.fuzine@siol.net, www.csd.ljmostepolje.si ● **Program Korak: svetovanje, informiranje in pomoč uporabnikom nelegalnih drog in njihovim svojcem;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure svetovalnica.fuzine@siol.net; www.csd.ljmostepolje.si ● **Center za psihološko svetovanje POSVET**, Mestni trg 8, 1000 Ljubljana, uradne ure: vsak delovni dan od 12. do 19. ure, tel.: 01/251 29 50, faks: 01/421 77 95, e-naslov: posvet@posvet.org in info@posvet.org, spletna stran: www.posvet.org ● **Pomoč družini na domu: Zavod za oskrbo na domu (ZOD)**, tel.: 01/ 23 96 502, **Zavod Pristan:** 01/ 54 79 579, 031/ 702 698. ● **Društvo Al-anon** za družine, v katerih je problem alkohol. Naslov: Lepi pot 6, Mirje, e-naslov: alanon@email.si; dežurni telefon: 041/ 590 789. ● **Anonimni alkoholiki** Vas zanimajo naše izkušnje? Pišite, telefonirajte, pridite! Naslov: P. p. 3512, 1001 Ljubljana, tel.: 01/ 433 82 25, e-naslov: aa.slo@amis.net, spletni naslov: <http://www.aa-drustvo.si> ● **Društvo socialni forum za zasvojenosti in omame**, Resljeva 11, Ljubljana: najava po tel.: 01/ 438 68 00, 01/ 438 68 05 ali na e-naslovu tomazic.katja@siol.net; odprto od ponedeljka do petka med 9. in 15. uro, v ponedeljek in četrtek tudi od 17. do 19. ure. ● **Promet: Oddelek za gospodarske javne službe in promet:** tel.: (01) 306 17 14; številka za zapuščena vozila: tel.: (01) 306 16 25; Redarstvo: tel.: (01) 306 16 32; AMZS, pomoč, vlečna služba, informacije: tel.: 19 87 ● **Služba za pobude meščanov:** tel.: (01) 306 12 82 ● **Okolje: JP Snaga, reklamacije, informacije in naročila:** tel.: (01) 477 96 40 ali (01) 477 96 67; JP Energetika, Center za pomoč uporabnikom: tel.: 080 28 82; dežurna številka Inšpektorata MU MOL, informacije o divjih odlagališčih, prevrnjenih smetnjakih in drugih dejavnih onesnaževanja okolja: tel.: (01) 306 16 04 ● **Varuh človekovih pravic**, brezplačni klic in informacije: tel.: 080 15 30 ● **Policija:** tel.: 113 ● **Center za obveščanje, gasilci, reševalna postaja:** tel.: 112 ● **Dnevni center za starejše:** Povšetova, tel.: 01/430 51 520 ● **Zavetišče za živali Gmajnice 30**, tel.: 01/256 02 79. Uradne ure za obiskovalce - delavniki: od 11. do 12. ure in od 14. do 17. ure, sobote, nedelje in prazniki - od 12. do 15. ure. Za oddajo najdenih živali lahko pokličete kadarkoli 24 ur na dan in najdenčka oddaste.

Prijaznost do tujcev

Alexi Sachlikidisi

Polnočni prihod v Ljubljano, slovensko prestolnico, je bil pravi stres. Niti jaz niti moji partner nisva znala ene same slovenske besede. Z vodičem v roki sva se premikala od enega hotela do drugega, nato do vseh hostlov, ki sva jih imela na seznamu; povsod so naju sprejeli z odgovorom, da nimajo niti ene proste sobe. Z zemljevidom v roki in nahrbtnikom, vsak je tehtal po 40 kilogramov, in kitaro sva se z zadnjimi močmi napotila še v stari del mesta. Ko sva prispela, sva bila preznajena, fizično izmučena in obupana. Malo je manjkalo, da ne bi odšla v bližnji park in tam prenočila, ko se nama je približal mlad moški iz enega od številnih barov ob reki.

V tekoči angleščini naju je vprašal, če imava težave pri iskanju prenočišča. Na začetku sem oklevala, a vedela sem, da je on edina možna rešitev, zato sva sprejela pomoč. Ne da bi pomišljala, sta moški in njegova žena pustila svoje prijatelje v baru in naju peljala v bližnji hostel na zares lepi lokaciji. Pozanimala sta se o sobi, ceni, storitvah, in ko sta se prepričala, da imava vse, kar potrebujeva, sta nama še svetovala, kaj naj si v Ljubljani ogledava. Ta par je žrtvoval del svojega prostega časa s prijatelji, da je pomagal dvema utrujenima tujcema. Majhna prijazna gesta naju je tako razveselila, da sva bila dobre volje do konca najinega bivanja v Sloveniji – uživala sva vsako minuto. Spoznala sem, da še tako majhna prijaznost lokalnega prebivalstva lahko spremeni razpoloženje izmučenega popotnika.

V moje mesto prav tako prihajajo mnogi turisti z vseh koncev sveta, in zdaj jim vedno pomagam, če so malce zgubljeni, nikoli več ne grem mimo njih, kot sem to počela pred svojo izkušnjo v Ljubljani. (Prevod iz avstralskega in novozalandskega Reader's Digesta 09/10)

Najem poslovnih prostorov

Mestna občina Ljubljana oddaja več poslovnih prostorov v najem. Vse informacije so objavljene na spletni strani <http://www.ljubljana.si/>, dodatne informacije so vam na voljo na tel. št. 01/306-11-37.

Kakovost vode in zraka v Ljubljani

Rezultati nadzora pitne vode v Ljubljani

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljane in okolice se oskrbuje iz dveh vodnih virov, Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja, kjer se podzemna voda izkorišča v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest.

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode JP Vodovod-Kanalizacija izvaja na vseh oskrbovalnih območjih v skladu z določili Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09) v okviru mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preiskav, katerih obseg je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. nadzorno točko sistema. Notranji nadzor izvajajo akreditirani laboratoriji.

Druge javno dostopne informacije uporabniki prejmejo:

- po elektronski pošti na naslovu voka@vo-ka.si,
- na spletni strani JP Vodovod-Kanalizacija www.vo-ka.si.

Dodatne informacije o rezultatih notranjega nadzora pitne vode najdete v podmenjih na spletni strani www.jh-lj.si/vo-ka

Kakovost podzemne vode julija 2010

MV - predpisane mejne vrednosti za podzemno vodo po Uredbi o stanju podzemne vode (Ur. l. RS, št. 25/09)

Mejne vrednosti za podzemne vode so bile, od vseh izmerjenih parametrov, julija presežene za desetilatrazin (razgradni produkt atrazina) na merilnem mestu Brest I a.

Zrak v Ljubljani julija 2010

V tabeli so predstavljeni podatki meritev onesnaženosti zraka na merilnem mestu ob križišču Tivolske ceste in Vošnjakove ulice. Na merilnem mestu julija 2010 nismo zabeležili dnevnih preseganj delcev PM_{10} . Mejna 24-urna vrednost delcev PM_{10} , ki znaša $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, je bila od začetka januarja do konca julija 2010 presežena 46-krat. Preostale izmerjene vrednosti se gibljejo v okviru dovoljenih meja.

V skladu z Uredbo o ukrepih za ohranjanje in izboljšanje kakovosti zunanjega zraka (Ur. l. RS, št. 52/02) in Uredbo o ozonu v zunanjem zraku (Ur. l. RS, št. 8/03) veljajo naslednji normativi:

SO₂: Mejna letna koncentracija SO₂ znaša $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$, urna mejna koncentracija znaša $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in je lahko presežena največ 24-krat v koledarskem letu. Dnevna mejna koncentracija SO₂ znaša $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in je lahko presežena največ 3-krat v koledarskem letu.

NO₂: Mejna letna koncentracija NO₂ v letu 2010 znaša $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Urna mejna koncentracija znaša $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in je lahko presežena največ 18-krat v koledarskem letu.

Benzen: Mejna letna koncentracija benzena s sprejemljivim preseganjem za leto 2010 znaša $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

PM₁₀: Mejna letna vrednost v koledarskem letu znaša $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$, mejna 24-urna vrednost delcev PM_{10} znaša $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in je lahko presežena 35-krat v koledarskem letu.

Rezultati notranjega nadzora avgusta 2010

PARAMETER	enota	mejna vrednost	OSKRBOVALNO OBMOČJE	
			KLEČE, HRASTJE, JARŠKI PROD	ŠENTVID
			9. 8. 2010	9. 8. 2010
pH		6,5-9,5	7,5	8,2
Elektroprevodnost (pri 20°C)	$\mu\text{S}/\text{cm}$	2500	432	406
Celotni organski ogljik (TOC)	$\text{mg}/\text{l C}$	brez sprememb	2,7	1,7
Amonij	$\text{mg}/\text{l NH}_4$	0,5	<0,003	0,006
Nitrat	$\text{mg}/\text{l NO}_3$	50	12	17
Nitrit	$\text{mg}/\text{l NO}_2$	0,5	<0,003	<0,003
Sulfat	$\text{mg}/\text{l SO}_4$	250	12	13
Klorid	$\text{mg}/\text{l Cl}$	250	8,6	17
Fluorid	$\text{mg}/\text{l F}$	1,5	<0,10	<0,10
Bor	$\text{mg}/\text{l B}$	1	0,019	0,038
Krom	$\mu\text{g}/\text{l Cr}$	50	1,2	1,3
Svinec	$\mu\text{g}/\text{l Pb}$	25	0,68	0,54
Atrazin	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,03	<0,03
Desetilatrazin	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	0,03	0,04
2,6-diklorobenzamid	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,03	<0,03
Pesticidi - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,5	<0,05	<0,05
Trihaloeten in tetrakloroeten - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	10	<0,5	<0,5
Trihalometani - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	100	<0,1	<0,1
<i>Escherichia coli</i>	v 100 ml	0	0	0
Koliformne bakterije	v 100 ml	0	0	0
OCENA			SKLADEN	SKLADEN

Vir: JP Vodovod-Kanalizacija d.o.o., september 2010

Podatki o kakovosti podzemne vode v vodnjakih vodarn na Ljubljanskem polju in Ljubljanskem barju

merilno mesto	datum	atrazin	desetilatrazin	lahkohlapni halogenirani ogljikovodiki	nitrat	krom (skupno)
enota		$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	mg/l	$\mu\text{g}/\text{l}$
MV		0,1	0,1	10	50	30
Kleče Villa	26. 7. 2010	0,005	0,01	0,1	14,1	0,78
Hrastje Ia	26. 7. 2010	0,075	0,081	1,9	11,5	15
Šentvid IIa	26. 7. 2010	0,013	0,023	0,1	18,7	0,76
Jarški prod III	26. 7. 2010	0,004	0,013	0,2	11,3	1,3
Brest Ia	26. 7. 2010	0,033	0,300	0,1	17,1	0,67

Vir: Monitoring kakovosti podzemne vode in površinskih vodotokov za leti 2010 in 2011, Oddelek za varstvo okolja, Mestne občine Ljubljana.

Zrak v Ljubljani julija 2010

MAREC	SO ₂	NO ₂	PM ₁₀ *	Benzen
Merilno mesto Križišče Vošnjakove ul. in Tivolske c.				
Povprečna mesečna vrednost	5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	49 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	33 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
Maksimalna urna vrednost	13 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	113 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	101 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
Maksimalna dnevna koncentracija	7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	70 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
Število preseganj dovoljenih vrednosti	0	0	0	0

* Po vključitvi sistema FDMS dne 26. 3. 2010 so podatki o delcih korigirani s korekcijskim faktorjem 1.

Vir: Oddelek za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana

Sezona 2010/11

Slovensko mladinsko gledališče

PRIMOŽ BEZJAK KOT VACLAV NIZIŃSKI
FOTO PRIMOŽ LUKEŽIČ

50
Mladinsko v
srcu Ljubljane

52
Predstavitev
sezone

60
Predstavitev
abonmajev

62
Gledališče
in etika

Slovensko mladinsko gledališče v srcu Ljubljane in v številnih državah sveta

Slovensko
mladinsko
gledališče

Slovensko mladinsko gledališče,
Vilharjeva 11, 1000 Ljubljana
info@mladinsko-gl.si
www.mladinsko.com
Telefon: + 386 (0)1 3004 900
Faks: + 386 (0)1 3004 901

Direktorica in umetniški vodja: Uršula Cetinski
01 3004 905 ursula.cetinski@mladinsko-gl.si

Pomočnik direktorice za poslovanje:
Tibor Mihelič Syed
01 3004 906 tibor.mihelic@mladinsko-gl.si

Režiserja: Vito Taufer, Matjaž Pograjc

Dramaturg: dr. Tomaž Toporišič
01 3004 916 tomaz.toporistic@mladinsko-gl.si

Vodja trženja: Tadeja Pungercar
01 3004 908 tadeja.pungercar@mladinsko-gl.si

Koordinator programa, organiziran obisk za otroke in mladino ter odrasle: Vitomir Obal
01 3004 919 vitomir.obal@mladinsko-gl.si

Organizacija gostovanj v Sloveniji in tujini:
Dušan Pernat
01 3004 907 dusan.pernat@mladinsko-gl.si

Tehnični vodja: Dušan Kohek
01 3004 909 dusan.kohek@mladinsko-gl.si

Lektorica: Mateja Dermelj
01 3004 918 mateja.dermelj@mladinsko-gl.si

Strokovna sodelavka: Tina Malič
01 3004 917 tina.malic@mladinsko-gl.si

Tajnica gledališča: Lidija Čeferin
01 3004 900 info@mladinsko-gl.si

Računovodkinja: Mateja Turk
01 3004 903 mateja.turk@mladinsko-gl.si

Knjigovodkinja: Tina Matajč
01 3004 904 tina.matajc@mladinsko-gl.si

Prodaja vstopnic: Gabrijela Stojanović
01 425 33 12 smg.blagajna@siol.net

Slovensko mladinsko gledališče že več kot pol stoletja deluje v poslopju Baragovega semenišča za Bežigradom, v katerem sta tudi Pionirski dom s Festivalno dvorano in Akademski kolegij. Zanimivo in skrivnostno stavbo je leta 1936 zasnoval arhitekt Jožef Plečnik, ki je uporabil nekatere motive rimskega Koloseja in Angelskega gradu. Predvidel je okrogel tloris, vendar načrt zaradi začetka II. svetovne vojne nikoli ni bil uresničen, tako da se je v času gradnje med letoma 1938 in 1942 avtorstvu odrekel. V Slovenskem mladinskem gledališču predstave danes ustvarjamo v treh dvoranah: v čudoviti obokani spodnji, kjer so nastale kultne predstave jugoslovanskega in slovenskega gledališča, v zgornji, nadstropje pod Festivalno dvorano, in v naši najmanjši, intimni, zelo priljubljeni dvoranici na t. i. Stari pošti ob živahnem Severnem mestnem parku, ki je to poletje zažarel v otroškem vrvežu. V naši sosesčini so poslopja Gospodarskega razstavišča, za krošnjami visokih dreves pa se skriva spominski park Navje s čudovito arkadno vežo (slovenski Panteon), ki sta ga leta 1936 uredila arhitekta Plečnik in Spinčič in po katerem se danes lahko sprehodite med nagrobniki pomembnih Slovencev.

Slovensko mladinsko gledališče je križanec med repertoarnim gledališčem in centrom za gledališke raziskave, saj je naše poslanstvo že od samega začetka premikanje ustaljenih pričakovanj in meja, raziskovanje in iskanje neskončnih možnosti, ki jih tudi v novem tisočletju omogoča gledališče kot eden izmed medijev umetnosti. Srce našega teatra je štiriindvajsetčlanski igralski ansambel, ki ustvarja z različnimi režiserji in navdušuje gledalce po vsem svetu, najbolj jedrnat pa je naše umetnike opisal eden od kolumbijskih kritikov, ki je dejal, da igralci Mladinskega vsakič znova na odru pustijo svojo dušo.

Umetnikov gledališki portret

Naša prva premiera v tej sezoni je bila odigrana v gospodarskem poslopju nekdanjega gradu Klevevž pri Šmarjeti na Dolenjskem, kjer smo skupaj z novomeškim gledališčem Anton Podbevšek Teater ustvarili Shakespearovega *Kralja Leara* v režiji Matjaža Bergerja, predstavo pa bomo novembra preselili tudi v našo spodnjo dvorano. Trenutno po monodrami *Zadnji ples Nižinskega* ameriškega pisatelja Normana Allena in v režiji Marka Mlačnika pripravljamo uprizoritev o slovitom ruskem baletnem plesalcu

poljskega rodu Vaclavu Nižinskem (1890–1950). Bleščečo kariero tega umetnika, reformatorja baleta, ki so ga imenovali »bog plesa« in ga v naši predstavi igra Primož Bezjak, je tragično prekinila psihična bolezen. V pravljicnih zimskih dneh pred novim letom bomo mlade in njihove starše presenetili s predstavo *Oliver Twist* po romanu Charlesa Dickensa v priredbi Blažke Müller Pograjc in v režiji Matjaža Pograjca. V napeti zgodbi o nedolžnem dečku, ki ga nikoli ne umaže niti najhujše zlo, bo nastopilo kar osemnajst igralcev in igralk.

Po novem letu se bo s Cankarjevim *Pohujšanjem v dolini šentflorjanski* režijsko spopadel Vito Taufer, ki trenutno snuje tako hudomušno pohujšljivo gledališko uprizoritev te drame, kot je doslej še nismo videli. Konec januarja bomo pod pokroviteljstvom Mestne občine Ljubljana, ki je naša ustanoviteljica, skupaj s številnimi sodelavci pripravili 3. ljubljanski festival kulturno-umetnostne vzgoje *Bobri*; drugo izdajo tega festivala je lani obiskalo 12.000 najmlajših ljubiteljev gledališča in že v prvih dveh letih delovanja se je uveljavil kot težko pričakovan kulturni dogodek za ljubljanske otroke in njihove starše. Veselimo se tudi prihoda Eduarda Milerja, ki smo ga prosili za režijo *Mefista* po romanu Klause Manna v priredbi Žanine Mirčevske. V vlogi Mefista, igralca, ki se je, da bi dosegel ugled in slavo, spečal z nacizmom, bo nastopil Dario Varga. Sezono bo sklenila Maruša Geymayer-Oblak z avtorskim projektom *Diva svetnica mati prasica*, v katerem bo prepletla lastne igralske izkušnje in fiktivno zgodbo slavne igralk.

Naša nova sezona tako v ospredje postavlja portret umetnika, njegove blodnje, iskanja, kompromise, zapleteni labirint njegove identitete, lepoto in prekletstvo njegovega poslanstva.

Tudi prihodnje leto bomo sezono sklenili z majskim mednarodnim festivalom *Prelet*, na katerem strnjeno prikažemo številne naše predstave in gostimo gledališča iz tujine.

Brata Rusjan v Šanghaju in Kairu

Leta 2008 je Evropska komisija naše gledališče proglasila za Evropskega ambasadorja kulture. Smo namreč edini slovenski teater, ki je na uglednih festivalih in v pomembnih gledaliških hišah po vsem svetu odigral skoraj sedemsto predstav. Poleti smo gostovali v Italiji, kjer

smo se predstavili z *Zločinom in kaznijo* po romanu Dostojevskega v režiji Diega de Bree in z Matijo Vastlom v vlogi Raskolnikova ter s predstavo *Amado mio* v režiji Ivana Peternelja po Pieru Paolu Pasoliniju, v kateri avtorja igra Ivan Peternelj, njegovega učenca pa Blaž Šef. Tamkajšnji kritiki in občinstvo so nas sprejeli spoštljivo in občudujoče. Konec septembra so nas v zahvalo za dolgoletno uspešno sodelovanje nagradili na 35. festivalu MOT v Skopju, kjer smo odigrali predstavi *Amado mio* in *Preklet naj bo izdajalec svoje domovine!* v režiji Oliverja Frljića. Obe bomo prikazali tudi v tekmovalnem programu letošnjega Borštnikovega srečanja v Mariboru. Medtem ko berete te vrstice, s predstavo *Eda – zgodba bratov Rusjan* v režiji Nede Rusjan Bric, tudi avtorice dramske predloge, gostujemo v daljnem šestnajstmilijonskem Šanghaju, in to kot del slovenskega programa na tamkajšnjem Expu. Našo zgodbo o letalcih Edvardu (Ivan Peternelj) in Josipu (Robert Prebil) Rusjanu je žirija uvrstila tudi v program mednarodnega festivala eksperimentalnega gledališča CIFET, ki že od leta 1988 poteka v Kairu. Jesenska gostovanja bomo konec oktobra sklenili s Frljićevim *Izdajalcem domovine* na slovesnem 50. festivalu MES v Sarajevu. Kaže, da nam bo tudi prihodnje leto prineslo nove izzive na odrih po svetu.

Zakaj na Trg francoske revolucije?

Na Trgu francoske revolucije 5 v bližini Narodne in univerzitetne knjižnice in tik ob kavarni Le Petit Café je blagajna, kjer obiskovalce seznanjamo s programom nove sezone in s predstavami iz preteklih let. Vsako leto se vedno več privrženecv našega ustvarjanja odloči za abonma Slovenskega mladinskega gledališča, namenjen odraslim ali otrokom in mladini. In ko nas gledalci enkrat spoznajo, nam ponavadi ostanejo zelo dolgo zvesti. Njihova zvestoba nam vliva pogum in moč.

URŠULA CETINSKI, DIREKTORICA IN UMETNIŠKI VODJA SMG

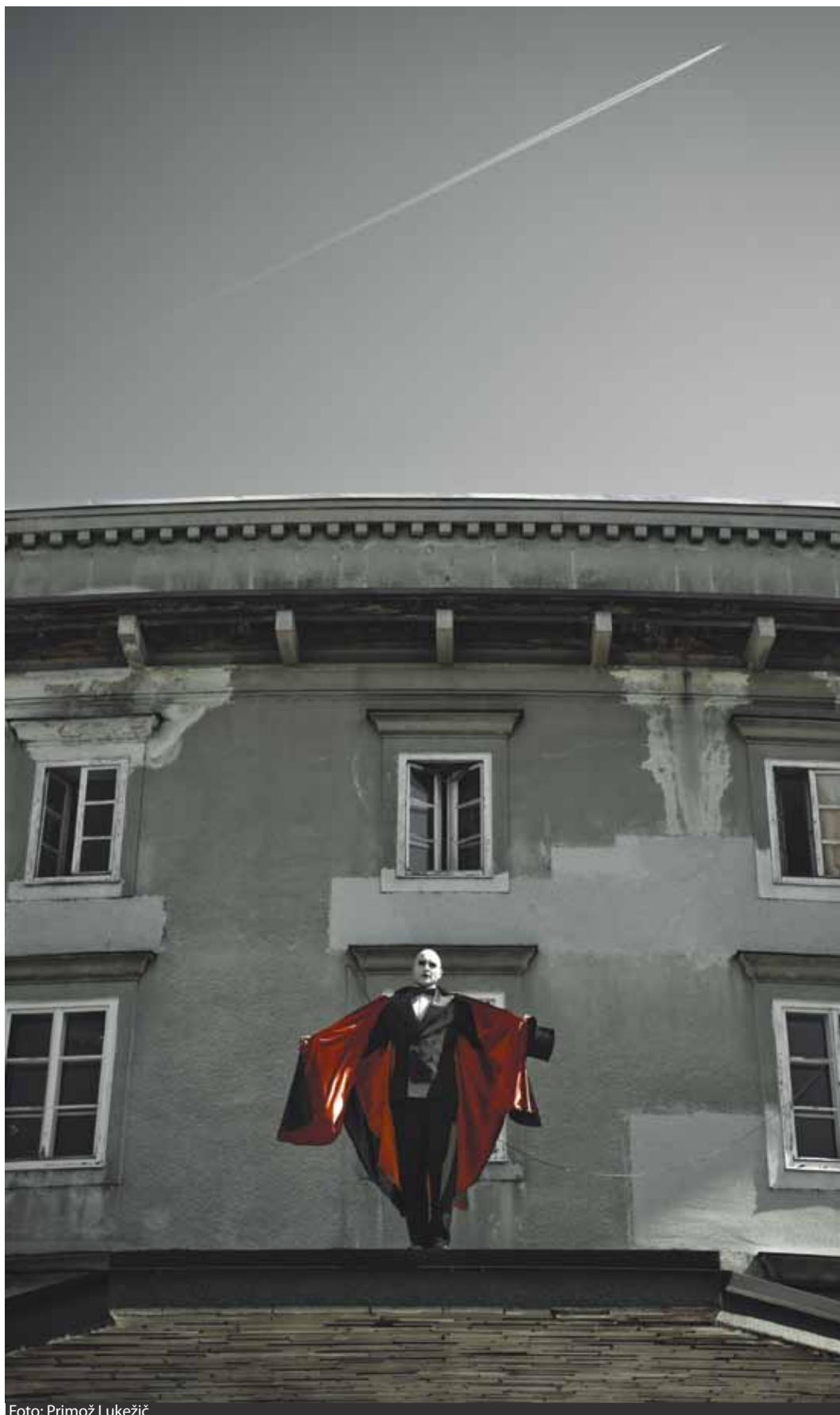

Foto: Primož Lukežič

Dario Varga kot Mefisto

Utrinki iz leta 2010

Listanje po »mladinskem albumu«

Po s premierami nabitem septembru – občinstvu smo prvič pokazali kar tri predstave, *Nižino neba*, *Slo (Crave)* in *Amado mio* –, nato pa uspešni, skoraj mesec dni dolgi turneji s predstavo *Fragile!* po Švedskem in dolgo pričakovani slovenski odrski praižvedbi Burgessove *Peklene pomaranče* smo tudi v leto 2010 zakorakali delovno: z vzporednim študijem kar dveh novih predstav. Vinko Möderndorfer se je lotil zadnje drame pokojnega Petra Božiča *Šumi*, hrvaški režiser Oliver Frlijić pa je v tesnem sodelovanju z igralsko ekipo začel ustvarjati projekt, ki se je prek niza naslovov, od *Avtorski projekt Oliverja Frlijića*, prek *Žalost, Hej, Slovani* in *OF*, ter vsaj toliko ustvarjalnih faz in različic razvil v predstavo *Preklet naj bo izdajalec svoje domovine!*

Konec februarja je premiero doživel *Šumi*. Intimno, komorno dvorano Stare pošte, ki se je za to priložnost prelevila v karseda avtentično čakalnico na železniški postaji, razgaljajoče osvetljeno z neonskimi lučmi, je ob premieri prvič obiskala ministrica za kulturo, gospa Majda Širca. Predstava jo je tako kot celotno občinstvo,

med katerim je bil tudi dr. Uroš Grilc, načelnik Oddelka za kulturo MOL, in veliko nekdanjih šumijevcev, vrnila na konec sedemdesetih let, jo spomnila na tedanjega uporniškega, angažiranega duha in pretresla s svojim tragičnim koncem.

Premiero smo pospremili s simpozijem, ki smo ga organizirali skupaj s Slovenskim gledališkim muzejem in AGRFT ter v sodelovanju s Centrom urbane kulture Kino Šiška in je bil seveda posvečen življenju in ustvarjanju avtorja drame, Petra Božiča. Udeležence simpozija je pozdravil tudi župan Mestne občine Ljubljana, gospod Zoran Janković, saj je bil Peter dolgoletni član Mestnega sveta. Tako je poleg gledališča in literature na Slovenskem zaznamoval tudi naša čisto vsakdanja življenja; najmanj kar je mogoče reči, je to, da je pri Ljubljančanih s svojimi pobudami izzival odobravajoče pritrjevanje ali pa jim dvigoval pritisk.

Ena od pobud, ki je prišla z Mestne občine in ki jo je pod njenim pokroviteljstvom letos že drugič – tokrat ob sodelovanju Kinodvora – izpeljalo Mladinsko, pa je veliko veselja prinesla najmlajšim. To je bil festival Bobri, ki malčkom (pa tudi staršem ali vzgojiteljem in

učiteljem) za dober teden na široko odpre vrata mestnih kulturnih prizorišč in jim omogoči brezplačen ogled gledaliških, glasbenih in filmskih prireditev ter udeležbo na številnih izobraževalnih in ustvarjalnih delavnicah.

Bobri niso edini festival, ki poteka v organizaciji Mladinskega: sezono smo že četrtrič sklenili s Preletom; ta poleg pregleda najboljšega z repertoarja Mladinskega prinaša tudi gostovanja tujih gledališč, ki so nam sorodna po pristopu, poetikah ali pogledu na umetnost in stvarnost okoli nas. Letos smo z gosti »vzleteli« in »pristali«: festival smo sklenili z Müllerjevimi *Kvartetom* v režiji Eduarda Milerja, ki je v spodnji dvorani obudil duha sijajne Müller-Milerjeve *Naloge* izpred dobrega desetletja; v duhu bližajočega se nogometnega prvenstva pa smo ga odprli s hrvaško predstavo *Montažstroja* in Plesnega centra Tala v režiji Boruta Šeparovića. Projekt *Moje srce bije zanjo* je zgodbo o hrvaškem uspehu na športnem igrišču na nepričakovan in luciden način povezal s precej manj bleščečo resničnostjo žensk, prijavljenih na zavodu za zaposlovanje. Izvedba predstave je skoraj do konca visela na nitki, saj so nekatere protagonistke, med nastajanjem projekta zares brezposelne, našle službo, njihovi delodajalci

pa niso ravno naklonjeno gledali na izostanek z dela v imenu »nekakšne umetnosti«. A se je nazadnje vse dobro izšlo ... Tudi z zadnjo predstavo v sezoni, *Vampirjem*, ki je premiero doživel tik pred Preletom in ga je občinstvo izredno toplo sprejelo.

Seveda pa vse dogajanje v gledališču ni bilo vezano le na domače odre. Kot vsako leto se je precejšen del naše dejavnosti odvijal na gostovanjih. Po oddaljenosti je izstopalo kolumbijsko. V poletno sončno Latinsko Ameriko smo se z *Zločinom in kaznijo* podali skoraj nemudoma po tem, ko smo se vrnili iz zasnežene Poljske, kjer smo na festivalu »prijetnih in neprijetnih iger« prikazali *Hišo Marije Pomočnice*. Ob prvem sramežljivem prebujanju pomladi doma smo se tako v enem tednu sprehodili kar prek treh letnih časov – in višinsko bogotsko sonce je zato marsikoga presenetilo. Toda gledališki ten dobro prekrije tudi pordelo kožo in kolumbijski gledalci so bili več kot navdušeni nad našo poustvaritvijo tesnobnega, meglene in zimskega Sankt Peterburga, kjer se Raskolnikov odloči dvigniti sekuro nad starko – ubije pa tudi sebe. Predstavo je bogotsko občinstvo v vsak dan bolj nabiti dvorani (kar ni lahko, če so že prvega dne

zasedena vsa sedišča do zadnjega) sprejelo z ovacijami.

Podobnega navdušenja občinstva, pa tudi drugačnih odzivov, je bil deležen *Amado mio*, ki smo ga prikazali na festivalu QueerZagreb. Organizatorji so kot vodilno podobo festivala izbrali prav fotografijo za našo predstavo, sodobno reinterpetacijo *Pietà*, ki je na plakatih preplavila Zagreb. Toda nekatere so podoba, predstava in festival, na katerega je vabila, tako zmotili, da niso mogli zadržati svojega gneva.

Je potreben boljši dokaz za to, da se Mladinsko loteva tem, o katerih je v družbi treba govoriti?

TINA MALIČ, STROKOVNA SODELAVKA SMG

1. V PRIJETNEM PRIČAKOVANJU PREDSTAVE *ŠUMI*: V PRVI VRSTI URŠULA CETINSKI, DIREKTORICA SMG, DR. UROŠ GRILC, NAČELNIK ODDELKA ZA KULTURO MOL, MINISTRICA ZA KULTURO MAJDA ŠIRCA IN MITJA ROTOVNIK, DIREKTOR CANKARJEVEGA DOMA; FOTO JOŽE SUHADOLNIK

2. DR. DENIS PONIŽ, DR. TOMAŽ TOPORIŠIČ, IVO SVETINA IN ZORAN JANKOVIČ, ŽUPAN MESTNE OBČINE LJUBLJANA, NA SIMPOZIJU, POSVEČENEM POKOJNEMU PISATELJU PETRU BOŽIČU, V KINU ŠIŠKA; FOTO MIHA FRAS

3. MLADI GLEDALCI SE PO *SNEGULJČICI IN SEDMIH PALČKIH*, OTVORITVENI PREDSTAVI LETOŠNIH BOBROV, VESELJO ŠE POSLADKA; FOTO MATEJA VEBLE

4. REŽISER PREDSTAVE *MOJE SRCE BIJE ZANJO* BORUT ŠEPAROVIC V DRUŽBI DEKLET, KI SO NOGOMET OPLEMENITILA S PLESNO ELEGANCO; FOTO MANKICA KRANJEC

5.–6. S NEGA NA SONCE: KLJUB ENAKO TOPLEMU OZRAČJU V DVORANAH SO SE ZUNANJE TEMPERATURE NA POLJSKEM IN V KOLUMBIJI ŠE KAKO RAZLIKOVALE; FOTO DARE KRAGELJ, OSEBNI ARHIV

7. FESTIVAL QUEERZAGREB TER FOTOGRAFIJA MATEJA PETERNELJA ZA PREDSTAVO *AMADO MIO* STA SE NEKATERIM ZDELA PREVEČ PROVOKATIVNA; FOTO IVAN PETERNELJ

Premiere

FOTO PRIMOŽ LUKEŽIČ

William Shakespeare

Kralj Lear

Prevod: Matej Bor v sodelovanju z Anušo Sodnik

Režija: Matjaž Berger

Koprodukcija: SMG in Anton Podbevšek Teater

Kralja Leara v režiji Matjaža Bergerja bomo najprej uprizorili v kletnih prostorih nekdanjega gradu Klevevž (na posestvu pri Šmarjeti); kontekst grajskega objekta je srednji vek, uprizoritev pa sinteza antropološkega, fizičnega in energijskega gledališča 21. stoletja. Matjaž Berger bo skupaj z umetniško ekipo Learov »blodnjak« gradil od slaboumnega rituala »delitve kraljestva« do najmanjše točke v prostoru, Learovega *no-thing*.

Abonenti *Abonmaja Premiera* si bodo uprizoritev ogledali na posestvu v Klevevžu, vsi drugi pa v spodnji dvorani Slovenskega mladinskega gledališča.

Norman Allen

Zadnji ples Nižinskega

Prevod: Jakob J. Kenda

Režija: Marko Mlačnik; igra: Primož Bezjak

Vaclav Nižinski (1890–1950) je bil ruski baletnik in koreograf poljskega rodu, njegova bleščeča umetniška pot pa se je zaradi shizofrenije končala leta 1919 in sledila je tridesetletna hospitalizacija v različnih psihiatričnih klinikah. Marko Mlačnik izhaja iz misli, da je prav ples, balet, gib temelj osebnostnega fenomena Nižinski. So plesalci res »božji akrobati«, kot je dejala Martha Graham? Sploh obstaja meja med genijem in norcem? Kako se na shizofrenijo in dolgoletno osamitev odziva telo?

Charles Dickens

Oliver Twist

Priredba: Blažka Müller Pograjc

Režija: Matjaž Pograjc

Charles Dickens, ki se je v romanu *Oliver Twist* ukvarjal s krutostjo industrializacije 19. stoletja v Angliji in s problemom revščine, hkrati pa je ta osrednji motiv literarno povezal s sarkazmom in črnim humorjem, nas s svojim opisom zatiranih in zatiralcev Anglije včasih osupljivo spominja na današnji svet, ki mu delo otrok, njihovo izkoriščanje in zlorabe žal nikakor niso tuji. Roman je dramatizirala Blažka Müller Pograjc, Matjaž Pograjc pa bo ob pomoči ansambla SMG in drugih sodelavcev pričaral živost tega spleta bede in bolečine, v katerem pa Oliver Twist ostane neomadeževan in se njegova zgodba naposled srečno razplete.

Ivan Cankar

Pohujšanje v dolini šentflorjanski

Režija: Vito Taufer

Vito Taufer ima za seboj že dolgo, razburljivo in pomembno režisersko pot, in kar nenavadno se zdi, da se doslej še nikoli ni soočil s Cankarjem. Janko Kos ugotavlja, da ima Cankarjevo *Pohujšanje* mnoge prvine ljudske igre, prek tega pa tudi tradicionalne vaške zgodbe, toda tradicionalni motivi imajo v tej drami novoromantični pridih; taka sta tudi razbojniški umetnik Peter in Jacinta kot prisposoda avtonomne umetniške ustvarjalnosti. Vito Taufer *Pohujšanje* vidi predvsem kot univerzalno, brezčasno pravljico, kot nesramen in neotesan *buffo*.

Klaus Mann

Mefisto

Prevod romana: Lado Kralj

Priredba: Žanina Mirčevska

Režija: Eduard Miler

Roman *Mefisto* (1936) je zgodnje literarno pričevanje o vzponu nacizma. Klaus Mann, sin Thomasa Manna, je eden najpomembnejših predstavnikov emigrantske, protinacistične književnosti. Leta 1949 si je razočaran nad povojno Evropo v Cannesu vzel življenje. »Pogodba s hudičem«, ki jo v *Mefistu* z nacisti sklene igralec Hendrik Höfgen, je pomembna tema za vse režime in vse čase. Smo za ceno družbenega uspeha pripravljeni hoditi po truplih? Leta 1982 je oskarja za izjemno filmsko različico Mannovega *Mefista* prejel madžarski režiser István Szabó.

Maruša Geymayer-Oblak

Diva svetnica mati prasica

Predstava je avtorski projekt Maruše Geymayer-Oblak, članice igralskega ansambla SMG, in je tudi zgodba o slavni slovenski igralki, ki si je želela odkriti bistvo svojega poslanstva, vendar jo je ravno ta želja oddaljila od odrskih desk, dokler se sled za njo ni izgubila v budističnem templju nekje med vrhovi sveta. Avtorica predstave išče resnico o neukročeni iskalki in vizionarki. Med razpletanjem zgodbe ne vstopa zgolj v skrivnosti neke igralske poti, temveč nas zapelje v intrigantni svet ustvarjalne intimne, poln mejnih čustev, vere in dvomov, pa tudi zvijač, sebičnosti in humorja.

Ponovitve

Vampir

Po pesnitvi Marine Cvetajeve *Mladenič*
Režija: Ivica Buljan

Odrski dialog z veliko rusko pesnico Cvetajevo. Zgodba o nedolžnem dekletu iz ljudstva, ki se zaljubi v vampirja. In zgodba o vampirju, ki se tako zelo zaljubi vanjo, da bi jo rad rešil pred seboj in svojo prekleto ljubeznijo. O ljubezni tistih, ki ljubijo proti sebi in v nasprotju s svojo naravo ter na koncu postanejo eno.

Foto: Žiga Koritnik

Poleg že omenjenih nasprotnih likov (vampir-ljudstvo, nedolžen par-gostje) so prisotna tudi druga nasprotja, npr. nasprotje med ljubeznijo in smrtjo, poželenjem in strahom, užitek in bolečina. [...] Uprizoritev je skozi srhljivost na srečo prinesla predvsem užitek.

KAJA PREGRAT, SiGLEDAL, 21. MAJ 2010

Oliver Frljić

Preklet naj bo izdajalec svoje domovine!

Režija: Oliver Frljić

Nenavadna predstava, v kateri gledališče zaživi na popolnoma svež način: v neposrednem stiku med občinstvom in akterji se prepletata fikcija in resničnost, prek skrajne politične nekorektnosti pa se razgaljajo skriti mehanizmi vsakršnega nasilja ...

Foto: Žiga Koritnik

Videli smo pravo, angažirano, pomembno, nesramno, politično, postdramsko, postmoderno gledališče, ki se ukvarja z nami in s časom, v katerem živimo. To je živo gledališče, ki nas zadeva, in to je živa materija modernega umetniškega dejanja ...

GORAN CVETKOVIĆ, RADIO BEOGRAD, 12. MAJ 2010

Peter Božič

Sumi

Režija: Vinko Möderndorfer

Predstava, nastala po zadnji drami Petra Božiča, spregovori o bohemski, umetniški in intelektualni »izgubljeni generaciji« iz časa jugoslovanskega socializma osemdesetih let prejšnjega stoletja ter osupne in očara tudi zaradi izjemnih igralskih interpretacij.

Foto: Žiga Koritnik

[...] iz filmskih fragmentov vlog in posameznih prizorov [je] ustvarila razvidne značajske celote ter obenem ves čas v zborovski soigri sooblikovala gosto in čustveno nabito vzdušje »poslednjega zatočišča« obrobnežev celotna partnersko ubrana, privržena in požrtvovalna igralska zasedba.

SLAVKO PEZDIR, DELO, 2. MAREC 2010

Anthony Burgess

Peklenska pomaranča

Režija: Matjaž Pograjc

Kulturni roman kot živa, dinamična predstava, ki jemlje dih. Pripoved o petnajstletnem Alexu, ki se na svet okoli sebe odziva s skrajnim nasiljem. Zato ga represivni aparat podvrže »zdravljenju«, po katerem ne more več sam izbirati med dobrim ali zlim, saj mu vse podobe zla zbujajo hudo telesno bolečino.

Foto: Žiga Koritnik

Odlična igra igralcev, postavitvev, dober stik s publiko, poigravanje z lučmi in zvokom, kvalitetna glasba, izvirni kostumi, vse to je pripomoglo k prepričljivi postavitvi Peklenske pomaranče. Nedvomno gre za uprizoritev, ki te malo predrami in ti da misliti, tako da bo bržkone še predmet mnogih pogovorov in zapisov.

VALERIJA BIRSA, DNK – PORTAL SiGLEDAL, 12. DECEMBER 2009

Pier Paolo Pasolini

Amado mio

Režija: Ivan Peternelj

Koprodukcija SMG in ŠKUC gledališča

Zgodba o ljubezni, morda eno najbolj intimnih Pasolinijevih del, eksplozija zatrte čutnosti in grešnosti, pa tudi »abstraktni, večni trenutek čiste želje«, ki vzcveti v absurdnem času 2. svetovne vojne, ko se strah pred smrtjo meša z banalnim in obscenim in je ozračje izprieno in težko.

Foto: Matej Peternelj

Rezultat je tenkočutno igralsko poigravanje Ivana Peternelja in Blaža Šefa, ganljiva upodobitev neizpolnjene strasti in neuslišane ljubezni med učiteljem in učencem. Intimna in iskrena predstava, otožna in presunljiva, ki s pomočjo minimalnih sredstev prepričljivo spregovori o moči Erosa.

MARJANA RAVNJAK, TV SLOVENIJA, 28. SEPTEMBER 2009

Sarah Kane
Sla (Crave)

Režija: Vito Taufer

Gledališče krutosti Sarah Kane izreka tisto, o čemer se ne govori. Dve igralki in dva igralca v pretehtanem prepletu štirih intimnih monologov, štirih ranjenih eksistenc, ki v popolni čistosti odra spregovorijo o nepotesljivi sli po igri in po življenju.

Foto: Primož Lukežič

Od zamolčko bluesovsko podloženega uvodnega prizora do odrešilno eteričnega zaključnega »labodjega plesa« uspe soustvarjalcem uprizoritve vzpostaviti zaporedje globinskih podob intimnih muk in trpljenja sodobnega nezadoščenega posameznika, ki more le s prvinsko radoživostjo in prostodušno ustvarjalnostjo v umetnosti seči po metafizičnem.

SLAVKO PEZDIR, DELO, 16. SEPTEMBER 2009

Nebojša Pop-Tasić
Nižina neba

(po Ovidijevih *Metamorfozah*)

Režija: Jernej Lorenci

Koprodukcija SMG in festivala Mittelfest

Predstava prinaša niz pretresljivih zgodb o človeškem trpljenju, ki so ga povzročili bogovi s svojim nebrzdanim poželenjem, nečimrnostjo in ljubosumjem; oblastniška in temačna slika nebeščanov, sorodnikov ljudi.

Foto: Primož Lukežič

Nižina neba je namreč predvsem avtorjeva in režiserjeva izjava o svetu, njena glavna odlika pa je najbrž v tem, da ob njej gledalec ne more ostati ravnodušen. S svojo neposredno podobo sveta odkrito postavlja vprašanje, kje pravzaprav smo in kam gremo.

MATEJ JUH, RADIO SLOVENIJA, 20. JULIJ 2009

Svetlana Makarovič
Krizantema na klavirju

Glasbeno-gledališki projekt Janje Majzelj

Večer šansonov nenadkriljive pesnice Svetlane Makarovič, v katerih obravnava predsodke, zablode, razgalja ukoreninjene vzorce in brez moraliziranja stoji na strani nemočnega. Sveže in občuteno jih interpretira igralka Janja Majzelj ob spremljavi prekaljenih glasbenih mačkov – in enega psa.

Foto: Žiga Koritnik

Glasbeno-scenski dogodek je presegel vsa pričakovanja [...]. V popolnosti pa je zaživelo vse. Glasba, nastop, njegova dramaturgija; in ne nazadnje pes, ki je (po navodilih?) spremljal nastop. [...] Sporočilnost Svetlaninih besed je večplastna, a jasna. Janja Majzelj jih je ponesla visoko, daleč v svet.

TANJA JAKLIČ, DELO.SI, 18. MAJ 2009

Neda Rusjan Bric
Eda – zgodba bratov Rusjan

Režija: Neda R. Bric

Koprodukcija SMG in SNG Nova Gorica

Domišljena in estetsko dodelana gledališko-filmska uprizoritev o pionirjih slovenskega letalstva. Prastara zgodba o strahu in pogumu, ki odpira večna vprašanja o tem, koliko smo pripravljene tvegati, kolikokrat se odrečemo svojim sanjam, kaj loči povprečneža od junaka ...

Foto: Matej Peternej

Preplet različnih tehnik, filma in gledališča, seveda ni nič novega, kar pa odlikuje projekt, je njuna natančna in premišljena kombinacija, ki se kaže predvsem v duhovitih in pomenljivih rezih, prelivih in vsebinsko pomenljivih prehodih, pa tudi filmskih projekcijah v živo, ki odlično dopolnjujejo odrsko zgodbo bratov.

ANDREJ JAKLIČ, POLET, 21. MAJ 2009

Fjodor Mihajlovič Dostojevski – Diego de Brea
Zločin in kazen

Prevod romana: Marjan Poljanec

Režija: Diego de Brea

Inscenacija znamenitega romana, ki v dobri uri in pol na oder prenese ves njegov kompleksni kozmos, s poudarkom na intimni drami Raskolnikova. Ubrana simfonija vrhunskih igralskih stvaritev, podprta z vrsto evokativnih vizualnih metafor.

Foto: Žiga Koritnik

V skoraj dveurni predstavi do popolnosti natančnega in sijajnega ansambla ljubljanskega SMG [...] smo zagotovo videli eno najboljših inscenacij kulturnega romana svetovne književnosti, kar jih je bilo v zadnjih dvajsetih letih narejenih v teh prostorih.

V. L., NEZAVISNI DNEVNIK VIJESTI, ČRNA GORA, 19. JULIJ 2010

Ponovitve

Mark Ravenhill

Kok ti men zdej dol visiš

Režija: Vito Taufer

Pronicljiva predstava o najstnikih za najstnike, ki v *njihovem* jeziku humorno in hkrati kritično spregovori o *njihovih* skrbih in težavah, vse skupaj pa pospremi z *njihovo* pop glasbo. Za nameček pa še svojevrsten poklon gledališču.

Foto: Žiga Koritnik

Kok ti men zdej dol visiš je najprej in predvsem veličastna zabava ob inscenaciji koščka najstniškega sveta, ki ga zna Vito Taufer na osnovi nezahtevnega teksta pokazati v vseh kontrastih in karikiranjih [...]. In zgodi se predstava, že zdaj je mogoče reči, uspešnica ...

TADEJA KREČIČ, RADIO SLOVENIJA, 15. SEPTEMBER 2007

Svetlana Makarovič

Pekarna Mišmaš

Režija: Robert Waltl

Koprodukcija SMG in Mini teatra Ljubljana

Igrivo in domišljeno ugledališčena zimzelena pravljica Svetlane Makarovič o dobrem peku Mišmašu, ki mu pomagajo kaj nenavadni pomočniki, in o tem, kaj se zgodi, ko začnejo ljudje vtikati svoj nos v stvari, ki se jih prav nič ne tičejo ...

Foto: Žiga Koritnik

Gledališka podoba Pekarne Mišmaš [...] je živahna in domiselna (pravi »mišmaš«!), hkrati pa disciplinirana, v pravljicni snovi uživa in se ne spreneveda, komu je namenjena: najmlajšim gledalcem. [...] Uprizoritev skratka, ki je v vseh pogledih polna in dobro »zapečena« ...

BLAŽ LUKAN, DELO, 23. APRIL 2007

Ljubezen na smrt

Koncert za kuharja, šest vajencev in tri pomivalce

Režija: Matjaž Pograjc

Kabaretsko-kulinarični gledališki dogodek, začnjen z novo tehnologijo, v katerem se poezija in glasba pa samota, tema, dekadenca, neuslišana ljubezen, erotika in demonično prepletajo z izbranimi gurmanskimi užitki.

Foto: Žiga Koritnik

Predstava predlaga pravo restavracijo. Gledalcu napolni nos z mamljivimi vonji po hrani, usta z izbranimi okusi, razpoloženje dvigne z vinom, vzburi domišljijo z jedilnim listom in za krono užitka doda še uglasbeno poezijo [...], ki jo pred njegovimi očmi, tako kot hrano, servirajo dramski igralci, vajenci.

TADEJA KREČIČ, RADIO SLOVENIJA, 16. APRIL 2007

Tena Štivilčič:

Fragile!

Režija: Matjaž Pograjc

Sodobna, inovativna, očarljiva kombinacija gledališča in filma. Grenko-sladka zgodba o sanjah, izgubljenih iluzijah, dozorevanju. Velika nagrada Borštnikovega srečanja, Borštnikova nagrada Janji Majzelj ter številne nagrade na hrvaških festivalih.

Foto: Barbara Čeferin

Zadnji tekmovalni večer Maruličevih dnevov se je na oder HNK Split spustila vesoljska ladja, iz katere je izstopilo sedem prebivalcev superiorne gledališke civilizacije, saj so po vrsti produkcij, pripadajočih 19. stoletju, ki smo jih do tedaj videli na festivalu, Hrvaški pripravili predstavitev, kako je videti gledališka predstava 21. stoletja.

JASEN BOKO, SLOBODNA DALMACIJA, HRVAŠKA, 29. APRIL 2006

Kekec – gibalna premetanka s tekstom

Po zgodbah Josipa Vandota in igralskih improvizacijah priredila Draga Potočnjak, Pehtino besedilo pa Olga Grad

Režija: Branko Potočan

Zgoščena zgodba enega kulturnih junakov slovenske književnosti v razgibani in duhoviti postavitvi, ki otrokom nevsiljivo predstavlja elemente gibalnega gledališča. Kekec v njej ni več le bister pastirček, temveč nabrit sodobni fantič, Rožle pa nič manj prisrčen kot vedno.

Foto: Barbara Čeferin

Gre za kratko, dinamično in razgibano postavitev znanih pastirčkovih zgodb, v kateri se trije mestni (ali vaški) otroci igrajo Kekca. [...] Nastopajoči so vsi po vrsti odlični, zato bi bilo krivično kogarkoli izpostavljati. Plesno-gledališka učna ura, kakršno so si v SMG samo želeli, je od tega tedna na ogled!

ROK VEVAR, DELOSKOP, 9. SEPTEMBER 2004

Jacob in Wilhelm Grimm

Sneguljčica in sedem palčkov

Režija: Vito Taufer

Sneguljčica, kot jo vsi poznamo, pa vendar čisto drugačna. V njej namesto besed spregovorijo glasba Johannesa Brahmsa, gib in ples, arhetipi, lepota odrskih slik, ki v svoje zapeljive mreže ujame tako otroško kot odraslo oko.

Foto: Barbara Čeferin

[...] uprizoritev pravljice bratov Grimm Sneguljčica in sedem palčkov v režiji najbolj znanega slovenskega režiserja Vita Tauferja je začarala puljsko občinstvo. Tako veliko kot majhno. [...] To je predvsem čista, natančna in dorečena gledališka predstava povsem nove gledališke poetike.

B. ČUSTIČ, JURAGA, GLAS ISTRE, HRVAŠKA, 27. MAREC 2004

Astrid Lindgren – Andrej Rozman Doukštumf

Pika

Režija: Vito Taufer

Srečanje z eno najbolj samosvojih junakinj otroške literature v duhoviti postavitvi, ki očara s triki in akrobacijami, na noge postavi z glasbeno-plesnimi vložki in gane z iskrenostjo. Po več kot dvanajstih letih in dvesto osemdesetih ponovitvah še vedno tako očarljiva kot na začetku.

Foto: Žiga Koritnik

Ustvarjalci predstave, prav posebej pa Janja Majzelj v glavni vlogi, so na oder postavili prav tako Piko, ki jo vsak pozna in mu je blizu [...]. Predstava Pika je fenomenalen odrski dogodek, v katerem se prizori kot v risanki ali burleski vrstijo drug za drugim, eden bolj smešen od drugega, eden bolj zabaven od drugega.

TADEJA KREČIČ, RADIO SLOVENIJA, 9. FEBRUAR 1998

FOTO MAURIZIO FRULLANI

Mladinsko, delavnica novega slovenskega gledališča

Mladinsko sem prvič videl leta 1992 na Mittelfestu v Čedadu: šlo je za *Prihajajo*, vizionarsko predstavo v režiji Damirja Zlatarja Freya; zelo dobro je utelešala val novosti, ki je zajel vso mlado generacijo slovenskih umetnikov in predstavljal korenit rez s preteklostjo, odpiranje k najbolj inovativnim spodbudam z mednarodnega prizorišča, zavzeto raziskovanje novih umetniških jezikov za gledališče, zmožno interpretirati kulturno in družbeno vrenje, ki je izrisovalo obličje nove Slovenije. Bilo je pravo razodetje in takoj nas je navdal občutek popolne usklajenosti s prizadevanji tega novega, čeprav nepredvidljivo kaotičnega in neformalnega gledališča, saj smo si za isto prizadevali tudi sami in tisti naši umetniki, ki so bili najbolj pozorni na ustvarjanje in razmišljanje gledališča, ki ne bi bilo zgolj slavljenje

preteklosti in njenega blišča, temveč živo bitje, zakoreninjeno v sedanjosti.

Od tedaj je šlo prek čedajskih odrov že veliko predstav, toda zanimanje in radovednost sta me že prej pripeljala v Ljubljano, da sem od blizu spoznal Mladinsko, to delavnico novega slovenskega gledališča, ta teater, ki se je s svojimi programskimi izbirami in nikoli banalnimi ali plehko ilustrativnimi postavitvami, pa vedno z voljo, da bi poiskal drugačne, provokativne in tudi inovativne načine ustvarjanja gledališča, tudi na mednarodni ravni uveljavljal kot ena najbolj odprtih in živahnih umetniških realnosti na evropskem prizorišču. Tam sem videl veliko predstav izjemnih režiserjev in avtorjev (od Bergerja do Tauferja, od Pograjca do Milerja, od Buljana do Hrvatina – in gotovo sem še koga pozabil –, vse do Ivana Peternelja, čigar predstavo *Amado mio* sem z velikim veseljem povabil v Videm, na poletni festival, ki ga vodim), ki so iz

Mladinskega naredili nedvoumno in stimulatивно referenčno točko tudi za moje razumevanje in proučevanje gledališča. Oblikovno raziskovanje, a nikdar samo sebi namen; močan izrazni in vizualni vtis; besedila – tudi klasična, toda vedno pozorna na kulturno in duhovno ozračje naše sedanjosti, tako skope z močnimi idejami ali visokimi ideali; včasih zelo nenavadna prizorišča, kot na primer Postojnska jama za prelepo Bergerjevo predstavo; igra v povezavi z uporabo telesa, osvobojenega konvencij; dobrodejna kontaminacija s plesnim gledališčem in performansom: to so značilnosti gledališča, ki se tako kot Mladinsko ne prepušča slaboumnosti časov, temveč jim sledi, jih pogosto prehiti, da bi skozi odrsko uprizoritev kritično izrazilo njihov globlji smisel in jim razkrilo različne mogoče oblike prihodnosti.

MARIO BRANDOLIN,
ITALIJANSKI GLEDALIŠKI KRITIK IN TEORETIK

Abonmaji

ABONMA MLADINSKO (možnosti Premiera, Sreda ali Četrtek)

William Shakespeare
KRALJ LEAR
Režija: Matjaž Berger
Koprodukcija z Anton Podbevšek Teatrom

Norman Allen
ZADNJI PLES NIŽINSKEGA
Režija: Marko Mlačnik

Charles Dickens
OLIVER TWIST
Priredba: Blažka Müller Pograjc
Režija: Matjaž Pograjc

Ivan Cankar
**POHUJŠANJE V DOLINI
ŠENTFLORJANSKI**
Režija: Vito Taufer

Klaus Mann
MEFISTO
Priredba: Žanina Mirčevska
Režija: Eduard Miler

ter dodatna predstava

Maruša Geymayer-Oblak
DIVA SVETNICA MATI PRASICA
Režija: Maruša Geymayer-Oblak

ali

Svetlana Makarovič
KRIZANTEMA NA KLAVIRJU
Glasbeno-gledališki projekt Janje Majzelj

ali

Pier Paolo Pasolini
AMADO MIO
Režija: Ivan Peternelj
Koprodukcija s ŠKUC gledališčem

ODPRTI ABONMA MLADINSKO Abonenti izberete pet od petnajstih razpisanih predstav:

William Shakespeare
KRALJ LEAR
Režija: Matjaž Berger
Koprodukcija z Anton Podbevšek Teatrom

Norman Allen
ZADNJI PLES NIŽINSKEGA
Režija: Marko Mlačnik

Charles Dickens
OLIVER TWIST
Priredba: Blažka Müller Pograjc
Režija: Matjaž Pograjc

Ivan Cankar
**POHUJŠANJE V DOLINI
ŠENTFLORJANSKI**
Režija: Vito Taufer

Klaus Mann
MEFISTO
Priredba: Žanina Mirčevska
Režija: Eduard Miler

Maruša Geymayer-Oblak
DIVA SVETNICA MATI PRASICA
Režija: Maruša Geymayer-Oblak

VAMPIR
Po pesnitvi Marine Cvetajeve *Mladenič*
Režija: Ivica Buljan

Peter Božič
SUMI
Režija: Vinko Möderndorfer

Oliver Frljič
**PREKLET NAJ BO IZDAJALEC
SVOJE DOMOVINE!**
Režija: Oliver Frljič

Anthony Burgess
PEKLENSKA POMARANČA
Režija: Matjaž Pograjc

Pier Paolo Pasolini
AMADO MIO
Režija: Ivan Peternelj
Koprodukcija s ŠKUC gledališčem

Sarah Kane
SLA (CRAVE)
Režija: Vito Taufer

Svetlana Makarovič
KRIZANTEMA NA KLAVIRJU
Glasbeno-gledališki projekt Janje Majzelj

Neda Rusjan Bric
EDA – ZGODBA BRATOV RUSJAN
Režija: Neda R. Bric
Koprodukcija s SNG Nova Gorica

Fjodor Mihajlovič Dostojevski
ZLOČIN IN KAZEN
Priredba: Diego de Brea
Prevod romana: Marjan Poljanec
Režija: Diego de Brea

ABONMA KEKEC za najmlajše in mlade po srcu Abonenti izberete štiri izmed šestih uspešnic:

Charles Dickens
OLIVER TWIST
Priredba: Blažka Müller Pograjc
Režija: Matjaž Pograjc

Svetlana Makarovič
PEKARNA MIŠMAŠ
Režija: Robert Waltl
Koprodukcija z Mini teatrom Ljubljana

Mark Ravenhill
KOK TI MEN ZDEJ DOL VISIŠ
Režija: Vito Taufer

Josip Vandot – Draga Potočnjak
**KEKEC – GIBALNA
PREMETANKA S TEKSTOM**
Režija: Branko Potočan

Jacob in Wilhelm Grimm
**SNEGULJČICA IN SEDEM
PALCKOV**
Režija: Vito Taufer

Astrid Lindgren – Andrej Rozman Doukštumf
PIKA
Režija: Vito Taufer
Vabimo vas, da gledališko odraščate z nami!

KLUB SMG

je formula, namenjena tistim, ki bi si želeli gledališče ogledati še nekoliko bolj od blizu in na neformalen način. Kot člani Kluba boste vstopnice lahko porabili za katerokoli predstavo, zaznali boste pravi utrip gledališkega življenja, sami boste lahko izbirali med triindvajsetimi predstavami, določili datume ogleda, sodelovali na pogovorih in okroglih mizah gledališča, pogovorih z ustvarjalci, si ogledali gledališče tudi od znotraj, izza odra, poizvedeli o stvareh, ki vas bodo zanimale v zvezi s predstavami ali gledališčem nasploh.

Podrobne informacije o predstavah na
www.mladinsko.com

Vpis abonmajev za gledališko sezono 2010/2011

Vpisovali bomo **do 23. oktobra 2010:**

1. V Prodajni galeriji SMG v centru Ljubljane, na Trgu francoske revolucije 5, tik ob kavarni Le Petit Café, v bližini NUK-a in Križank.

Prodajna galerija je odprta od ponedeljka do petka med 12.00 in 17.30 ter ob sobotah med 10.00 in 13.00.

Telefonska številka Prodajne galerije: 01 425 33 12

2. Pri gledališki blagajni SMG, Vilharjeva 11, Ljubljana, uro pred začetkom predstave.

Telefonska številka blagajne: 01 3004 902

Ponujamo vam možnost plačila s plačilnimi karticami BA/Maestro, American Express, Eurocard in Karanta.

Cenik abonmajev:

ABONMA MLADINSKO – 78 eur/48 eur (dijaki, študentje, brezposelni, invalidi in upokojeanci)

ABONMA MLADINSKO PREMIERA – 105 eur

ODPRTI ABONMA MLADINSKO – 64 eur/40 eur (dijaki, študentje, brezposelni, invalidi in upokojeanci)

ABONMA KEKEC – cena 36 eur (odrasli); 24 eur (otroci); 32 + 20 eur (odrasli z otrokom); 32 + 18 + 18 + ... eur (odrasli z dvema ali več otroki)

KLUB SMG 6 – 78 eur/48 eur (dijaki, študentje, brezposelni, invalidi in upokojeanci)

KLUB SMG 12 – 156 eur/96 eur (dijaki, študentje, brezposelni, invalidi in upokojeanci)

Dodatne informacije o abonmajskem programu:

Marketing in odnosi z javnostmi: Tadeja Pungerčar
01 3004 908 tadeja.pungercar@mladinsko-gl.si
Prodajna galerija SMG: Gabrijela Stojanovič,
01 425 33 12 smg.blagajna@siol.net

Kaj še ponujajo abonmaji MLADINSKO?

Možnost ogleda predstav po ugodnejših cenah.

O datumih predstav vas bomo obveščali z mesečnim programom, ki vam ga bomo brezplačno pošiljali na dom, po elektronski pošti ali SMS sporočilih.

Sprotno obveščanje o morebitnih spremembah programa.

Ugodnejše cene pri nakupu vstopnic za gostujoče predstave v SMG.

Ugodnejše cene pri nakupu vstopnic za predstave festivala SMG *Prelet*.

Vabila na redne mesečne pogovore o predstavah v Klubu SMG.

Popuste za družine in organizirane skupine.

Brezplačne gledališke liste in popuste za druge publikacije SMG.

Kje smo?

Našli nas boste v stavbi Plečnikovega Baragovega semenišča, Vilharjeva cesta 11, Bežigrad, Ljubljana (za Gospodarskim razstaviščem).

V bližini SMG je več postajališč mestnega potniškega prometa:

Gospodarsko razstavišče (proge 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 19, 20, 26);

Bežigrad (proge 7, 12, 13, 20, 22);

Astra (proge 6, 8, 22, 26);

Vilharjeva, Železna cesta (progi 11B, 13).

Dostop z osebnimi avtomobili je mogoč z

Linhartove ali Vilharjeve ceste. V bližini je precej parkirnih površin.

Nobena od naših dvoran žal nima urejenega dostopa za invalide. Seveda pa ne bi radi, da bi vas to odvrnilo od obiska. Pokličite nas in potrudili se bomo, da vam bomo omogočili varen in udoben ogled predstav.

Nakup in rezervacija vstopnic

Vstopnice so v predprodaji na voljo samo v Prodajni galeriji SMG. Tam lahko kupite tudi plakate, gledališke liste, monografijo o SMG, glasbene zgoščenke in drugo z gledališčem povezano gradivo. Uro pred predstavami za izven pa so vstopnice na voljo tudi pri blagajni gledališča. Kadarkoli pa jih lahko kupite prek spleta.

Prodajna galerija SMG

Trg francoske revolucije 5

1000 Ljubljana

Tel.: 01 425 33 12

PON.-PET.: od 12.00 do 17.30

SOB.: od 10.00 do 13.00

Gledališka blagajna SMG

Vilharjeva 11

1000 Ljubljana

Tel.: 01 3004 902

Uro pred začetkom predstave

Možnost plačila s plačilnimi karticami Eurocard, Karanta, American Express, BA in Maestro.

Omogočamo vam **nakup vstopnic prek**

svetovnega spleta na spletni strani:

www.mladinsko.com

Nakup vstopnic s popusti prek spleta ni mogoč.

Cene vstopnic v prosti prodaji

– odrasli: 15,50 eur (*Ljubezem na smrt* 22 eur)

– dijaki, študentje, brezposelni, upokojeanci, invalidi, samozaposleni v kulturi: 9,50 eur (*Ljubezem na smrt* 15,50 eur)

– predšolski otroci in osnovnošolci: 6 eur

– premierska vstopnica: 21 eur

Železniška postaja

Zamenjava vstopnic

Če ste vstopnico že prevzeli, pa si predstave ne morete ogledati, sporočite to v Prodajno galerijo vsaj dva dni prej in poskušali vam bomo najti nadomestni termin.

Slovensko mladinsko gledališče odpre svoja vrata uro pred vsako predstavo. Po začetku predstave vstop v dvorano ni mogoč.

Organizirane skupine in šole

Za možnost ogleda predstav v večjih skupinah (konto in zaključeno) se lahko dogovorite z Vitomirjem Obalom, če bi kako od naših predstav radi povabili v goste, pa z Dušanom Pernatom.

Organiziran obisk za otroke in mladino ter odrasle:

Vitomir Obal

01 3004 919 041 730 434

vitomir.obal@mladinsko-gl.si

Organizator gostovanj SMG po Sloveniji in v tujini:
Dušan Pernat

01 3004 907 041 730 435

dusan.pernat@mladinsko-gl.si

FOTO JAKA KOREN

Gledališče kot prostor angažiranega etičnega spraševanja o sodobnem svetu

Igralke in igralci SMG

Primož Bezjak

Neda R. Bric

Damjana Černe

Daša Doberšek

Maruša Geymayer-Oblak

Ivan Godnič

Olga Grad

Željko Hrs

Olga Kacjan

Uroš Kaurin

Boris Kos

Uroš Maček

Janja Majzelj

Marko Mlačnik

Ivan Peternelj

Draga Potočnjak

Robert Prebil

Matej Recer

Ivan Rupnik

Romana Šalehar

Blaž Šef

Marinka Štern

Dario Varga

Matija Vastl

Kaj drugega je gledališče kot vedno vnovično preverjanje živosti odnosov med dvema elementoma, ki sta nepogrešljiva in nenadomestljiva: med igralci in občinstvom, tistimi na odru in tistimi v avditoriju. Zato nikakor ni naključje, da bodo celotno ponudbo Mladinskega v novi sezoni zaznamovale uprizoritve tem, ki preverjajo stanje živega gledališča in uprizoritvenih praks po vstopu v 21. stoletje. To po desetih letih pomilenija prinaša veliko nerazrešenih vprašanj, dilem, stisk, ki postajajo vedno očitnejši del našega vsakdanjika. In to tako v ožjem, recimo slovenskem okviru novonastale države, ki je doživela polnoletnost, ne pa tudi zrelosti, kot tudi v širšem okviru globaliziranega sveta, ki mu vedno bolj pripada tudi naša mala država.

Zato bomo gledališče in svet, katerega del je, preiskovali v nizu preizpraševanj »žitja in bitja« umetnikov in umetnosti, hkrati pa pomanjkanja in potrebe po tolerantnosti, ki v postsocialističnem trdem »kapitalizmu« kot da ne bi več smela obstajati. Začenjamo s *Kraljem Learom* in Matjažem Bergerjem, ki je na svojo pot teoretiziranega gledališča stopil prav v našem teatru. Skupaj z novomeškim Anton Podbevšek Teatrom se vračamo k nevalgični točki spleta norosti in bolečine polisa in intimnega sveta. Shakespeare torej v duhu Badioujeve misli o 20. stoletju kot kosovelovskem stoletju nemira in poetike čakanja postaja naš sodobnik, mi pa žive priče gledališča kot odzvanjanja in generiranja realnega. Nadaljevali bomo z Matjažem Pograjcem in Charlesom Dickensom, ki se v romanu *Oliver Twist* sooča s krutostjo, podobno današnjemu trenutku, ter nas z diskurzom zatiranih in zatiralcev včasih osupljivo spominja na svet novodobnega globaliziranega vsakdanjika. Po novem letu nas bo »pohujšal« Ivan Cankar v nenavadnem in svežem avtorskem videnju Vita Tauferja, ki bo v dvorano našega gledališča zarisal zemljevid današnje doline šentflorjanske.

Vzporedno s temi intimnimi, toda aktualnimi dialogi s klasiko, ki nas bodo prebudili v realnost, a nas z živo dinamiko med nastopajočimi in občinstvom za trenutek pripravili v verjetje, da naloga gledališča ni, da (če parafraziramo Marxa) svet le različno razlaga, ampak mu mora iti za to, da ga spremeni, se bomo usmerili k 20. stoletju in njegovim prelomom. Najprej bomo po badioujevsko, s paradigmo »ples kot metafora misli«, katere inkarnacija bo Vaclav Nižinski, skozi vprašanja, ki jih bo utelešalo igralčevo

fenomenalno telo, skušali gledalcu in samim sebi približati temeljni paradoks stoletja, ujetega v travmatične dogodke preteklosti, povezanega z močnimi osebnostmi, ki so prekrizale življenjsko pot tega velikega plesalca. Zaključek sezone pa bo v znamenju dveh projektov, ki bosta mislila umetnika v vseh njegovih protislovnostih in paradoksih (ne)slobode. Najprej v dialogu s Klausom Mannom in njegovim izvrstnim romanom *Mefisto*, nevarno tesnim prepletom umetnosti in totalitarizma, in na koncu s projektom *Diva svetnica mati prasica* igralke Maruše Geymayer-Oblak – o Igralki z veliko začetnico, kontroverznosti igralskega poklica med odrskim esejem in stvarnostjo. Z diptihom o igri v vseh protislovnih pomenih besede.

Uprizoritve, ki jih načrtujemo, bodo skupaj s spremljevalnim programom, pogovori, simpozijem, delavnicami povzele »dramaturgijo« raziskav in iskanj SMG v zadnjih sezonah, ki jo nadaljujemo v prepričanju, da gledališče lahko z izjemno močjo nagovarja gledalca in skupaj z njim izreka to, o čemer politika ne govori.

Tako bomo v svetu, v katerem je »prizadeta sposobnost besed, da poimenujejo«, v svetu, v katerem je »porušeno razmerje med besedami in stvarmi« in v katerem lahko »ugotovimo, da je osrednja točka vladavina enostavnega in skorumpiranega jezika«, kakršen je jezik množičnih medijev, z artaudovskimi krutimi igrami spregovorili o temeljnih dilemah sodobnega sveta, ki jih bomo tudi tokrat delili z občinstvom. Gledališče kot prostor angažiranega etičnega spraševanja o sodobnem svetu in umetnosti? Vsekakor.

DR. TOMAŽ TOPORIŠIČ, DRAMATURG SMG

GLEDALCI O MLADINSKEM

Jest ne vem, kaj je bilo, jest se ne spomnim. Bilo je v redu. Najbolj sta mi bila vseč Kekec in Rožle. Strah me je bilo mačehe v *Sneguljčici*. Pa očija je bilo tudi strah. Tista Sneguljčica je igrala tudi v predstavi *Tri Sneguljčice*. Meni je bilo vse lepo. Meni je bilo tudi vseč, ko sem jedla torto in se slikala z Bobrom.
Manca, 5 let

Najboljša predstava je bila *Kekec*. Najbolj vseč mi je bilo, ko je Kekec skakal s pomočjo palice. Pri predstavi *Sneguljčica* me je motilo, ker nisem razumela besedila. Drugače mi je bila predstava zelo zelo vseč. Všeč mi je bilo tudi risanje portretov na delavnicah po predstavi. Jedli smo tudi torto, ki je bila zelo dobra. Slikala sem se tudi z Bobrom, ki sem ga kasneje videla tudi na televiziji v oddaji *Križ kraž*. Na predstavah mi je bilo vseč, ker so igrali zelo dobro.
Ana, 7 let

Človeška koža, spremenjena v projekcijsko platno strasti, glas, ki ob pomensko nabitih šansonih vzpostavi novo identiteto, spraševanje, zakaj je v človeški naravi želja biti sokol in ne kokoš, krhkost lutk, ki katalogizirajo človeško trpljenje, vonji in zvoki železniške postaje nekega časa, ki ga več ni – to je gledališka magija, ki jo doživim samo v Mladinskem gledališču.
Mateja Pezdirc Bartol, docentka za slovensko književnost, Filozofska fakulteta v Ljubljani

Rada pridem v Mladinsko gledališče, ker že vsa ta dolga leta svojega delovanja ustvarjalci še vedno presenečajo z gledališko svežino. Zdi se mi, da njihove predstave vedno najdejo kako novo, še neprehojeno pot in kljub bogati slovenski gledališki produkciji ostajajo posebni.
Vesna Zornik, pevka skupine Katalena

Prvi obisk v Slovenskem mladinskem gledališču je bil zame usoden. Namreč tako me je zastrupilo, da se mi vsi drugi repertoarji zdijo brez veze. Zastrupili ste me do konca in dobil sem mladinskomanijo!
Všeč mi je vaš sodobni stil, ki nekako spominja na dela Roberta Wilsona, a mislim, da ste ga že pustili za seboj in režete brazde uspeha, značilne samo za Mladinca.
dr. Marko Kocijan, specialist splošne prakse, Zdravstveni dom Ljubljana, enota Vič-Rudnik

Ko želim gledati močno, strastno, odkritosrčno predstavo, grem v Slovensko mladinsko gledališče. Vem, da me uprizoritev ne bo pustila hladne, da me bo z nečim premaknila, presenetila, do bolečine prevzela, tudi nasmejala.
Zato v SMG pogosto prihajam tudi z dijaki, saj prepoznajo iskreno igro, so navdušeni nad pogumnimi preobraty ter uživajo, ko postanejo celo oni del odrskega dogajanja. Ne bomo pozabili iznajdljive Pike, grotesknega Ubuja ali še svežih presežkov *Zločina in kazni* ter *Peklenske pomaranče* pa mnogih drugih. Prepričana sem, da je gledališka vzgoja pomemben del celostne vzgoje mladih ljudi, zato že dolgo let skrbim, da si naši dijaki organizirano ogledajo vsaj eno predstavo na leto. V Slovenskem mladinskem gledališču nimam tistega grenkega občutka, ki ga neredko dobim v drugih gledališčih, da smo z večjimi skupinami dobrodošli predvsem zato, da napolnimo dvorano (in blagajno), nasprotno: gledališče je prijazno in odprto ter prilagodljivo za organizirane obiske dijakov.
Ja, to gledališče imamo res radi.

Slavica Makuc Bric, prof., Gimnazija Šiška

ZAHVALE

Zahvaljujemo se gledalcem in vsem, ki omogočate naš program, predvsem ustanoviteljici, Mestni občini Ljubljana, in glavnemu sofinancerju, Ministrstvu za kulturo RS, ter Radiu Študent, Mladini, Presadu, Dani, Medexu, najdi.si, siol.net in Happy peku.

Slovensko
mladinsko
gledališče

MLADINA

dana

Slovensko mladinsko gledališče: sezona 2010/11
Uredili: Uršula Cetinski, Mateja Dermelj, Tina Malič in Tomaž Toporišič
Lektorica: Mateja Dermelj
Grafična priprava: Luka Cimolini

Slovensko
mladinsko
gledališče

Sezona 2010/11

William Shakespeare

Kralj Lear

Režija: Matjaž Berger

Koprodukcija z Anton Podbevšek Teatrom

Norman Allen

Zadnji ples Nižinskega

Režija: Marko Mlačnik

Charles Dickens

Oliver Twist

Priredba: Blažka Müller Pograjc

Režija: Matjaž Pograjc

Ivan Cankar

Pohujšanje v dolini šentflorjanski

Režija: Vito Taufer

Klaus Mann

Mefisto

Priredba: Žanina Mirčevska

Režija: Eduard Miler

Maruša Geymayer Oblak

Diva svetnica mati prasica

Avtorski projekt

Vpis abonmajev za odrasle, otroke in mladino
na Trgu francoske revolucije 5 v Ljubljani.

www.mladinsko.com